

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

30. 5. 2001 v 19,30 Haus der Begegnung Mariahilf.
„EDITH a MARLENE” - divadlo pod Palmovkou

Z obsahu:

Rozhovor s režisérem Antonem Nekovarem

Jízdní řád

Rusalce je 100 let

Špidla hledá mezi cizinci nové Čechy

Jazyková olympiáda poprvé i z češtiny

Najlepšie na Slovensku zarobia bankári a Bratislavčania

Za štyri mesiace prepadli päť bánk

5 - květen 2001

20. ročník

Kulturní klub Vás zve na autobusové zájezdy

s

AUSTRO-BOHEMIA CZ-ZNOJMO & AUSTRO-BOHEMIA WIEN

26. nebo 27. května 2001 JÍZDA KRÁLŮ

tradiční lidové zvyky - průvod - jízda, jarmark lidového umění, dechovky, výstava lidových krojů atd.

26. května 2001 odjezd Vídeň v 8.00 hod. - Vlčnov - jižní Morava a Vídeň
 příjezd kolem 23.00 hod., cena 150,- ATS

27. května 2001 Vídeň - Vlčnov - jižní Morava 150,- öS

23. - 24. červen 2001 ČESKÝ KRUMLOV - Svátek pětilisté růže

sobota/neděle - bohatý kulturní program, divadlo v přírodě

záloha 300,- öS, zbytek 14 dní před odjezdem

cena zájezdu , autobus, hotel se snídaní pro: jednolůžkový pokoj 800,- öS,
 dvojlůžko 700,-öS

trojlůžko 650,-öS, oběd . x 90,-öS (23. 6. 2001)

záloha 300,- öS, zbytek 14 dní před odjezdem

Objednávky a informace:

AUSTRO-BOHEMIA Press Verein,

Lindeng. 5, 1070 Wien, Fax: 8123650 oder 5263779 , e-mail:austrobohemia@nextra.at

Austro-Bohemia, Kto. Nr. 00659124804 BLZ 20151 bei Bank Austria Wien.

Velvyslanectví České republiky v Rakousku

a

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vás a především Vaše děti srdečně zvou
 na klasickou pohádku

O líné Liduně a třech přadlenách

volně podle Boženy Němcové v podání
 Loutkového divadla

" U staré herečky "

Jarmily Vlčkové - Hradec Králové

17. května 2001 v 16,00 hod.

kinosál Velvyslanectví České republiky 1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13

herečka Jarmila Vlčková a její loutky

O líné Liduně a třech přadlenách

Upravila a napsala Jarmila Vlčková

Hraje Jarmila Vlčková

Hudba Petr Vyšohlíd

Loutky a scéna Jaroslav Doležal

Režie Jarmila Vlčková a Michela Homolová

Premiéra 4. 9. 2000

Jarmila Vlčková

Herečka a loutkoherečka , absolventka pražské DAMU.

Od roku 1975 do 1995 členka divadla DRÁK v Hradci Králové

Nyní je její tvorba určená dětem od tří let, ale na jejich představeních se potěší i dospělí.

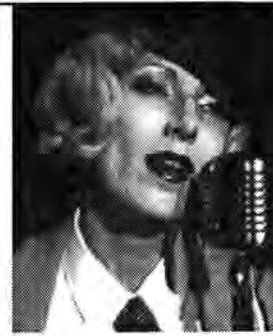
Sama vodí a mluví několik postav a diváci se mohou těšit na klasické marionety.

Edith - fotografie Petr Našic 99

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Českém centru a ZÚ ve Vídni
Vás srdečně zvou na představení
Divadla pod Palmovkou - Praha
30. května v 19,30 hod.

Éva Pataki: „EDITH a MARLENE“

Marlén

režie: Pavel Pecháček

V hlavních rolích: Hana Seidová, Renáta Worek-Drösslerová
Haus der Begegnung Mariahilf.

1060 Wien, Königseggasse 10 roh Otto Bauer-Gasse
Autobus 13A,14A, 57A, tramvaj 52, 58, v blízkosti U4

Objednávky: Eva Zemanová - 0664 514 33 29

nebo České centrum - Hana Klabanová - 535 23 60, E-mail: kulturklubcs@EUnet.at

Očekáváme účast ministra kultury České republiky Pavla Dostála

Edith Piaf je geniální. Duše ulice se obrací k budovám, které ji obklopují. Duše ulice proniká do všech příbytků města. To nezpívá už Edith Piafová, to padá déšť, to fíčí vítr, to svítí měsíc. Jako by slovo bylo vynalezeno pro tato krásná ústa.
Jean Cocteau

V New Yorku 20. září 1952 v kostele Saint- Vincent de Paul se Edith Piaf poprvé vdávala.

Její vyvoleným se stal Jacques Pills. Svědkem Edith byla Marlene Dietrichová, která jí dala svatební kytici z poupat bílých růží s velkou bleděmodrou mašlí.

V roce 1951 obdržela Marlene Dietrichová titul rytíře francouzské Čestné legie za aktivní účast v boji proti nacismu.

14.9 1963 oplakávala Paříž Edith Piaf. Na hřbitově Pere - Lachaise se tlačilo 40 tisíc lidí. Její pohřeb byl jako její život - bláznivý. Bylo krásně a teplo. Smuteční čerň se ztrácela v barvách davu.

V roce 1983 přijala Marlene Dietrichová nabídku Maxmiliána Schella natočit dokumentární film o svém životě. Jedinou její podmínkou bylo, že na plátně bude slyšet pouze její hlas.

Marlene Dietrichová, čarodějka nepodléhající času, vklouzla na jeviště divadla Ahmanson v šatech za 30 tisíc dolarů, posetých diamanty, přiléhajících na její tělo jako jemná pavučinka. Odhrnula si z čela plavé vlasy a začala zpívat hlasem, připomínajícím závan podzimu. Když po 90 minutách program skončila, premiérové obecenstvo obrovského vyprodaného divadla nadšeně vyskakovalo, jásalo, dupalo a volalo „...Ještě, ještě !!!“

z kritiky v Los Angeles Times

Marlene v uniformě • E. P. originál • M. D. originál

Éva Pataki

Autorka hry „EDITH a MARLENE“ se narodila roku 1954 v Budapešti. Vystudovala maďarštinu, ruštinu a novinářství, poté se stala filmovou dramaturgyní a scenáristkou. Nejčastěji spolupracovala se známou režisérkou Martou Meszárosovou (scénáře k filmům „Deník pro mého otce a matku“, „Červená karkulka“, „Embrio“, „Sedmá komnata“, pro divadlo připravila monodrama „Osudové ženy“.)

Hra „EDITH a MARLENE“ byla poprvé uvedena v roce 1985 v budapeštském divadle Vígszínház, kde se s velkým úspěchem hrála více než stokrát. Dočkala se dokonce televizní a rozhlasové verze. Mimo maďarské území byla zatím uvedena v Polsku, Itálii a České republice.

Tuto hru nastudoval režisér Pavel Pecháček v mosteckém Městském divadle (premiéra v únoru 1996). Inscenace v divadle pod Palmovkou zachovává jak původní scénický tvar, tak obsazení obou titulních rolí.

Na oslavě svých čtyřicátin se Marlene Dietrichová seznámila s Jeanem Gabinem. Jejich vášnivý vztah pak trval pět let a Gabin Marlene opustil prý jen proto, že se odmítla dát rozvést a vzít si jeho.

Ernesta Hemingwaye milovala Dietrichová údajně platonicky, zato však intenzivně a celé roky.

... Teď klidně mohu umřít, žila jsem dvakrát !

Edith Piaf

Edith a Marlene je příběhem dvou slavných šansonierek Edith Piaf a Marlene Dietrich. Na pozadí jejich setkávání v nejrůznějších životních situacích se formuje jejich vztah, tříbí se jejich názory na profesii, na život a na lásku. Autorka hry, maďarská scenáristka, staví do kontrastu dva odlišné způsoby přístupu k životu - na jedné straně chladnou, ukázněnou profesionalitu Marlene Dietrich, na straně druhé plný, vášnivý a intenzivní život Edith Piaf.

Historie divadla

Začátky působení divadla v Libni nejsou datovány zcela přesně, ale s jistotou lze říci, že již v roce 1893 bylo zahájeno v sále tehdejší hospody U Deutschů (v místě dnešního Divadla Pod Palmovkou) účinkování první profesionální scény

v Libni. Tyto počátky jsou svázány především se známým jménem operetní subrety Marie Zieglerové, která zde účinkovala a vedla soubor (např. 1908 premiéra "Veselé vdovy" a další).

Teprve v poválečné době se zde etabloval nový soubor, který kolem sebe shromáždil vůdčí duch, režisér Jan Strejček, z mladých herců a divadelníků (řadu z nich povolal z Horáckého divadla v Jihlavě). Nová nadějná skupina, v níž začínala řada později velmi populárních herců (Josef Kemr, Soběslav Sejk, Miloš Wilig, Jan Skopeček, Pavla Maršálková, Věra Tichánková a mnozí další), zahájila první sezónu na podzim 1948 v žižkovském divadle Akropolis. Již v průběhu roku soubor hledal nové útočiště - a našel je v Libni. Vůle a nadšení mít vlastní budovu vedla všechny členy skupiny k tomu, aby doslova vlastníma rukama obnovili zchátralé divadlo a 27. října 1949 v něm zahájili první divadelní sezónu Divadla S.K. Neumanna v Libni.

Po zakladatelské etapě Jana Strejčka, který se souborem usiloval o lidové divadlo s náročnými aspekty, se natrvalo zapsal do dějin libeňské scény Václav Lohniský, od roku 1956 její šéfredaktor a o dva roky později ředitel.

Václav Lohniský správně odhadl, jak sloučit zvláštní poslání této scény v průmyslové části Prahy s vysokou uměleckou náročností inscenací. Dokázal svůj program realizovat nejen v dramaturgii, ale také v inscenační praxi, zvláště po

setkání s další významnou osobností - režisérem Jaroslavem Dudkem. V Libni tak vznikla řada inscenací, které sem připoutaly zájem divadelní Prahy (k nejzajímavějším patřily inscenace her A. Millera "Pohled z mostu", "Aristokraté" N. Pogodina muzikál "Jesse B. Semple se žení" s písničkami Suchého a Šlit-

ra, P. Corneille "Cid" s J. Štěpánkovou a E. Cupákem, Planchónova adaptace Dumasových "Tři mušketýři"; Feydeauovo "Tululum", později slavná inscenace E. Albeeho "Kdopak by se Kafky bál" a mnoho dalších).

Libeňským divadlem prošla také řada slavných herců, hereček, dramaturgů, výtvarníků, ale i dalších uměleckých osobností (mezi jinými zde jako kulisák a komparsní herec pracoval několik sezón i spisovatel Bohumil Hrabal).

Sedmdesátá léta byla zvláště nesourodým obdobím. Za vedení tehdy politicky loajálního ředitele vznikly však i pozoruhodné a nezrovna konformní inscenace tvůrců jako byli Otomar Krejča (Čechovův "Platonov"), Jan Grossman (Čechovův "Strýček Váňa", Albeeho "Kdopak by se vlka bál", Sofoklův "Oidipus"), Karel Pokorný (adaptace Olbrachtova románu "Bratr Žak", "Dvaasedmdesátka" F. Langra, která se hrála v novém netradičním prostoru Divadla ve zkušebně), Pavel Háša (Tylův "Čert na zemi") a Ota Ševčík (slavná inscenace "Dvanáct rozhněvaných mužů" R. Rose, nejprve inscenovaná ve foyeru divadla, v době jedné z rekonstrukcí sálu, později byla přenesena na jeviště).

Po Listopadu se v roce 1990 ujalo divadla nové vedení v čele s ředitelem a režisérem Petrem Kracikem, dramaturgem Martinem

Velíškem a managerem Petrem Našicem. Od 27.9.1990 nese libeňská scéna nový název - Divadlo Pod Palmovkou. Po několika let trvající postupné rekonstrukci se divadlo zbavilo totalitní unifikace kulturních zařízení a navrátilo se k původnímu dobovému vzhledu. V této nové etapě, až do dneška, vznikla řada pozoruhodných inscenací jak režiséra P. Kracika (dramatizace Steinbecka "O myších a lidech", Ibsenův "Peer Gynt", Shakespearův "Hamlet"), tak dalších režisérských osobností (J. Korčák inscenoval Topolovu hru "Kočka na kolejích", Ota Ševčík "Královnu Kristýnu" A. Strindberga, Jaroslava Šiktancová "Vojčka" G. Büchnera, Jana Kališová "Černou komedii"

P. Shaffera, Ivo Krobot "Platonova" A.P. Čechova, "Návrat domů" H. Pintera a Kunderovu adaptaci Diderotova "Jakuba a jeho pána". Juraj Deák Moliérova "Lakomce" a "Zdravého nemocného" - v 1999, Jan Hřebejk "Nebezpečné vztahy" Ch. Hamptona, Michal Lang "Pitvoru" Rowleye a Middletona, L. Bělohorská "Caligulu" A. Camuse a "Slečnu Julii" A. Strindberga).

Vážení přátelé v České republice,

již léta máme potíže co se týká vašich příspěvků. Někteří z vás důvěřují poště natolik, že peníze prostě vsunou do obálky a pošlou. Právem nám můžete vyčítat, že jsme vám až do dnešního dne neoznámili číslo konta, kam byste mohli peníze zaslat. Založit v ČR klubové konto není věc jednoduchá a k tomu velice drahá, a proto vám nabízíme možnost zaslání ročního příspěvku **250 CZK** na : název konta: Helena Dvořáková, Investiční a poštovní banka, divize poštovní spořitelna, číslo účtu: 107646135, kód banky: 5100, účel: Klub - příspěvek

Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze, které potřebujeme, nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé na Slovensku,

důvěřujte poště a vložte svůj příspěvek **250 SKK** do obálky.
Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze, které potřebujeme nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé, vážení čtenáři,

složenky s vyúčtováním inzerátů rakouských inzerentů zasíláme zvlášť. V České republice použijte prosím na této stránce uvedeného konta. Slovenské inzerenty prosíme, aby sumu vložili do obálky.

Srdečný dík

Účetní a redakce

Vážení přátelé v Rakousku,

složenky na rok 2001 jste jistě našli v březnovém časopise.

Každé číslo stojí peníze, které musí být vydány ze společné hromádky. Věříme tedy, že každý kdo má zájem o Kulturní klub, příspěvek **250 ATS** rád zaplatí a nebo pošle i něco navíc.

Svým příspěvkem umožníte, aby Klub nejen vydával časopis, ale aby pořádal i kulturní večery (na jejich režii často nestačí ani to, co se při nich vybere na vstupném), aby vyřizoval korespondenci, zaplatil dopisovatele atd.

Děkujeme i těm, kteří nám píšou pochvalné (a pro nás povzbudivé) dopisy.

Byli bychom Vám však i vděční za dopisy, které by k obsahu Klubu byly kritičtější a pomáhaly nám orientovat se, co bychom měli dělat jinak. I když jsou naše možnosti finančně omezené, rádi bychom dobré rady přijali. Přijali bychom i kritiku toho, co píšeme a vybíráme k otisknutí. Potřebujeme ohlas, protože si neděláme iluze, že všichni naši čtenáři souhlasí s tím, co píšeme a otiskneme.

A pokud nám chcete pomoci, obracíme se na Vás opět s prosbou: upozorněte na KLUB své přátele a známé, získejte je jako další odběratele.

Výbor a redakční rada

Kursy češtiny

Čeština - pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651 Dr. Malá

Čeština - začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel. č. 4089841 Dr. Brandeis

Kursy slovenštiny

Slovenština - poriada Slovenský inštitút. Začiatocníci aj pokročilí, individuálne alebo v malých skupinách, rýchlokurzy. Informácie a prihlášky na tel. 53 40 57 alebo osobne v Slovenskom inštitúte, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Viedeň

Výzva čtenářům !!!

Naše kancelář není obsazená a proto prosíme o pochopení, když se nás nedovoláte.

Namluvte své přání na záznamník a mějte s námi asi pět až sedm dnů strpení, než se určitě ozveme. Další možnost je, že nám zprávu nafxujete, ale i zde prosíme o týdenní strpení. Máte-li možnost nám zprávu poslat e-mailem, odpovídáme během několika dnů.

Klubová email adresa: kulturklubcs@Eunet.at

Děkujeme

Výbor a redakce

Vážení čtenáři, kteří se nově přihlásili

Nemáme placenou sekretářku, a proto touto formou srdečně děkujeme všem nově přihlášeným čtenářům, a doufáme že jsou s časopisem spokojeni. Prosíme o jejich ohlasy, přání, návrhy a kritiku.

Výbor a redakce

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král
Pyšná princezna
Princezna ze zlatou hvězdou
na čele
Hrátky s čertem
Císařův pekař
Nesmrtelná teta
Pohádky bratří Čapků:
Vodnická, Poštácká,
Tulácká
Maxipes Fik
Broučci
Rákosníček a jeho rybník
Půjčování je zdarma, záloha 100,-
ATS. Termín vypůjčení u p. Knížka v
hosp. "Zur böhmischen Kuchl", tel.:
4025731.

Lázně Poděbrady a Mariánské lázně

Informace v redakci klubu
Zájemci o pobyt v lázních zašlete svoje přání faxovou e-mailovou formou nebo namluvte své přání na záznamník.
Záznamník a fax: 402032099, e-mail: kulturklubcs@Eunet.at *redakce*

Důležité upozornění !!!!

Odškodnění totálně nasazených v Rakousku

(Zwangsarbeiter, Technische Nothilfe)

informace a formuláře u Österreichischer Versöhnungsfonds

Postfach 44, 1011 Wien, tel: 513 60 16, www.versoehnungsfonds.at

PROJEKT "DĚTI S KLÍČI NA KRKU"

V obvodu římsko-katolické fary Sv. Filipa a Jakuba v Praze-Zlíchově vybudovali v roce 1993 místní farníci v Praze 5-Hlubočepích misijní centrum. Toto "misijní centrum" bylo zřízeno v bývalém "tesco-baráku" pro stavební dělníky. Obvodní úřad pro 5. obvod přenechal tento objekt faře za symbolický nájem 1,- Kč/m² ročně. Po rozsáhlých úpravách, které byly financovány díky darům, vzniklo dostačující fungující zařízení pro děti a mládež.

Hlavním zájmem tohoto misijního centra je nabídnout co možná nejširšímu okruhu obyvatel tohoto sídliště smysluplnou činnost ve volném čase. Největší pozornost je samozřejmě věnována hlavně mládeži a speciálně "dětem ulice s klíčem na krku", které se bezcílně poflakují po sídlišti, nudí se a většinou provádějí něco špatného. Diskutuje se na různá témata: překonávání předsudků, soužití starých a mladých lidí, soužití s cizinci, hlavně s barevnými, s postiženými lidmi, bez ohledu na národnost či víru. Klubový život v misii má být alternativou k životu a nebezpečím na ulici, ke kriminalitě, obchodu a zneužívání drog a podobným škodlivým svodům, kterým je vystavena nezaměstnaná mládež.

Děti si mohou vybrat z těchto pracovních okruhů a skupin:

1. výtvarný pracovní kroužek, přes týden denně, dopoledne i odpoledne
2. šachový kroužek
3. hra na flétnu
4. výuka angličtiny
5. kroužek mladých ochránců přírody
6. 3 skautské skupiny vždy s třemi podskupinami
7. mateřská školka pro děti předškolního věku
8. cvičení pro ženy a děti

9. kulečník
10. kuželky
11. košíková, volejbal a jiné míčové hry na vlastním hřišti
12. fotbal na hřišti IV. ZŠ Barrandov

V plánu je zřízení místnosti s televizí, videem a hifi věží.

Kromě diskusních večerů se nabízejí výlety do okolí či do ZOO, poutní cesty a sportovní výlety, v zimě na lyže, v létě za koupáním. "Děti z ulice" se v klubovně mohou i posilnit jídlem a pitím. Jiná místnost pro děti i dospělé, kde je knihkupectví a antikvariát, zve ke čtení, rozhovorům a hrám, což oceňují hlavně děti. Mohou si dát čaj a hrát nejrůznější společenské a stolní hry. Při těchto četných činnostech je dostatek příležitosti hovořit s dětmi, pochopit jejich problémy a navazovat kontakty s rodiči.

Ani náboženství nezůstává stranou. Vlivem dlouholeté nenáboženské či dokonce protináboženské výchovy vyvstává u malých i velkých řada otázek, které je třeba vysvětlovat a rozvíjet.

Zachování a podpora tohoto mezitím velmi oblíbeného misijního centra je zároveň prosbou na sdružení SERVO. Navázané styky s jinými organizacemi a podpora při vzdělávání dětí jsou jisté úkoly vhodné pro sdružení. Chránit děti před nebezpečími velkoměsta a zabránit, aby nepadly do bída. Morální hodnoty se stále více ztrácejí. Nejde o hmotnou, ale o duchovní a duševní bídu.

V současné době hojně navštěvované misijní centrum má finanční problémy. Všechno je dražší, slíbená podpora nevychází. Byla by velká škoda, kdyby toto tak smysluplné a fungující zařízení nemohlo dále pokračovat a muselo být uzavřeno. Proto prosím o pomoc, nápady a podporu tohoto projektu.

5.6.2000 Daisy Zdislava Waldsteinová

Děti ulice

Těžištěm našeho současného programu je projekt "DĚTI ULICE"

V Praze 5 se farní úřad Zlíchov stará o takzvané "Misijní středisko", které slouží péči o děti ze sídliště Barrandov, jež má 30 000

obyvatel, mezi nimi také o děti ulice a děti s klíčem na krku a jako středisko volného času a sportovní centrum. Kromě

sportovních zařízení je zde také mateřská školka pro děti, které nemohly získat místo ve státní mateřské škole. Útulek tu našly skupiny skautů, ochránců přírody a studijní skupiny.

Náš projekt zahrnuje finanční pomoc na úhradu provozních nákladů, na ošacení dětí a navazování kontaktů pro organizování výletů a prázdninových pobytů. Kromě toho jsou nemocní lidé doma i v domovech důchodců zásobováni ošetrovacím materiálem a zdravotními pomůckami.

PROJEKT "DOMOV DŮCHODCŮ V LITOMĚŘICÍCH"

V Litoměřicích byl v dominikánském klášteře vybudován domov důchodců pro lidi, kteří pracovali v rámci církve a nemají žádné příbuzné, kteří by se o ně mohli starat. Přestavba dopadla výborně. Malé jednolůžkové pokoje, nájezdy pro postižené vedle schodišť, společenské místnosti apod. Nádherná zahrada, o kterou se částečně starají ještě sami důchodci, zve k procházkám. O náklady na provoz se dělí Dominikáni a Charita. Na všechno bylo pamatováno, jenom ne na to, že staří lidé mohou onemocnět a být upoutáni na lůžko a potřebovat zdravotnický materiál a drahé léky.

Jedna tamní obyvatelka mi sdělila, že jí po úhradě částky na stravování a bydlení a zaplacení léků zůstane 20,- Kč. Na něco EXTRA jako oblečení, hygienické potřeby nebo knížku není ani pomyšlení.

Organizace SERVO se proto rozhodla podporovat tyto staré lidi, kteří celý svůj život zasvětili obětavé službě bližnímu a kteří díky svému postavení v tehdejších státech dostávali jen ten nejnižší příjem (a tím pádem dnes také nejnižší penzi). Potřebujeme peníze na léky a zdravotnický materiál. Před Vánoce by to bylo hezké, kdybychom dostali peníze nebo oblečení a nějaké peníze na horší časy.

Prosím proto všechny své přátele o pomoc pro naše ubohé staré spoluobčany.

Daisy Zdislava Waldsteinová Praha, 17. 8. 2000

Pomocná organizace SERVO

je sdružení pod patronátem řádu Dominikánů. Jejími členy jsou lidé, kteří sympatizují s touto službou řádu. Základní myšlenka odpovídá řádu Maltézských rytířů - pomáhat lidem trpících nouzí, starým, nemocným, invalidům a ohroženým dětem bez ohledu na jejich národnost, rasu a náboženství.

Všechny, kteří chtějí podpořit naše projekty, prosíme, aby se s námi spojili. Rádi poskytneme informace o jednotlivých projektech.

Sčítání lidu 2001

Každých deset let se v Rakousku provádí sčítání lidu. Výsledky nám mají poskytnout nejen přehled o počtu obyvatelstva, ale také informace společensko-politické.....

Takto začíná doprovodný dopis rakouského statistického úřadu ke sčítání lidu 2001.

Oproti minulému sčítání lidu v roce 1991, nevytiskly tentokrát rakouské úřady sčítací listiny a vysvětlení ke sčítacím listinám v jazycích v Rakousku uznávaných menšin.

Po dlouhých diskuzích byl pro rakouské menšiny rozhodující bod o řeči obcovačích v dotazníku přece ponechán. Informujeme proto a vyzýváme všechny **Čechy a Slováky v Rakousku, aby označili (křížkem) v rubrice Umgangssprache - svoji obcovačích řeč, t.j. tschechisch nebo slowakisch, a tím pomohli upevnit význam našich dvou menšin v Rakousku.**

Znění rubriky 6: Umgangssprache - obcovačích řeč: (Označte prosím jazyk (i více jazyků), kterými mluvíte normálně v soukromém styku (rodina, příbuzní, přátelé). Znalost cizích jazyků není třeba uvést. U dětí, které ještě nemluví, třeba uvést jazyk, kterým se mluví v rodině.

Čím více Čechů a Slováků a nebo i přátel našich řečí takto učiní, tím se zvětší pravděpodobnost zlepšit podmínky pro všechny sektory menšinové práce. Na finanční pomoci je především závislé školství, ale také celá řada kulturních aktivit. Rovněž vydávání novin a časopisů se bez příspěvků z rakouských menšinových fondů neobejde.

Ve Vídni nám bylo navíc úřady slíbeno, že vysvětlení psaná v češtině bude mít při sobě všech devět tisíc dobrovolných pracovníků, sčítáním lidu pověřených. Každý z nás má nárok při vyplňování dotazníku si vysvětlení v českém jazyce vyžádat.

Jsmo přesvědčení, že ti, kteří si zachovali české nebo slovenské jazykové a kulturní povědomí, se ke své mateřštině přihlásí.

Český poradní sbor při Spolkovém kancléřství

Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Školský spolek Komenského a

redakce: Česká a Slovenská Vídeň dnes

Kulturní klub, měsíčník Čechů a Slováků, Svobodné listy, Věstník

Poznámka redakce: Komplettní vysvětlení je k dispozici v redakci, volejte tel.: 0663 97 33 764

**Naše kontaktní adresa: Daisy Waldsteinová
118 00 Praha 1, Sněmovní 11, Tel.: 00420 602 36 75 05
(mobil)**

1080 Wien, Skodagasse 13/7, Tel.: 0043 1 405 62 43

další informace v redakci Klubu

Velvyslanectví České republiky

Penzingerstrasse 11-13

1140 Wien

PRESESTELLE - Mag. Tomáš Podivínský

překlad : ing. Helena Basterová

Press release

11. dubna 2001 byly ve Vídni vyměněny ratifikační dokumenty k dohodě "Smlouva mezi Rakouskou republikou a Českou republikou týkající se sociálního zabezpečení", mezi pověřenci obou států. J.E. velvyslancem Jiřím Grušou - ČR a ředitelem sekce Práva a konzulárního oddělení MZV - Rakouska J.E. Christíánem Proslm.

Smlouva byla 20.7.1999 v Praze podepsána a odsouhlasena Parlamentem obou států. Umožní především mimo jiné zápočet pojišťovací doby pro penzijní nároky, které vznikly na území oblastí smluvního partnera, vztahuje se na náklady nezaměstnanosti, dále na nezbytnou péči při zdravotním ošetření během cesty v zemi smluvního partnera.

Smlouva bude detailně dojednána během května t.r. smíšenou česko-rakouskou komisí. Smlouva nabývá platnosti 1.července 2001.

Poznámka redakce:Konečně můžeme splnit náš slib a po závěrečném květnovém jednání otiskneme rozhovor k dané tematice s členkou komise paní Dr. Evou Kobliňovou - oddělení pro evropskou integraci a internacionální styky sekce internacionální smlouvy Ministerstva práce a sociální péče.

Informační zpravodaj I/01

Nová Vlast

Rada národnostní skupiny Čechů a Slováků
usedlých v Rakousku

1160 Wien 16, Thalheimergasse 38/I/1

Vážení členové a příznivci,

zastihla nás smutná zpráva, že dne 5. ledna 2001 skonal po těžké nemoci dlouholetý slovenský místopředseda naší organizace pan Ludovík SCHEVELA.

Se zesnulým se rozloučil na hřbitově v Bratislavě člen výboru Ludvík Kolín, který pozůstalým vyslovil naši upřímnou soustrast a nabídl pomoc.

Z činnosti Kulturní komise:

Nadace Fr. Schuberta Vysoká- členové nadace na schůzi dne 16.12.2000 s potěšením odsouhlasili přihlášky pana velvyslance dr. J.Gruši a sekretáře velvyslanectví pana mag. T.Podivínského do nadace. Pochopením obou pánů podařilo se navázat na tradice této Rakousko - České nadace a noví členové budou jistě pro ní velkým přínosem.

Nebenan Erkundungen in Österreichs Nachbarschaft - pod tímto titulem uspořádal Rakouský rozhlas ORF 1 ve dnech 22. - 28. ledna kulturní pásmo o ČR. Dne 25.1. v 17,05 pod názvem Moment-Leben heute proběhla diskuze s Čechy, kteří odešli z ČSSR po roce 1968. Diskuze vyzněla ve prospěch Rakouska. Je jen škoda, že nebyli pozváni "uprchlíci" jako např. MVDr. J. Oulehla nebo některý z desítky českých lékařů, kteří jsou pro Rakousko přínosem jak na poli kulturním tak i hospodářském. Snad se to podaří příště napravit.

Ve 21,00 hod následovala diskuze P. Huemera s českým historikem dr. M. Kunšatem. Diskuze se velmi podrobně zabývala historií rakousko - českých vztahů a jejich současným zhoršením. V závěru bylo konstatováno, že jde o záležitost politickou, která nemá s osobními vztahy mezi Čechy a Rakusy, které jsou i nadále dobré, nic společného.

Z činnosti Sociální komise:

Po mnohaletém jednání je konečně na světě rakousko-česká Sociální dohoda. Jakmile smlouva nabyde platnosti t.j. 1.7.2001, bude její úplný text k dispozici u pracovníků naší sociální komise mag. Z.Motlocha, MUDr R. Hájka, pánů Veselého, Z a P.Bidla, jakož u paní dr. M.Vítů, která je zároveň pověřena sledováním způsobu zápočtů roků a jeho uplatnění při jednání po vstupu ČR do EU.

Komise zajistí i výklad znění celé smlouvy jakož i zodpovězení nejasností pracovníkem Ministerstva práce a soc. péče ČR ve spolupráci se ZÚ na velvyslanectví ve Vídni - počítáme září 2001.

Z činnosti Politické komise:

Dne 16.2. 2001 se setkali zástupci naší ZU s premiérem ing. M.Zemanem při jeho návštěvě ve Vídni. Při krátké diskusi mu bylo předáno písemně zpracování návrhů a připomínek, které s ním byly projednány v Praze 24.2.2001.

Březen 2001

Velvyslanectví České republiky ve spolupráci
s Velvyslanectvím Slovinské republiky
a Českým centrem si Vás dovoluji pozvat na česko-slovinský

Harfový koncert

Program:

vystoupení velvyslanců ČR a Slovinska

MOJCA ZLOBKO VAJGL (Solo Harfa)

Primož Ramovš (1921-1999) Tři myšlenky

Claude Debussy (1862-1918) Arabesque No.1

Carlos Salzedo (1885-1961) Variations sur un theme
dans le style ancien op. 30

JANA BOUŠKOVÁ (Solo Harfa)

Jan Ladislav Dusík (1761-1812) Sonata v E-Flat Major

Claude Debussy (1862-1918) Arabesque No. 2

Felix Godefroid (1818-1897) Carnival de Venice

Koncert se koná 18. května 2001 v 19.30 v Českém centru
Herrengasse 17, Vídeň.

Generaldirektion Bildung und Kultur Europäische Kommission Förderung des Spracherwerbs durch die Europäische Union

Fremdsprachenkenntnisse sind für eine vielfältige und blühende Europäische Union von wesentlicher Bedeutung. In vielen Ländern ist es für die meisten Menschen ganz normal, dass sie sich in mindestens drei Sprachen verständigen können. Diesen Menschen fällt es leichter, zu Ausbildungszwecken und aus beruflichen oder sonstigen Gründen in ein anderes Land zu gehen. Ihre Kenntnisse werden von den Arbeitgebern geschätzt. Sie können die Vorteile der Unionsbürgerschaft und des Binnenmarktes voll ausschöpfen, insbesondere das Recht, überall in der Europäischen Union zu leben und zu arbeiten.

Die Europäische Kommission möchte erreichen, dass diese Vorteile allen Menschen in Europa zugute kommen. In ihrem Weißbuch von 1995 "Lehren und Lernen: Auf dem Weg zur kognitiven Gesellschaft" ist als Ziel festgelegt, dass alle EU-Bürger mindestens drei europäische Sprachen - ihre Muttersprache und zwei weitere Sprachen - beherrschen.

Dementsprechend führt die Europäische Union eine Vielzahl von Aktionen zur Förderung des Spracherwerbs durch. Durch das Europäische Jahr der Sprachen 2001 werden sie weiter an Profit gewinnen.

Nähere Angaben zu sämtlichen nachfolgend dargelegten Programmen sind zu finden auf der "Sprachen"-Website der Europäischen Kommission: <http://europa.eu.int/comm/education/languages/>.

Ferner können Sie die auf den folgenden Seiten angegebenen jeweiligen Websites oder den telefonischen Informationsdienst der Kommission unter der Nummer 0800 1860400 (Deutschland) oder 0800 296811 (Österreich) konsultieren. Die Telefonnummern für die übrigen Länder finden Sie unter: <http://europa.eu.int/europedirect/>. Sie können auch schreiben an: Europäische Kommission, 200, rue de la Loi/Wetstraat 200, B-1049 Brüssel, Belgien.

Das Europäische Jahr der Sprachen 2001 in Österreich

Im Europäischen Jahr der Sprachen 2001 soll durch gemeinsames Bestreben von Europarat und Europäischer Union allen Bürgerinnen und Bürgern die kulturelle und sprachliche Vielfalt Europas in ihrem ganzen Reichtum nahegebracht werden. Die Bevölkerung soll nicht nur "Bewahrer" dieses unschätzbaren Erbes sein, sondern durch verschiedenste Aktivitäten inspiriert werden, Sprachen dynamisch, aktiv und sinnlich zu erleben und zu erwerben.

Immer mehr Menschen beginnen eine Fremdsprache zu lernen, vertiefen ihre bestehenden Sprachkenntnisse, interessieren sich für die Sprachen ihrer Nachbarländer und erkennen, dass ihnen dies eine kompetente Mitgestaltung der europäischen Gesellschaft ermöglicht und die Grundlage für ihre berufliche und persönliche Entfaltung bildet.

Österreich setzt sich für die Umsetzung des Europäischen Jahres der Sprachen 2001 neben den gemeinsamen europäischen Zielen den speziellen Schwerpunkt, das Erleben von Volksgruppen-, Minderheiten-, Migranten- und Nachbarsprachen zu fördern. Zur Teilnahme hat das Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur als Initiator gemeinsam mit vielen Partnerorganisationen aufgerufen. Sie alle haben VertreterInnen in ein Nationales Komitee entsandt, welches das österreichische Koordinationsbüro am Zentrum für Schulentwicklung, Bereich III: Fremdsprachen -dem zukünftigen Österreichischen Sprachen-Kompetenz-Zentrum - bei seiner inhaltlichen und organisatorischen Arbeit unterstützt sowie für eine breite Informationsstreuung in verschiedensten gesellschaftlichen (und soziale) Bereiche sorgt.

Die eindrucksvolle Anzahl von rund 300 bisher gemeldeten Aktivitäten, die ab Ende Jänner 2001 online unter www.sprachen-2001.at abrufbar sind und im März 2001 in einem gedruckten Veranstaltungskalender erscheinen, zeugt von der überaus gelungenen Informationskampagne sämtlicher Partnerorganisationen. Alle Maßnahmen, die noch dazukommen, werden laufend in die Online-Version integriert, die Printversion kann ab März 2001 beim österreichischen Koordinationsbüro angefordert werden.

Schulen, Pädagogische Institute und Akademien, Universitäten, Volkshochschulen, der ORF, private Bildungseinrichtungen u.v.a.m. beteiligen sich mit ihren Beiträgen am nationalen Aktionsprogramm, um in einem gemeinsamen Europa die Sprachenvielfalt seiner Bürgerinnen und Bürger zu feiern. Publikationen, Ausstellungen, Konferenzen, Festivals, Medienereignisse und viele andere Veranstaltungen rund um das Thema "Sprache" sollen die Menschen zu mehr Sprachenlernen anregen und ihnen dessen Faszination vermitteln.

Nationale Koordination:
Dr. Dagmar Heindler
Pressekontakt:
Anita Keiper
e-mail: sprachen-2001@z

Podávanie žiadosti o priznanie postavenia zahraničného Slováka

Národná rada SR schválila zákon č. 70 zo dňa 14. 2.1997 o zahraničných Slovákoch, ktorý nadobudol účinnosť dňa 5.7.1997. Podľa citovaného zákona môže byť priznané postavenie zahraničného Slováka osobe, ktorá splní zákonom stanovené podmienky.

Postavenie zahraničného Slováka možno priznať žiadateľovi vo veku nad 15 rokov, ktorý nie je štátnym občanom SR, preukáže svoju Slovenskú národnosť alebo slovenský etnický pôvod a slovenské kultúrno-jazykové povedomie. Žiadateľ má právo podať žiadosť o priznanie postavenia zahraničného Slováka na osobitnom tlačíve osobne, alebo poštou na zastupiteľských a konzulárnych úradoch SR v zahraničí (ďalej len ZÚ SR) alebo osobne na útvere konzulárneho odboru Ministerstva zahraničných vecí SR (ďalej len MZV SR).

K vyplnenému úradnému tlačívu žiadateľ pripojí:

1. rodný list (originál, alebo úradne overenú fotokópiu).
 2. platný doklad o svojej totožnosti alebo platný cestovný doklad.
 3. doklad (originál alebo overenú fotokópiu), ktorý potvrdzuje jeho Slovenskú národnosť alebo skutočnosť, že Slovenskú národnosť mal niekto z jeho priamych predkov až do tretieho pokolenia.
 4. doklad potvrdzujúci slovenské kultúrno-jazykové povedomie žiadateľa (napr. doklad o nadobudnutí vzdelania na škole v SR alebo na slovenskej menšinovej škole alebo lektoráte v zahraničí, doklad o členstve v niektorom zo slovenských krajských spolkov alebo organizácií v zahraničí alebo slovenských cirkevných zborov v zahraničí a pod.).
- V prípade, že žiadateľ nemôže zabezpečiť doklady uvedené v bode 3. tejto informácie, môže predložiť písomné svedectvo ústredia krajskej organizácie registrovanej v štáte jeho pobytu, ktoré potvrdzuje jeho Slovenskú národnosť a slovenské kultúrno-jazykové povedomie.*
5. výpis z registra trestov SR a doklad o bezúhonnosti toho štátu v ktorom žije.
 6. doklad o tom, že netrpí nakažlivou chorobou, ktorej šírenie je trestné podľa zákona, vydaný ošetroujúcim lekárom alebo zdravotníckym zariadením na území SR alebo v štáte pobytu.
 7. dve osobné fotografie o rozmeroch 3,5 x 4,5 cm (nie vyrobené vo fotoautomatoch).
 8. správny poplatok za podanie žiadosti, pri podaní na MZV SR v podobě koliek vo výške 800,- Sk, pri podaní na zastupiteľskom úrade SR v zahraničí sa poplatok vyberá v zodpovedajúcej hodnote v peňažnej mene danej krajiny.
 9. ak žiadateľ žiada o priznanie postavenia zahraničného Slováka aj pre svoje dieťa, mladšie ako 15 rokov, pripojí k žiadosti jeho rodný list. Dieťa žiadateľa sa zapíše do preukazu na zadnú stranu.

Doklady žiadateľ predkladá v origináloch alebo úradne overených fotokópiach. Ak predkladá žiadateľ doklady, ktoré sú vyhotovené v cudzom jazyku, musia byť úradne preložené do slovenského jazyka.

Podrobnejšie informácie Vám poskytnú:

**Velvyslanectvo Slovenskej republiky
konzulárne oddelenie**

**Armbrustergasse 24, 1190 Wien tel.: 318 90 55-7 alebo
Ministerstvo zahraničných vecí SR - konzulárny odbor,
Hlboká 2, Bratislava.**

Stránkové dni:

Pondelok: 8,00 -12,00 hod. a 13,00 -16,00 hod.

Streda: 8,00 -12,00 hod.

Wien-Brno-Praha

WIEN-BRNO (150 km)-PRAHA (405km) /-PŘEROV (186 km)

Platí od 10.VI.2001 do 14.XII.2002

WIENSüdbf(Ostseite) odj.				:6.25r		:9.40	:10.25		:14.25			:18.25k	21.25
WIENNord(Prater)	5.07	6.20		8.44				10.37		16.37	17.37		
BŘECLAV přij.	6.25	7.47	:7.25r	10.04	:10.40	:11.25	11.59	:15.25	17.59	18.59	:19.25k	22.48	
PŘEROV		9.25	9.25	<u>11.53</u>	:11.53	<u>12.43</u>		<u>17.08</u>	<u>20.30</u>			0.13	
BRNOhLn.	<u>7.41</u>		:8.06r	<u>11.50</u>	<u>11.50</u>	<u>12.06</u>	<u>13.18</u>	:16.06	<u>19.51</u>	<u>20.06k</u>	:20.06k	<u>0.04</u>	
PRAHA hl. n.										<u>23.24k</u>	:23.24k	3.37	
PRAHA-Holešovice			:10.50r		:14.50			:18.50					
PRAHA-Holešovice odj.								:10.58	<u>12.58</u>	:14.58			:17.58r
PRAHA hl. n.	<u>0.43</u>			<u>6.10</u>	6.55m								
BRNO hl.n.	<u>4.19</u>	<u>5.25x</u>	<u>6.35A</u>	<u>9.42</u>	9.51m	<u>10.20</u>		:13.51	<u>15.51</u>	:17.51	<u>17.34</u>	<u>17.40</u>	:20.51r
PŘEROV	3.43	<u>4.15x</u>	<u>6.34</u>	<u>8.00</u>	<u>8.00</u>			<u>13.13</u>	:15.13	<u>16.11</u>	<u>16.11</u>	<u>18.55</u>	
BŘECLAV	5.24	7.06	8.12	10.21n	10.33m	12.12		:14.33	:16.33	:18.33	18.08	19.08	:21.40r
WIENNord(Prater) přij.		8.23	9.30	11.38n	13.30						19.30	20.30	
WIENSüdbf(Ostseite) "	6.55				11.33m			:15.36	:17.36	:19.33			:22.40r

WIEN - RETZ - ZNOJMO (100km)

U všech spojů přestup v Retzu!

	X			A	C	A
WIEN Nord	5.32	7.58	11.58	13.58	15.58	16.58
ZNOJMO	<u>7.36</u>	<u>9.41</u>	<u>13.36</u>	<u>15.33</u>	<u>17.50</u>	<u>18.37</u>
	V			A		
ZNOJMO	<u>6.20</u>	<u>7.55</u>	<u>11.50</u>	<u>14.35</u>	<u>16.57</u>	
WIENNord	8.11	9.32	13.32	16.57	18.32@	

WIEN - BRATISLAVA (74km)

WIENSüdbf(Ost)	6.00x	7.21	8.15	12.48x	13.48A	14.48	15.48A	16.15	16.48B	17.48B	18.48	20.19B	21.15
BRAT.-Petržalka*	7.02x	8.18	9.02#	13.50l	14.47A	15.47	16.47A	17.00#	17.47B	18.50B	19.47	<u>21.19</u>	22.02#
												B)	
BRAT.-Petržalka*	5.02x	5.35s	<u>6.09x</u>	6.35#	<u>7.10x</u>	9.45	13.21#	14.16x	15.16x	16.16	17.16A	18.21#	19.16A
WIENSüdbf(Ost)	6.05x	6.35x	7.11x	7.20	8.11x	10.45	14.09	15.11	16.11x	17.11	18.11A	19.09	20.11A

Vysvetlivky:

:00.00 = EuroCity 00.00 =

rychlík/ spěšný vlak 00.00 = osobní vlak

@ = v sobotu, neděli a ve svátek do 28.X.2001 a od 4.V. do 27.X.2002 => WIENSüdbf(Ost)

x = pondělí - sobota

+ = v neděli a ve svátek

A = pondělí - pátek

B = kromě soboty

C = v sobotu, neděli a ve svátek

kurzivou = s přestupem

(kurzivou) = s přestupem v Bruck a. d. Leitha

* = z/do centra Bratislavy autobusem c. 90 nebo 180

= z/do Bratislavy hl. stanice

r = nejede 5.-30.XI.2001.4.II.-1.III. a4.-29.XI.2002

k = nejede4.XI.-19.XII.2001.6.I.-20.III., 2.IV.-15.V. a3.XI.-14.XII.2002

m = nejede5.XI.-20.XII.2001.7.I.-21.III.,3.IV.-16.V.a4.XI.-14.XII.2002

n = nejede 10.VI.-4.XI., 21.XII.2001-6.I.2002, 22.III.-2.IV., 17.V-3.XI.2002

Jízdné Wien - Breclav (stav 01/01)

Suessenbrunn - Bernhardsthal Grenze (66 km):

=> Normalpreis ohne EC=126,- ATS (6Zonen) =>126,-ATS

=> Normalpreis mit EC = 126,- ATS (6 Zonen) + EC-Aufzahlung 30,- => 156,- ATS

=> VT (50%) ohne EC = 64,- ATS=> 64,- ATS

=> VT (50%) mit EC = 64,- ATS + EC-Aufzahlung 15,- => 79,- ATS

=> VT (45%) ohne EC = 71,- ATS=> 71,- ATS

=> VT (45%) mit EC = 71,- ATS + EC-Aufzahlung 15,- => 86,- ATS

V Česku: "kilom. banka CD": Břeclav sthr. - Praha-Holešovice / hl.n. (319 km) => 238,- CZK Mezinárodní

jízdenka (CIV) Suessenbrunn - Břeclav (1\ km):

=> Normalpreis ohne EC =>144,-ATS

=> Normalpreis mit EC =>162,-ATS

=> VTohneEC: =>87,-ATS

=> VTmitEC: =>97,-ATS

V Česku:

—«kilom. banka CD»: Břeclav - Praha-Holešovice / hl.n. (314 km) => 234,-CZK

- normální cena u průvodčího CD ve vlaku: 218 + 60 + 20 => 298r CZK

City Star-Ticket Wien-Breclav - 370,- ATS (2.-5. Pers. 185,-ATS)

(zajicek)

ČESKÝ ROZHLAS 7

Kdy
a
kam
vysíláme

UTC	kHz	m	Oblast
08:30-08:57	11600 21745	25 13	Jihozápadní Evropa Východní Afrika / Střední východ
09:30-09:57	21745	13	Jižní Asie / Západní Afrika
11:00-11:27	11615 21745	25 13	Severní Evropa Jižní Asie
12:30 - 12:57	6055 7345	49 41	Střední Evropa Západní Evropa
13:30 - 13:57	13580 21745	22 13	Severní Evropa Jižní Asie
15:30 - 15:57	5930 21745	49 13	Západní Evropa Východní Afrika

17:30 - 17:57	5930 21745	49 13	Východní Evropa / Asie / Austrálie Střední Afrika
19:30 - 19:57	5930 11600	49 25	Západní Evropa Jižní / Východní Asie / Austrálie
21:00 - 21:27	11600 15545	25 19	Jižní / Východní Asie / Austrálie Západní Afrika
23:30 - 23:57	11615 13580	25 22	Severní Amerika Jižní Amerika
01:30 - 01:57	5915 7345	49 41	Severní Amerika Jižní Amerika
02:30 - 02:57	7345 9870	41 31	Severní Amerika

Posluchači v Austrálii se mohou s pořady České redakce Radia Praha setkat také na lokálních frekvencích FM/AM českého vysílání australského rozhlasu SBS.

Jazyková olympiáda poprvé i z češtiny

Zleva doprava: Adolf Stricker (prezident Z-R Dolních Rakous), C. Nader (1.), N. Rinder (3.), K. Machacek (2.)

verzity, udělal výkon všech zúčastněných. Zajímavé je, že byly přihlášeny pouze žákyně. Každá z nich absolvovala třicetiminutovou zkoušku (shrnutí či převyprávění poslechového textu, volný dialog, rozhovor na předem daná témata, popis obrázků atd.), při které mohla prokázat své znalosti. Jasnou vítězkou se stala Claudia Nader z obchodní akademie v Retzu, jež hovořila mj. o Alfonsu Muchovi a Pražském jaru. Druhé místo obsadila její spolužačka Kerstin Machacek, třetí skončila Natascha Rinder ze střední hotelové školy v Retzu a těsně za ní Evelyn Wolkerstorfer ze střední hotelové školy v Bad Leonfeldenu (Horní Rakousy). Výborný výkon podaly i Petra Bauernfeind und Rebecca Dorninger.

Pro žákyně a žáky ze zahraničí (mj. z Bulharska, ČR, Chorvatska, Maďarska, Slovenska a Slovinska) byla organizována soutěž, při které mohli ukázat své znalosti němčiny jako cizího jazyka. Zde se podařilo českým hostům prosadit se obdivuhodným způsobem - zvítězil Jan Vejmelka z gymnázia v Telči, před Ivonou Královou z obchodní akademie v Kroměříži a Lubomírem Dragnevem z gymnázia Spirka Počivka ve Varně (Bulharsko). Na závěr bychom chtěli ještě jednou touto cestou poblahopřát vítězům a poděkovat všem zúčastněným.

Dr. Stefan Michael Newerkla

Den otevřených dveří

28.března od 9,00 - 12,30 hod probíhala v budově české školy v rámci "Rok 2001 Evropský rok jazyků", řada akcí.

Od divadelních scének přes kvíz až po prezentaci ankety o cizích jazycích. Žáci nacvičili svá vystoupení česky, slovensky, německy, anglicky a rusky t.j. v řečích, které se na škole vyučují.

Divadlo: "Jak krtek ke kalhotkám přišel" - 3.BSV/ E. Křenková

Projekt: "Jazyky spojují světy" (se žáky z Krouny) - V.Org./Mag.Zojerová, Mag. Zauchner

Divadlo: "O Popelce trochu jinak" - 1.BVS/ V.Schmauzová, Mag. Hirtová

Slovenskí dokumentaristi vo Viedni

Nedávno otvorili dvaja slovenskí dokumentárni fotografi Tomáš Leňo a Jozef Ondzík výstavu diel v Galerie auf der Pawlatsche na Spitalgasse 2-4 vo Viedni. Autori prijali pozvanie profesora Gera Fischera, pedagoga slavistiky, galeristu a fotografa, prezentovať fotografie dokumentujúce život Rusínov v strednej Európe. Výstava má názov Menschen aus slowakischen Karpaten (Ľudia spod Bukovských vrchov) a obaja fotografi pracujú na tomto dokumentárnom projekte od roku 1981. Hostom vernisáže bol slovenský fotograf Andrej Bán a džezový gitarista Miloš Železnák.

EK

Jubileum herečky

Zdenka Procházková v Českém centru foto: Vladimír Čevela

České centrum připravilo na pondělí 2. 4. 2001 zcela zvláštní pořad - oslavu životního jubilea /75 let/ herečky paní Zdenky Procházkové. /Věrní čtenáři si jistě vzpomenou na nedávný rozhovor s paní Procházkovou na stránkách našeho časopisu./

Kdo se toho dne do Českého centra vypravil, potěšil se hned dvakrát. Nejen hereckým výkonem Z. Procházkové v kouzelném monologu vdovy Olympie, ale i hudebním "proložením" oslavného večera, kteréžto zajistil vokální soubor z Prahy s neotřelým názvem "Dobry večer Quintet" Soubor DVQ, založený v roce 1986, "předvedl" ve třech miniblocích, že se umí pohybovat v anglickém, americkém i českém repertoáru swingu, jazzu, pop music. Zvolený repertoár vokální skupiny báječně doplňoval nejen paní Procházkovou půvabně přednesené vlastní curriculum vitae, ale i zmíněný monolog s překvapivým koncem. To vše provedeno nonšalantně v jazyce německém, neboť paní Procházková je herečka dvojjazyčná. Trochu symbolicky přenesl tuto dvojjazyčnost i DVQ, když překvapil diváky "dílkem" "East Side Story" /parafráze titulu Bernsteinovy West Side Story/, jež je směsí obecně známých melodií zemí bývalého Ost-Blocku. Nejen česky mluvící posluchač jistě zachytil tóny maďarského čardáše Joj, cigán, sovětské písně Rascvětalí jabloně i gruší vedle české - celosvětové Škoda lásky či Putimská brána a Stojí voják na vartě. A pak už přišlo pravdivé konstatování, že Život je jen náhoda /Ježek, V+W/ a nejnovější kompozice DVQ - "Happy Birthday, Zdenko". Jen stěží utajovala oslavenkyně své dojetí a zcela je pak ukryvala za kytice a kytičky, které jí přinášeli gratulanti.

mb

*Vše nejlepší paní Zdenko,
a mnoho dalších krásných pořadů s Vámi
Vám i nám
přeje
Výbor a redakce Klubu*

EUROPA MATINEE 2001

Vyznamenaný evropskou cenou, Euro Crystal Globe' za rok 2001 byl Karel Gott.

V Badenu u Vídně 31. března 2001 převzal jako jediný zástupce kulturní scény České republiky toto vyznamenání na slavnostním aktu v „Congress Casino“ Baden. Toto ocenění mu předal generální konsul Helmut Lerch z prezidia „EWI“, který pronesl též laudacio na hvězdu české pop muziky. Karel Gott zazpíval německy „Krásné je žít“. A to je pravda.

Mezi dalšími vyznamenanými byla herečka Liselotte Pulver a německý herec Mario Adorf, z Rakouska malíř Prof. Ernst Fuchs.

Z podnikatelů České republiky byl vyznamenan Dipl. Ing. Miroslav Nakládal z Kroměříže.

foto: redakce

Po boku "božského" Karla Gotta jeho největší vídeňská fanynka paní Edith Kligorka

Co je nového v Divadle Brett IV.

Naše divadlo a jeho věčné proměny! Jeden jediný prostor a jakoby měl nekonečné množství podob. Připravil jsem základní prostorové rozčlenění pro čtyři hry autorů Woodyho Allena, Ernsta Jandla, Samuela Becketta a Seint-Exupéryho. Texty Ernsta Jandla budeme hrát asi už jen mimo naše divadlo, ale Malý princ a Beckettovy Šťastné dny zůstávají v repertoáru. Budeme jim však muset vytvořit úplně nový "hrací prostor" protože divadlo se nám během několika uplynulých dnů úplně proměnilo. Je z něj veliká, ale kupodivu příjemná hala, kolem níž se dá procházet po osmdesát centimetrů vysokém chodníku z lisovaných praktikáblů. Na vnější straně tohoto "chodníku" je obrovská zeď, na straně vnitřní zábradlí. A pod tím zábradlím ve všech čtyř stran sálu židle pro diváky. Ta řada židlí tak vytváří jakýsi vnitřní obvod okolo hlavního hracího procesu. První hrací prostor je přitom situovaný na onen zmíněný "chodník", to znamená těsně za zády diváků. V prostoru mezi židlemi vznikla obrovská hrací plocha, kterou musí "uhrát" šest herců, kteří jsou ovšem jen výjimečně všichni na scéně. "Uhrát", to znamená zalidnit, zabydlit, přesvědčivě nechat ožít dějem hry. A to není vůbec jednoduché, zvláště mám-li diváky za mnou, přede mnou i z obou stran, a pohybuji-li se mezi nimi v obdélníku 15 x 8 metrů. A není mistečka, kam bych se schoval, není úhlu, kam bych se pootočil, abych třeba jen povzdychl.

Celá ta proměna divadla se udála proto, že v tomto otevřeném procesu budeme hrát inscenaci s názvem TROIA.AMERIKA. Koncept večera připravil a režíruje Christoph Prückner. Představení je montáží Euripidových Trojanek a vojáka, divadelní hry, napsané Rainerem Wernerem Fassbinderem. Europida Christoph znovu čerstvě přeložil a Fassbinderův "Der amerikanische Soldat" se u nás uvádí v Rakousku vůbec poprvé. Přiblížením a propojením obou textů se zdá, že oběti násilí se během Trojské války jakoby "prosní" do země snů, Ameriky. A tam uchopí moc a zbraně do vlastních rukou...

Zase jednou něco úplně nového, pokud jde o dramatickou látku jako takovou. TROIA.AMERIKA je u nás v programu po celý květen. Divácky je to doba strašné konkurence, protože Vídeňské slavnosti (Festwochen) mají opravdu bohatý program a záleží jen na přitažlivosti našeho představení, nakolik v této vlastně nekalé konkurenci obstojíme (ve srovnání s Vídeňskými slavnostmi nemáme totiž k dispozici žádné finanční prostředky na reklamu).

V inscenaci TRO A.AMERIKA nemám žádné bezprostřední kumštýřské úkoly. Pokouším se proto trochu více než obvykle zabývat se organizací, ale hlavně dramaturgií. Čtu především hry. Dnes jsem četl také Requiem für Ernst Jandl. Knižku vydal před několika týdny Suhrkamp, napsala ji Jandlova životní družka básnička Friderike Mayröcker. Autorka nabídla Nice, aby její text připravila do scénické podoby. Textem se nejen proto velice vážně zabýváme. "Ztráta tak blízkého člověka, druhá rukou a srdce, to je něco naprosto otřesného, ale možná si spolu dál budeme povídat, možná se dokonce dočkám odpovědí od druhá mého srdce a mé lásky..." - malý, neuměle přeložený citát z textu velké básničky, z Requiem pro jejího přítele.

Četl jsem také "Alles Liebe", hru napsanou Katharinou Tanner z Bazileje. Téma: jak spolu tráví čas dávní milenci, jestliže se přímo nevraždí. -Jan Fabre je z Antverp. Včera jsem přečetl jeho "Der Salzverkäufer und die Fliege". "Prodáváč soli a moucha" - jen poodhalit vrstvy významů tohoto textu je samo o sobě řádná fuška. Prodáváč soli stále něco v životě rozmělnuje, rozřaduje, pod rukama mu všechno rozplizne, a tak není divu, když si sám přizná, že jeho život není o nic hodnotnější než život anonymní mouchy. A ta kolem něj létá a on solí jizvy...Obsah se nedá popsat.

V posledním čísle časopisu Theater heute je přetištěn divadelní text FAR AWAY od Caryl Churchill, snad nejvýznamnější žijící britské dramatičky. Strhující, až kriminalisticky pojatý začátek hry vás vtáhne do světa utečenců, koalicí vrahů, potopy. A to všechno s napětím a prostřednictvím svižných dialogů a jednoho velice silného monologu, který zároveň hru uzavírá. Ale není to epilog, je to jakási náповěda divákovi: je možné, že už je na všechno pozdě, že se my, lidstvo, potápíme? A zvěť a vegetace spolu s námi? nebo snad tomu tak není?

Kéž by bylo více divadel a jejich návštěvníků namísto vrahů, blbých politiků a státních úředníků si přeje

Ludvík Kavín

EUROPA ERLESEN

ORF redakce společně s nakladatelstvím Wieser, KulturKontakt a Národní knihovnou řadu literárního čtení států které mají zájem o vstup do EG. Jednou měsíčně se představí jeden stát. 5. dubna 2001 byla na řadě Česká republika (i s Moravou).

Literární texty česky a německy četl velvyslanec Jiří Gruša, paní Sabine Haupt, překladatelka Christa Rothmaier. Bývalý ministr a žák Komenského školy Ferdinand Lacina před svým čtením upozornil velvyslance ČR pana Grušu, aby jeho přednes nebral jako napadení České republiky. Ale kdo umí, ten umí. České kořeny pan Lacina nezapře. Vaculíkův text „Na Moravě je nejlépe“ přednesl knižně Karl Schwarzenberg, který přijel z Murau.

Texty z knih „Europa Erlesen Prag“ a „Europa Erlesen Mähren“ doplnil hrou na citeru pražák Michal Müller a celý večer moderoval Reiner Rosenberg.

V besedě se vyzpovídal Jiří Gruša proč začal psát v němčině, byl k tomu vlastně donucen, když byl vystěhován. A taky se o to trochu přičinil německý nakladatel.

Ferdinand Lacina zase zavzpomínal na začátky v mateřské škole, i na přednes básně v Lidovém domě a na českou menšinu. V padesátých letech byla Vídeňákům Paříž bližší jak Bratislava a železná opona s asimilací „nejen“ mládeže vykonala své. Proto se dnes musíme učit zeměpis znova. Spousta krajanů odešla do Československa a menšina se začala „zmenšovat“. „Proto jsem nemohl dát svým dětem to, co jsem dostal od svých rodičů“ odpověděl na zvědavou otázku z publika. A tak zbyl zájem o kulturní tradice, literaturu. České knihkupectví v Lindengasse zná a byl překvapen, že se prozatímne nevydávají Vídeňské svobodné listy, které jeho rodiče pravidelně doma četli.

Zajímavý večer skončil, ale ještě dlouho se postávalo v hloučku a diskutovalo.

A i v té hrstce „čechů“ a těch, co rozumí česky se objevil hřejivý pocit nad chválou českého jazyka, jak je čeština bohatější na vyjadřování, měkčí, rytmičtější, a i když nerozumím, tak ráda poslouchám texty v češtině, řekla paní Sabine Haupt.

Jak přišel "Otello, mouřenín benátský" k "Libuše"

se dozvíte, milí čtenáři, začtete-li se do textu dnešního rozhovoru. Otello nevyměnil Desdemonu za Libuši, ani ona nedala kvůli Otellovi košem Přemyslovi. "Libuška" je název čestné ceny, která je v ČR každoročně udělována v rámci Festivalu hudebního divadla. V letošním roce udělila porota kritiků Cenu za nejlepší inscenaci představení opery G. Verdiho "Otello" v nastudování Divadla F. X. Šaldy v Liberci. Režisérem operní inscenace je Anton Nekovar, rodilý Rakušan s českými kořeny, vídeňský Čech třetí generace. Porota ocenila Nekovarovo režijní pojetí, jež se vyznačovalo stylovou čistotou, precizními hereckými akcemi protagonistů, ozvláštňením interpretační tradice ohlasy naší doby.

Kdy Vás poprvé začalo divadlo poutat?

A. Nekovar: Bylo to v české škole na Sebastianplatz. Každý rok jsme tam měli na konci školního roku akademii. Jinak "hrát" divadlo, mít něco s textem, tyto zájmy jsem měl asi už ve školce.

Co Vás na divadle "chytlo"? Bylo přitažlivé jen tím, že umožňovalo se předvádět?

A. Nekovar: Samozřejmě že dětský narcismus zde hrál podstatnou úlohu. Ale později, když člověk pozná literaturu, kulturu, dramatickou tvorbu, ale hlavně, když pozná, co všechno "může" divadlo, pak se tento poměr mění. Divadlo je chápáno především jako určitá možnost ke sdělení, je to určitá nabídka vidění a řešení osobních či obecných problémů.

Jak jste prosazoval v reálném životě svou touhu žít se divadlem? Byli rodiče srozumění s Vaší orientací?

A. Nekovar: Myslím, že reakce mých rodičů byla zcela normální, pochopitelně chtěli, abych dělal něco "rozumného". Jenom ten, kdo pochází z uměleckých kruhů není s těmito problémy konfrontován. Navíc nemohu říct, že by mým zájmem bylo jen divadlo, byl jsem mnohostranný. Zajímaly mě jazyky, archeologie, hudba, pedagogika. Takže rozhodnout se pro něco bylo těžké. Na jedné straně to bylo řemeslo mého tatínka - truhlářina, čili jistá existence, kdybych převzal podnik po něm. Vedle divadla se u mě projevovaly i pedagogické sklony, chtěl jsem se stát učitelem. Vyřešit otázku mého zaměření nebylo snadné, takže jsem udělal to "nejjednodušší" - "vyučil" jsem se všechny tři. Postupně jsem však odstoupil od učitelství i truhlářiny a zůstal u toho, co mne nejvíce fascinovalo - u divadla. Dodnes jsem toho nelitoval.

Co jste vystudoval?

A. Nekovar: Studoval jsem germanistiku, filosofii, psychologii, divadelní vědu. Dělal jsem herectví a režii.

Jak jste začínal jako divadelní profesionál?

A. Nekovar: Začínal jsem na malých divadlech jako herec a režisér v Rakousku a v Německu. Stále angažmá jsem měl v divadle v Badenu. Pak následova-

la celá řada scén. Postupně jsem se vedle činohry začal více zajímat o operu. Věnoval jsem se také studiu zpěvu, ne proto, aby byl ze mne zpěvák, ale abych vnikl do problematiky oboru. Mám takový zvyk, že když přijedu do nějakého města v cizině, dívám se po operních představeních. V severním Německu jsem náhodně inscenoval dílo "Feuerwerk", je to singspiel. Zřejmě se to ansámblu divadla a vedení líbilo, neboť když se rozhodli uvádět operu "Bohème", obrátili se opět na mě. Z tohoto počátku se potom zrodilo šest let práce jako operní režisér.

Zůstala Vaše režijní činnost vázána jen na Německo?

A. Nekovar: Po pádu železné opony jsem začal zajíždět i do Československa. Tato moje výpověď zní velmi prozaicky, ale skrývá se za ní mnoho. Musím uvést, že samotný fakt, že se otevřely hranice, bylo pro mě něco nepochopitelného, neboť jsem byl naposledy v Československu v roce 1968. K navázání kontaktů v divadelní oblasti jsem byl pověřen rakouskou stranou, neboť jsem jednak pracoval v oboru, jednak jsem ovládal oba jazyky. Prvním činem bylo uvedení hry A. Schnitzlera "Reigen" s rakouskými herci v německé řeči na scéně Městských divadel pražských. Představení otevřelo cestu znovuvvedení německé jazykové kultury do tradiční pražské multikulturelní sféry, jež za doby totalismu byla odsouzena k zániku. Po Praze následovala představení v Karlových Varech, Mariánských Lázních, Chebu. Po těchto úspěšných akcích v českých zemích jsem byl vybidnut, abych navázal kontakty i se Slovenskem. Protože jsem nikdy na Slovensku nebyl, nikoho jsem neznal, zprostředkovala mi rakouská strana kontakty, takže jsem v Košicích inscenoval "Hamleta". Zajímavé bylo, že premiéra byla těsně po rozdělení Československa na dvě republiky. Pro Cheb jsem připravil inscenaci hry "Berg" původem slovenské autorky Z. Becker, hra zpracovává tematiku Sudet. V Liberci jsem uvedl hru Nestroje "Talisman". Vedle činohry jsem v České republice začal inscenovat i opery v Liberci, a to operu R. Leoncavalla

"Komedianti" a operu P. Mascagniho "Sedlák kavalír", dále Verdiho operu "Othello", Pucciniho "Turandot". V Praze jsem ve Státní opeře režíroval světovou premiéru opery švýcarského skladatele A. Pflügera "Fyzikové" na námět stejnojmenného dramatu F. Dürrenmatta.

Když režírujete operu, co upřednostňujete? Stránku obsahovou, hudební sdělení?

Jsou Vaše režie klasické, anebo je činíte moderními?

A. Nekovar: Operní režie bez absolutního souladu s hudbou je špatná režie. Současně je třeba si uvědomit, že představení má být sdělné pro dnešního diváka, např. pro mládež, tedy nemůže se jednat o operní muzeum s prázdnými gesty, nýbrž musí zde jít o pravdivost v pohybu, ve vztazích. Hodně práce zabírá právě pohybové vedení zpěváků, kteří již nechtějí jenom stát a odzpívat svou roli. Divákovi se snažím sdělit myšlenky také prostřednictvím scény. Doposud jsem měl vždy velké štěstí na spolupráci s fantastickými výtvarníky. Divák tak dostane myšlenku v pravdivém obraze. Moje režie jsou v tomto duchu chcete-li moderní, nikdy by mě nenapadlo dělat např. "Toscu" tak, že ji přesunu do bunkru KGB, jak jsem to již několikrát viděl. Takové přenašeni považuji za znásilnění, neboť neodpovídá danému tématu.

Modernosti se nedosáhne generalizováním, modernizovat mohou jednotlivé scény, které však musí mít smysluplné začlenění v celé opeře, tedy přesun do jiné doby musí být logický. Pro režiséra to tedy znamená nejen znalost vlastní opery, ale především studium sekundární literatury spojené s dobou v opeře zachycenou.

Každá doba má své divadlo. Jaké divadlo má naše století?

A. Nekovar: V letech 70. - 80. převládalo politické divadlo. Každé vyjádření bylo až partajně politické. Teď jsme v absolutní hedonistické době, v níž nejdůležitější je "show", hlubší smysl prchá před libovольností a nedůležitostí. Jako režisér musím usilovat o to, aby představení nebylo jen "umění pro umění" /l'art

pour l'art/, nýbrž aby na něco poukázalo, něco vyjádřilo, nemělo by poučovat. Z inscenace by mělo být viditelné, jaké stanovisko režisér zastává, proč dílo tak či onak inscenoval. Show-element však tuto podstatu nesmí přebít. Řekl bych, že pro dnešní divadlo non plus ultra je estetika bez etiky.

Zdůraznil jste, že základem úspěšné režijní práce je dobrá spolupráce s výtvarníkem. Můžete uvést některé z nich?

A. Nekovar: Velmi rád jsem v Liberci, ve Vídni i v Košicích pracoval s panem Josefem Haščákem. V Praze to byl ze Státní opery Daniel Dvořák, scénárista evropské úrovně. V Německu jsem spolupracoval s výtvarníkem Hahnem a mladou výtvarnicí Lindner z Beyreuthu. Je jich samozřejmě více.

Jaký "průběh" má Vaše práce jako režiséra? Píšete si schéma hry, např. 1. akt, 2. akt + jednotlivé scény, doplňujete je náčrtvy scén, umísťujete do takové pomyslné šachovnice jednající osoby? "Vidíte" celé představení předem ještě před setkáním s výtvarníkem a herci, popř. zpěváky, jste přístupný po jednání s nimi přistoupit na jejich eventuální návrhy a poznání svou koncepci představení?

A. Nekovar: Prvním krokem při "vytváření" koncepce představení je nutno dílo několikrát poslouchat. Mám nyní na mysli samozřejmě operní dílo. Je jedno, zda-li se jedná o dílo známé nebo neznámé. Poslech probíhá s notami v ruce, a to s partiturou, nikoliv klavírním výtahem, neboť už jenom z grafické podoby, jakési geometrie partitury, se dá leccos vyčíst. Potom nastane doba probírání se sekundární literaturou, tzn. vším, co se týká doby, a to v nejširším záběru. Mnohdy se stává, že právě zde narazím a objevím něco, co úplně pozmění moji koncepci tím, že původně vedlejší linie se najednou stane hlavní. Pakliže je tato fáze vyjasněna, musím si nakreslit scénu, dimenze, cesty. Kreslím velmi špatně, ale musím se snažit také tímto způsobem naznačit scénáristovi, co chci jednotlivou scénou vyjádřit. Samozřejmě pak následuje oboustranná výměna názorů, jejímž výsledkem je symbióza představ režiséra a výtvarníka. Vedle scény je nutno vyjasnit i otázku kostýmů, mají-li být kontrastní, anebo ve shodě s charakterem scény. Často nechám hodně věcí "ležet", pak se třeba v noci probudím a dostanu nějaký nápad, jak to či ono lépe udělat. Tyto stavy ale mají jistě všichni, kteří se něčím intenzivně zabývají. Když už je na světě scéna, jsou kostýmy, rozmyšlím si prostorové rozmístění a pohybové

vedení interpretů, sboru. Důležité je ovšem nechat jim také prostor pro vyjádření se, tedy nejit proti nim, ale s nimi. Myslím si, že právě tato otázka je u osoby režiséra spojena s věkem. Když jsem byl mladý, byl jsem až despota, tyran při prosazování svého vidění. Zřejmě se to musí, nemá-li člověk tolik zkušenosti. Věk a praxe přidává na autoritě, starší člověk bere věci shovívavěji a dosáhne tím snadněji porozumění.

Setkal jste se někdy s případem, že do Vaší režijní koncepce nějaký herec nebo zpěvák "nezapadl"?

A. Nekovar: Pracoval jsem s kvalitními interprety, nestalo se mi, že bych musel celé představení měnit. Své požadavky na představitel role vyjádřím před započítím práce. Než začnu pracovat, chodím na korepetice zpěváků, zkoušky sboru, takže poznám své budoucí interprety, jak zpívají, dýchají, jak se postaví k určitým frázím. Jde tedy o spolupráci v určitém systému, nejde o marionety. Každý interpret může po mém objasnění pojetí díla, scény, vyjádřit svůj názor. Řekl bych to lakonicky - člověk může vyjít s kočkou nebo psem, ale musí přitom vědět, zda-li je to kočka či pes.

Když jsem se s Vámi telefonicky domlouvala na setkání, mluvil jste mimo jiné o tom, že jste pro budování spojovacích mostů mezi národy, národnostmi, společenstvími, státy. Rakouským státem jste byl osloven navázat kulturní kontakty s Československem. Zabírají Vaše aktivity i jiné země?

A. Nekovar: Ve svých inscenacích se snažím spojit co možná nejvíce "států" dohromady. Např. tenorista, se kterým velmi rád pracuji, je to "můj" Othello, Radames, pochází z Jižní Afriky, Turandot mi zpívala zpěvačka z Austrálie. Velmi rád pracuji s jednou zpěvačkou, která je z Čuvašské republiky, pak je to Francouz italského původu. S takovou internacionalitou jsem pracoval v ČR. Jsou to krásné situace, když něco dělám v českém divadle. S většinou lidí mluvím česky, s Jihoafričanem mluvím německy, s Australankou anglicky, s čuvašskou zpěvačkou trošku rusky a francouzsky. Když už to vůbec nijak nejde, přejdeme na italštinu, kterou všichni jakž takž ovládají. Kdyby někdo neznalý přišel na takovou zkoušku, musel by nabýt dojem, že se jedná o podiviny. Jak vidíte, o internacionální kontakty se snažím prakticky. Mám dojem, že dnes má mnoho politiků plnou pusku globalizace, mluví se o spojené Evropě, ale realita se spíše blíží nějakému středověku, kde jeden nenávidí druhého, kde pro maličkosti jsou strašně diplomatické kalamity až války. Myslím

si, že právě lidé pracující v kulturní oblasti mají tuto povinnost spojovat, navazovat prakticky kontakty.

Vyšel jste z dvojjazyčného prostředí.

A. Nekovar: Ano, doma jsme mluvili česky, absolvoval jsem základní českou školu, dále jsem studoval v němčině.

Odkud pochází Vaše rodina?

A. Nekovar: Jsem rodilý Rakušan s českými kořeny, vídeňský Čech třetí generace. Otcova strana pochází z Prahy a z Tábora, matčina strana přišla z Moravy, z Uherského Hradiště. Do Vídne se přišli vyučit, zde se seznámili, oženili se, založili rodiny. Jsem velmi vděčen svým rodičům, že mě dvojjazyčně vychovali, to je přednost, která je dána nejenom tím, že se tedy umím vyjádřit ve dvou jazycích, ale současně to ulehčuje zvládnání dalších jazyků. Nedocenitelné vedle schopnosti jazykové je obohacení dvěma kulturami současně. Usiluji o spojování toho, co je v kultuře rakouské a české, rozpoznávat vzájemné diference a snažit se je pochopit. Např. rakouský autor Nestroy se svým sarkasmem je v Rakousku milován, v Čechách není tolik oblíben, neboť tam je v popředí ironie. Často jsou rakouští umělci překvapeni, někdy nemile, že určitá vážná témata, jsou pojednávána na scéně nebo v literatuře s takovým jemným způsobem, nadhledem. Poznávat tyto diference je pro mne velké dobrodružství.

Jaké projekty Vás v nejbližší době očekávají?

A. Nekovar: Pro operu v Liberci připravuji Verdiho operu "Aida", znovu zde uvedu operu "Othello". Toto představení bude přenášeno Českou televizí 29. 4. V červnu bude provedena "Aida" /Open air/ před libereckou radnicí, očekává se kolem šesti tisíc návštěvníků. Na podzim budu zkoušet v Liberci operu italského autora Umberto Giordano "Andrea Chénier", premiéra je 14. a 15. prosince. Mezi tím bude liberecký soubor vystupovat pohostinsky s "Othellem" ve Švýcarsku /Winterthur/. V prosinci si potom já zahraji jako "Frosch" v "Netopýru" /"Fledermaus"/ ve Státní opeře v Praze. Pro rok 2002 je naplánována ve Státní opeře v Praze opera "Fyzikové" od Pflügera, Beethovenův "Fidelio" v Národním divadle v Brně, pro Liberec chystám Pucciniho "Manon Lescaut".

"Režirujete" si i vlastní život, anebo dáváte více prostoru samovývoji, náhodě?

A. Nekovar: To je velmi těžká odpověď. Někdy až moc málo jsem "režisérem". Často, co jsem chtěl, co jsem plánoval, nevyšlo, ale postupně se tyto šance vyskytly. Člověk je jen musí poznat, jak v osobním životě, tak i v povolání, a

chopit se jich. Inscenovat si vlastní život by mně připadalo moc plánované. Když dělám inscenaci, vím, do jaké doby ji mám zasadit, co mám k dispozici atd. Jsem rád, že to o svém vlastním životě nevím.

Vaše profese se však přece jenom někam promítne. Jak jste si narežtoval letošní letní dovolenou?

A. Nekovar: Doufám, že se mi podaří odjet na dva týdny, neboť mám svůj čas proplánovaný báječně strašným způsobem. V létě, kdy neinscenuji, se letos vrátím zase na prkna, která znamenají svět. Budu hrát u Elfriede Ott na Nestroy auf Liechtenstein. Jedná se o Nestroyovu hru, která byla pouze jednou za jeho života uvedena. Těším se, že budu do sebe vstřebávat nové podněty.

Kolik procent ve Vašem volném čase zabírá divadlo? Zbude ještě trochu místa pro jiné zájmy?

A. Nekovar: Můj volný čas je tehdy, když si mohu sednout s mojí paní a pak mluvíme, že zapomeneme na hodiny. To je relaxace. Jinak volný čas bez divadla neznám. Když jsem někde u moře, nebo u vody v Rakousku, mám partituru a sluchátka a poslouchám. Když mám volný čas, jdu nebo jedu do opery, anebo doma poslouchám operní video či CD. Divadlo a opera jsou současně mé povolání i hobby.

Uvedl jste, že jste se vyučil truhlářině. Nelákalo Vás nikdy se právě u ní odřezávat při výrobě nějakého předmětu?

A. Nekovar: Na židli, kterou bych já vyrobil, bych nenechal sednout svého největšího nepřítele, protože by utrpěl nepříjemná vnitřní zranění. Místo vyrábění upřednostňuji cestování a poznávání lidí. Sedět nad nějakou intarzií nebo lodí, kterou cpu do láhve, by byl pro mě promarněný čas.

Co Vás láká jako režiséra "udělat"?

A. Nekovar: Bude to znít možná trochu nadneseně, ale měl jsem štěstí, díky bohu či osudu, že jako činoherní režisér jsem mohl dělat jedno za druhým. Během šesti let jsem dělal opery - Turandot, Othello, moderní operu, dělám Aidu. Jako herec jsem hrál role ve hře "Kdo se bojí Virginie Woolf". Cyrano de Bergerac aj., vedl jsem režie při mnoha dilech. Jako režisér jsem si vždy dělal starosti vyvolit z té ohromné palety her jen tři čtyři tituly, které se mohou pro soubor divadla vybrat na sezónu. Někdy jsem musel inscenovat i to, co jsem nechtěl.

Vaše režijní činnost v ČR byla v nedávné době výrazně oceněna.

A. Nekovar: Každé dva roky se v ČR koná festival hudebního divadla, jež pořádá Jednota hudebního divadla jako přehlídku reprezentativních operních

inscenací všech domácích profesionálních souborů a operních studií uměleckých škol. Ve dnech 4. ledna - 24. února probíhal již 5. ročník - OPERA 2001 pod záštitou ministra kultury P. Dostála a primátora města Prahy J. Kasla. Festival není soutěžní, porota kritiků, emeritních sólistů a laiků hodnotí nejlepší operní inscenaci, nejlepší ztvárnění hlavní role, vedlejší role. Cena nese označení "Libuška" a právě na letošním festivalu jsem ji obdržel za svoji inscenaci Verdiho opery Otello na prknech Národního divadla v provedení souboru Divadla F. X. Šaldy v Liberci. Odborná porota ocenila na inscenaci zvláště působivé hudebně-dramatické uchopení partitury a její stylovou čistotu a scénografickou oprostěnost.

Zažili rodiče Vaše úspěchy?

A. Nekovar: Velmi mě bolí, že otec, který celý svůj život pracoval pro českou menšinu a bojoval za svobodu a možnost se vyjádřit, se nedožil toho, že padla železná opona. Že nezažil, že jeho syn našel v ČR uznání, že může spojovat rakouskou kulturu s českou. Moje matka se těchto událostí dožila. Věřím, že to otec ale nějak vnímá.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Galerie Josefa Sudka představuje fotografa jako romantika

(ČTK) - Výstavu s názvem Romantik Josef Sudek, která představuje méně známé snímky tohoto světově proslulého fotografa, otevřela včera Galerie Josefa Sudka, sídlící v Praze na Úvoze. Komorní výstava se soustřeďuje na klíčové romantické téma - téma noci a pojednává o vztahu Sudka a velkého českého romantika, básníka Karla Hynka Máchy. Pražský Újezd, který byl dlouhá léta Sudkovým domovem i pracovištěm, byl i místem Máchova narození.

"Na rozdíl od historiků fotografie, kteří Sudka označovali postupně jako puristického piktoralistu, funkcionalistu, či stoupence subjektivní fotografie, sám umělec se vždy trochu paradoxně považoval za romantika," uvedl na vernisáži autor výstavy Jan Mlčoch. V Sudkově díle se romantická témata začínají objevovat v době druhé světové války a v 50. letech. Romantismus prostupuje mnoha jeho cykly a do tohoto okruhu patří i mnohé ze světově uznávaných fotografií.

K těm patří například vystavené snímky Příchod nocí (1960) a Ticho nocí (1961) z cyklu Vzpomínky. Dosud málo známá je ale například kolekce fotografických nocturn s pražskou tematikou. Fotograf se při svém nočním putování nechal inspirovat kouzelnými místy na malostranském břehu Vltavy, Kampě a Střeleckém ostrově. Melancholickou náladu některých fotografií dokreslila i mlha padající na město nad ránem.

Na dalších z přibližně 25 snímků se propojuje Sudkova fascinace barokní Prahou s realitou 20. století. Diváci mohou vidět jeho fotografie soch Ferdinanda Maxmiliána Brokoffa či soch, jejichž fragmenty oživoval umělými očima. Podobně podle Mlčocha vznikla kompozice Kamenný sen (1948 až 1964), kde je rozostřený detail tváře sochy doplněn dětskou skleněnou kuličkou.

Výstava, kterou připravilo Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, potrvá do 15. července.

Markéta Horešovská kš

Velký divadelní svátek ve Zlíně aneb Československý festival bez pomlčky

Milovníci divadelního umění, jeho nových forem a premiérových představení budou mít začátkem května v městě s baťovskou tradicí problém s časem. Nebude možné stíhat všechna představení a bude nelehké si z devatenácti vybírat. Ve dnech 8.-12. května se na 6. ročníku festivalu, nazvaném Setkání-Stretnutie vystřídá spousta českých a slovenských souborů, proběhnou různé semináře, besedy a společné dialogy k uvedeným představením.

Zajímavé je dramaturgické zaměření festivalu, který se ubírá cestou neověřených textů, neboť jde o první jevištní představení. Zkrátka festival s podtitulkem "Československé eldorádo dramaturga" je zaměřen na dramaturgické novinky a objevy z české a slovenské tvorby. Zahájení mezinárodní přehlídky bude patřit pražskému Národnímu divadlu s komorní hrou skandálního rakouského autora Thomase Bernharda "Před penzí" - s Jiřím Šteplíčkou v hlavní roli. S napětím očekávají obyvatelé a návštěvníci Zlína pouliční vystoupení Divadla na vysoké noze z Banské Bystrice ve hře "Stredovek" a Divadla Continuo Praha s "Jarmarečným pouličním divadlem".

Zvučná slovenština však nebude společně s libeznou češtinou zaznívat pouze na zlínském festivalu. Denně je slyšet i ve vedení tamního divadla. Důvod mi jednoduše vysvětlil ředitel Městského divadla Zlín pan Antonín Sobek: "Jsem přesvědčen o tom, že i když naše dvě země byly rozděleny pomlčkou, v našich srdcích pomlčka neexistuje. Do pracovního poměru k nám nastupují lidé, kteří jsou schopní. A pokud jde o člověka ze Slovenska a je schopný, má samozřejmě v našem divadle místo. A tak tady máme nového uměleckého šéfa souboru pana Silvestra Lavříka, dramaturga Karola Horvátha, v produkci paní Vieru Divokou a ještě i ekonomicko-obchodního šéfa pana ing. Žiaka", říká Antonín Sobek.

Co k tomu dodat? Je to československé divadlo. A festivalem Setkání Stretnutie chtějí umělci demonstrovat sounáležitost obou kultur.

Marie Woodhamsová

Sochy Jiřího Seiferta

Prostory Gočárova Kubistického domu U Černé Matky Boží v Praze se staly místem konání retrospektivní výstavy známého českého sochaře Jiřího Seiferta.

Tento umělec patří od konce padesátých let k nejpozoruhodnějším osobnostem českého umění. Jeho tvorba vychází z historie a inspiruje se především Matyášem Bernardem Braunem, jako jedním z nejvýraznějších představitelů baroka a jednoho z nejvlivnějších sochařů českých dějin.

Jednotlivá díla Jiřího Seiferta, například Polštář, Balík nebo Lampa jsou i v zachycení své všednosti povýšeny na symboly. Pro jeho sochy je důležité umístění v prostoru a čase, aby tak bylo správně zobrazeno jejich poselství. Zároveň je patrný umělcův cíl, nechat svá díla volně splynout s prostředím a krajinou, jako by byla jejich součástí (Zvonice pro Jana Palacha, Rakousko, Sloup, Itálie).

U mnohých Seifertových děl hraje významnou roli osvětlení, které často může znamenat změnu výrazu.

Expozice byla umístěna ve třech poschodích, z nichž každé bylo odlišné. Sochy nebyly řazeny chronologicky, ale podle významových vztahů a návazností.

Celá expozice byla dobře koncepčně zajištěna a představila i některá autorova dominantní díla jako například Zavlnění, Touha nebo Ubrus.

(mk)

Výroční cenu nakladatelství Albatros převzal Karel Šiktanc

(ČTK) - Kniha pohádek O dobré a o zlé moci básníka a překladatele Karla Šiktance získala hlavní výroční cenu nakladatelství Albatros za rok 2000. Při příležitosti 52. výročí založení udělilo nakladatelství také cenu za celoživotní práci s dětskou knihou "Albatros 2001". Jejím laureátem se stal režisér a výtvarník animovaných filmů Zdeněk Miler, který se do dětských srdcí nesmazatelně zapsal stvořením postavičky Krtka.

Výroční cenu udělil Albatros také Vladimíru Vimrovi za grafickou úpravu knihy Jiřího Tomka Bohové a faraoni. Vimr si ocenění zasloužil i za grafickou úpravu Šiktancových pohádek O dobré a o zlé moci. Ilustrace k této knize vynesly výroční cenu i Františku Skálovi ml.

Čestné uznání za loňský rok putovalo k Jaromíru Kinclovi za knihu Heřmáněk a Mařinka. Kincla znají děti diváci a čtenáři zejména jako autora populární postavy skřítky Rákosníčka. Druhé čestné uznání převzal Jiří Fixl za ilustrace a grafickou úpravu knihy Miloše Kratochvíla Potkal kočkodán kočkonora.

Letos poprvé udělilo nakladatelství cenu za výchovnou práci s dětskou knihou "Litera 2001". Za dlouholetou úspěšnou práci pro Klub mladých čtenářů si ji odnesla pracovnice nakladatelství Ludmila Hobzová.

Nakladatelství Albatros vzniklo pod názvem Státní nakladatelství dětské knihy 15. dubna 1949. Ve své dvaapadesátileté historii vydalo na 9000 titulů v celkovém nákladu 350 milionů výtisků. Devítitisícím titulem nakladatelství se letos stala kniha Pipi Dlouhá punčocha švédské autorky Astrid Lindgrenové.

Soňa Machatá mal

65. narozeniny Zdeňka Svěráka

Pětašedesáté narozeniny oslavil v nedávných dnech jeden z nejúspěšnějších tvůrců českého filmového a divadelního humoru, scénárista, herec a textař Zdeněk Svěrák.

Svěrák se narodil 28. března 1936.

Zdeněk Svěrák

Na Vysoké škole pedagogické vystudoval češtinu a několik let jí vyučoval. Od roku 1961 do roku 1969 působil v Československém rozhlasu. Stal se také jedním z objevitelů Jára Cimrmana a od roku 1967 je uměleckým vedoucím Divadla Jára Cimrmana. Pro toto divadlo napsal spolu s Ladislavem Smoljakem patnáct her.

Svoje schopnosti uplatnil také jako scénárista barrandovského filmového studia. Podle jeho scénáře byly natočeny dva snímky Vesničko má středisková (1985) a Obecná škola (1991), které byly oba nominovány na Oscara. Další filmy, natočené podle Svěrákových scénářů, Vrchní, prchni (1980) nebo Tři veteráni (1983), se staly v domácí filmové tvorbě již klasikou.

Zdeněk Svěrák vytvořil spolu s režisérem Ladislavem Smoljakem zcela specifický typ inteligentní a laskavé české filmové komedie, jako byly například jejich filmy Jáchyme, hoď ho do stroje (1974) nebo Marečku, podejte mi pero (1979).

Ve většině svých filmů, ale i ve snímcích ostatních scénáristů ztvárnil Zdeněk Svěrák některé menší, ale i titulní role.

Dlouhá léta také spolupracuje s televizí, kde kromě televizních scénářů připravuje a uvádí různé pořady (například Diktát, Dobročinná akademie a jiné). Spolu s hudebním skladatelem Jaroslavem Uhlířem napsal více než tři stovky písní, z nichž většina zazněla v jejich společném pořadu Hodina zpěvu.

Zdeněk Svěrák je nositelem prestižní ceny nadace Pangea Za úsilí o nápravu věcí lidských a stal se spoluzakladatelem Centra Paraple, které pomáhá lidem, odkázaným na invalidní vozík.

Za přínos české kultuře získal Zdeněk Svěrák v roce 1999 medaili Za zásluhy.

(mk)

Internet a jiné akce v Městské knihovně

V rámci akce Březen - měsíc internetu probíhala v Městské knihovně v Praze celá řada programů a to nejen pro dospělé, kde se mohli zájemci seznámit s novým komunikačním médiem.

Například děti, které se chtěly seznámit s internetem a zároveň prožít něco mimořádného jistě ocenily akci "Noc s Andersenem". Děti tak mohly v budově knihovny přes internet "probdít" celou noc s dětmi v jiných knihovnách.

Rovněž tak dospělí mohli v prostorách Městské knihovny in line cestovat, vzdělávat se a opatřovat si nejrůznější informace.

Koncem března převzal v Městské knihovně v Praze dvojnásobnou platinovou desku jeden z nejnadanějších českých písničkářů Jaromír Nohavica. O toto ocenění se zasloužilo především jeho loňské album Moje smutné srdce, kterého se prodalo sedmdesát tisíc hudebních nosičů. Petr Zelenka, režisér úspěšných filmů Knoflíkáři a Samotáři, chce ještě v letošním roce začít natáčet film o Jaromírovi Nohavicovi.

(mk)

Expozice v pražském klubu Roxy

Galerie Universal NoD Roxy v Praze si klade za cíl umožnit vystavovat těm umělcům, kteří tak úplně nezapadají do stabilního galerijního provozu.

"4 Elements", tak se nazývala expozice, kterou zde mohli zájemci shlédnout a která byla dílem fotografky Petry Holzbachové (nar. 1978).

Elementy tvořily volný rámec expozice. Oheň Bjorna Steinze, Sopky Lenky Zvěřinové, Krajinky Veroniky Zapletalové nebo bájná

Petra Holzbachová: ze souboru Postavy a figurky

Zvířátka země Petry Holzbachové či Vzduchobití Markéty Fialové, to vše tvořilo rámec expozice, který zde autorka nechala vyrůst téměř rok, aby tak nakonec nechala vzniknout vlastní řád věcí.

Osobní pronikání k elementům mohl návštěvník zaznamenat u Davida Hankýře nebo v kolektivní prezentaci jediného díla - transparentní portréty Michala Hály, Radka Mišty a Pavliny Bořek-Dohalské.

Jako spojovací motiv se nesl všemi výtvarnými díly pojem "propojení neslučitelného". Objevily se i klasické barevné a černobílé fotografie - Petr Rošický a Filip Habart a obří asambláže Lucie Steinzové, dále pak plastiky, objekty, malba i kresba.

Generačně se nejednalo o nijak ucelený názor - věkové rozpětí mezi účastníky expozice bylo více než dvacet let. Nejednalo se zároveň o nijak ucelenou výtvarnou skupinu, účastníci byli absolventy nebo studenty nejrůznějších uměleckých škol.

Přesto i v tomto prostoru se projevila výrazná umělecká osobnost Lucie Nimcové. Tvorba v oblasti "nového dokumentu" je jí vlastní. Škoda je jen to, že tato autorka představovala v Praze svoje práce doposud pouze v komorních výstavách. Přesvědčivější byla její loňská expozice ve Fotogalerii v Liberci.

(mk)

Portréty staré Prahy

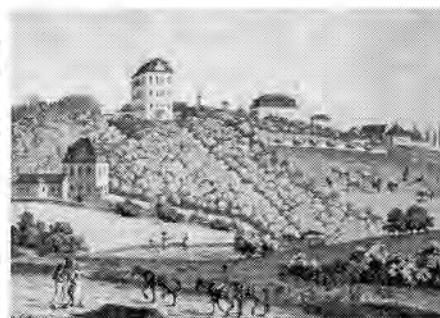
V Muzeu hlavního města Prahy byla představena unikátní výstava, která soustředila díla nejslavnějších představitelů významných českých vedutistů a grafiků 19. století. Námětem všech těchto děl se stala Praha.

Na výstavě se prezentovali především žáci grafika Karla Postla i sám jejich učitel.

Antonín Mánes - Pohled na Pražský hrad z východní strany

Karel Postl (1769-1818) studoval a pracoval ve Vídni. Jeho zájem se soustřeďoval na činnost v různých nakladatelstvích a také proslula jeho série zajímavých pohledů z Čech. Na ní se podílel spolu s ředitelem vídeňské Akademie Lorenzem

Antonín Pucherna: Severní strana letohrádku Sklenářka

Janschou.

V Praze se stal Karel Postl na dvanáct let učitelem v krajinářské škole. Ta byla součástí Akademie výtvarných umění v Praze. Vychoval mnoho žáků, ti se stali později učiteli kreslení nebo vychovateli ve šlechtických rodinách. Někteří z nich ale uspěli také jako reproduční grafici a měli pak svůj nezanedbatelný podíl na proslulé úrovni české školy reprodukované veduty 20. století.

Expozice pod názvem Praha v díle Karla Postla a jeho žáků se stala ukázkou pragensií zobrazujících historické části Prahy, jejího předměstí a pražského okolí a především Hradu. Dalšími autory kromě Karla Postla jsou Václav Alois Berger, Jiří Dobler, Josef Šembera, Antonín Pucherna, Martin Neureutter a jiní.

Vincenc Morstadt, právník a soudní rada, byl považován za nejtvůřivějšího vedutistu - Prahu zpodobňoval 62 let. Jeho pozůstalost tvoří 700 kreseb a grafik.

K nejlepším žákům Postlovy školy patřil určitě Antonín Mánes. Ten byl považován za tvůrce české krajomalby. I jeho díla byla součástí výstavy.

Karel Postl: autoportrét

(mk)

Jan Sahara Hedl zraje jako víno

Přelom tisíciletí přinesl už druhé výjimečné album. Po Danu Bártovi přišel s mimořádným titulem Jan Sahara Hedl. Opět jde o zcela osobitý hlas, byť úplně jiného druhu. Žádná průzračná aranžmá v pastelových barvách okoušená jazzem, ale na kost oholený písničkový rock bez jediné zbytečné ozdoby. Úsporná hudba dává vyniknout textům, které jsou jako u Barty básnivé. A podobně jako v hudbě jde Hedl přímo k cíli, nehraje si se slovy, ale klade za sebou působivé a často bezútešné obrazy života, přičemž nemilosrdně obnažuje skryté strachy. Hedl, který o sobě dlouho nedával vědět, neztratil nic na síle. Na Matce Zebře se mu podařilo spojit obě polohy své tvorby, pochmurnou a drásavou, jakou přinášel v polovině osmdesátých let v prvním nepřekonaném období skupiny Precedens, s písničkářskou, jakou si v prvé půlce následující dekády vyzkoušel v duu Ambrož - Hedl. Matka Zebra je temná, ale je to temnota reality, ne extatických romantických vizí, podaná ovšem s básnickým viděním. "Planoucí milá / to nemusí být zlý / než přijde popeleční den / a potom spousta malejch pátků," zpívá mrazivě suchým hlasem v písni Už ti ji z lože berou. Hedl je básník, který dokáže okamžitě proniknout k podstatě. K veršům "požáry žijí tím, že planou ... životy končí tím, že plynou" (Vem mě s sebou) nebo "A otoč auto - měníme směr / zatlač mi oči koukám na jih / přitom už dávno jedeme na sever" není potřeba nic dodat. A album je jich plné. Navíc Hedl umí texty podat. Jeho projev jim odpovídá, je velmi uměřený, místy skoro až civilní, přitom však naléhavý, plný emocí, jež však nejsou vystavovány na oddiv, ale stále zůstávají napůl skryté. Přestože jsou texty plné působivých obrazů a strhnou na sebe okamžitě pozornost, je stejně zdařilá i hudba. Slouží ovšem celku a ne k instrumentální exhibici zúčastněných muzikantů, souzní s textem, ale každý tón v ní sedí. Řada výtečně vystavěných kytarových solí Stanislava Jelínka podtrhává vyznění skladeb. Aranžmá jsou uměřená, přesto se v nich najde prostor na řadu drobných vyhrávek a nápadů, které oživují písně s podobným základním schématem. Zatímco titulní skladba je takřka folkově prostá, ve skladbě V jasmínech tančí láska má umocňují náladu střídme sázené akordy zkradené kytary. Hřbitovní kočce dává švih funková linka bezpražcové baskytary Martina Schneidera, Zabiječe pavouků ozvláštňuje dětský sbor a závěrečnou Já vím zase rytmus reggae.

(JAN SAHARA HEDL: *Matka Zebra*, 39:45, Sony Music Bonton)
(Autor je hudební publicista)

Vlastivědném muzeu v Olomouci

Na archeologické výstavě, která se koná ve Vlastivědném muzeu v Olomouci, uvidí návštěvníci některé exponáty, které jsou tak vzácné, že musejí být uloženy v trezorech tuzemských muzeí a památkových ústavů. Některé unikátní předměty si autoři výstavy dokonce půjčili od Rakušanů. Z Přírodovědeckého muzea ve Vídni na olomouckou výstavu přivezli čtyřicet tisíc let staré kostěné hroty, pozůstatky prvních moderních Evropanů nalezené v minulém století v Mladečských jeskyních včetně dvou odlišných lebek.

"V Olomouci se něco takového ještě nikdy nevystavovalo. Je to vůbec poprvé, co se něco podobného dostalo do města," říká garant výstavy Pavlína Procházková. Výstava je ovšem zajímavá i svým pojetím - ve vitrínách jsou totiž uloženy jen unikátní nálezy. Ostatní předměty jsou umístěny volně a archeologové dokonce nabádají návštěvníky, aby je vzali do rukou. "Ve vitrínách je všechno hrozně vzdálené. My bychom chtěli, aby lidé poznali archeologii trochu zblízka," přeje si archeoložka. "Lidé si také budou moci vyzkoušet, jak pracovali pravěcí řemeslníci. Mohou zkusit mlít obilí na replice slovanského kamenného žernovu, vrtat kamenný sekeromlat, tkát na primitivním stavu, nebo sekát kamennou sekerou do dřeva," dodala.

V určitých dnech také pracovníci muzea předvedou, jak se v pravěku vyráběly šperky nebo keramika. Klenotníci archeologie s nejcennějšími nálezy uvidí návštěvníci hned po vstupu do výstavního sálu. Archeologové však mají jiná měřítká na vzácnost předmětů než klenotníci, a tak kromě zlatých šperků do ní uložili i kostěné nástroje. Architekt výstavy Tomáš Lampar hodně pracoval s hrubě opracovaným dřevem. Ve výstavním sále to proto příjemně voní, má to však i svoji symboliku. "Dřevo patří k tomuto světu. Archeologie se vrtá v zemi a ta je kolébkou dřeva," uvedl Lampar. Přiznal, že archeologie pro něho byla víceméně okrajová záležitost. "Musel jsem však nyní studovat hodně materiálů, a tak jsem si k ní vytvořil jakýsi vztah," dodal.

S výstavou mají sice archeologové hodně práce, je však také jejich velkým svátkem. "Jsme neustále v zaujetí terénních prací a na prezentaci výsledků výzkumů mnoho času nezbývá. Tady můžeme alespoň v těch nejzákladnějších rysech ukázat, co už jsme my nebo naši předchůdci v Olomouci a okolí vykopali," uvedl archeolog Josef Bláha

Olomouc - Je mnoho věcí, které kronikáři o vývoji měst včetně Olomouce nezaznamenali a nelze je vyčíst ani z historických listin. Právě proto tyto kapitoly dějin pomáhají už od devatenáctého století dopisovat archeologové. Nejčastěji při vykopávkách skládají mozaiku každodenního života, některými objevy však obracejí dosavadní poznání takřka naruby. Všechny historické práce například uvádějí, že Olomouc byla založena v polovině jedenáctého století, protože první zpráva o ní pochází z roku 1055. Archeologové však v posledních desetiletích posunuli dobu osídlení města mnohem hlouběji do historie. "Až do šestého století, prakticky až do samého příchodu Slovanů na naše území," říká archeolog Josef Bláha. Nálezy mapuje výstava Lopatou a počítačem v olomouckém Vlastivědném muzeu.

První Slované se mimo jiné usídlili na místě dnešní Pekařské ulice a od té doby zde lidé žili až do současnosti.

"To v zemi nemá obdoby. Osídlením centra města, které trvalo nepřetržitě půldruhého tisíce let, se nemůže pochlubit dokonce ani Praha," tvrdí archeolog. Zatímco ještě nedávno se některým politikům nezdála Olomouc dost významná na to, aby se stala jedním z krajských měst, archeologové mají mnoho důkazů o tom, že byla vlastně mocenským centrem již od sedmého století. "Dokázali jsme již, že nebyla jen jedním ze sídel Přemyslovců, ale i mocenským centrem v době Velké Moravy, a dokonce v období předvelkomoravském," tvrdí Bláha. Zajímavé kapitoly archeologie píše i ze života obyčejných lidí. Bez ní bychom nevěděli, jak před stovkami let obyvatelé Olomouce a okolí bydleli, čím se živili, jaké předměty používali...

Bohužel ne vždy za rozšiřování poznání o městu archeologové sklízeli uznání. Olomouc je naopak snad jediným místem na světě, kdy se ochrana historického odkazu vyšetřovala jako kriminální čin. Archeologové a studenti, kteří chtěli před výstavbou olomouckého Prioru naleziště pořádně prozkoumat, zachránit některé nálezy a místo pořádně zdokumentovat, za přílišný spěch stavbařů těžce zaplatili - studenti byli vyhozeni ze školy a vedoucí archeologického průzkumu z práce. I přes nepřízeň některých obyvatel však archeologie v Olomouci přinesla výsledky, kterými se na Moravě nemůže pochlubit žádné město.

Helena Vaculová

Umělci obnovují zchátralý kostel Staré Město

Kostel svaté Anny na Starém městě Pražském se po více než dvou stoletích znovu rozezněl zpěvem. V odsvěceném kostele v objektu někdejšího kláštera na Anenském náměstí vystoupil Daniel Hůlka na benefičním koncertu, aby podpořil projekt nadace Dagmar a Václava Havlových Vize 97. Ta hodlá cenný gotický kostel rekonstruovat a vytvořit v něm kulturní a duchovní centrum. "Lidi, kteří mají v životě štěstí, by se měli snažit aspoň něco za to odevzdat. Já jsem zatím nepřišel na žádný lepší způsob, než se zúčastňovat různých nadačních a benefičních koncertů, ať už pro nemocné lidi, postižené děti nebo ve prospěch památek," vysvětlil zpěvák, proč se rozhodl v kostele vystoupit. "Jsem Pražák, kolem kostela svaté Anny chodím celý život a pořád vidím ten ošklivý vlnitý plech a docela mne to štve, takže jsem s velkou radostí uvítal tuhle aktivitu," dodal Daniel Hůlka. Projekt nadace Vize 97 už podpořil například hudebník Michael Kocáb milionem korun a Karel Gott mu věnoval jeden z vánočních koncertů. Daniel Hůlka však bude prvním umělcem, který vystoupí přímo v kostele, který ještě nedávno sloužil jako skladiště. "Snažíme se kostel co nejdříve zpřístupnit veřejnosti. Mnoho Pražanů ani netuší, že v centru města je tak krásná katedrála, vysoká jako chrám svatého Víta, s unikátním krovem ze 14. století a freskami, které vytvořil umělec z okruhu Mistra Theodorika," připomněla ředitelka nadace Vize 97 Martina Zelenková. "Naším plánem je uvést tento kostel po střídme rekonstrukci do původního stavu. Hodláme kostel zrenovovat během tří let, pak by měl sloužit jako multikulturní centrum k setkávání, koncertům, seminářům nebo výstavám," dodala ředitelka nadace.

Galerie Rudolfinum

Jako trvalou připomínku své loňské výstavy Křídla slávy vydala pražská Galerie Rudolfinum v minulých dnech monumentální publikaci od Marie Mžkové. Práce je rozdělena do dvou luxusně vypravených svazků vložených do kartonového pouzdra, v úhrnu čítá přes šest set tiskových stran. Prodejní cena činí 1900 korun a podle nakladatele je to suma dotovaná.

"Vydávání knih není naší hlavní činností. Ale nechceme zůstat pouze na vlně současnosti, která rychle odezní. Chceme i vědecky zpracovávat některé okruhy z dějin výtvarného umění," podotýká k tomuto edičnímu počínu ředitel Galerie Rudolfinum Petr Nedoma. Protentokrát se zkoumaným okruhem stala poslední čtvrtina devatenáctého století a první desetiletí století dvacátého, konkrétně tvorba takzvaných českých Pařížanů ve stylu akademické malby.

Na akademismus pohlížela moderní kunsthistorie až donedávna poměrně s despektem. Vojtěchu Hynaisovi u nás vyšla jediná, malá monografie - před jedenácti lety v Odeonu; autorkou byla právě Marie Mžková, hlavní tvůrkyně Křidel slávy. "Tehdy to byl úplný počátek příprav k tomuto konečnému projektu. Práce na Křidlech slávy byla někdy až úmorná, neboť nynější dvojkniha vzhledem ke svému záběru a objemu vlastně vyšla v rekordním čase," podotýká Mžková. Ta se postarala o hlavní text, další příspěvky pocházejí od renomovaných francouzských odborníků na umění devatenáctého století v čele s Pierrem Vaissem.

"Když jsem se o akademickou malbu začala zajímat, ve Francii mě litovali. Říkali, že tohle umění dnes není v kursu. Jenže kurs se rychle změnil. Kvůli náhle rozpůjčovaným dílům jsem musela vstupovat do depozitářů a hledat díla jiná. Ovšem právě díky tomu jsem narazila na autory, o kterých se už sto let nepsalo, nicméně pro naše umění byli ve své době nesmírně důležití," vzpomíná Marie Mžková. V současnosti tato kunsthistorička připravuje pro New York výstavu českého umění z amerických sbírek.

Mimořádně výpravná dvojpublikace má strukturu loňské výstavy. Obrazy jsou tudíž představovány po cyklech. Tyto tematické okruhy - Život ve městě, Krajina a člověk a další - jsou proloženy teoretickými rozbory například monumentální malby, uměleckých škol Čech a Evropy či české bohémy žijící v Paříži.

Ve stovkách kvalitních reprodukcích jsou vedle stěžejního Hynaise zastoupeni především Václav Brožík, Jaroslav Čermák, Antonín Chittussi, František Kupka. Ke srovnání pak slouží tvorba takových velikánů, jakými kupříkladu byli Jean Brunet, Paul Quinsac, William-Adolphe Bouguereau či Jean-Léon Gérôme.

Křídla slávy existují pouze v češtině, v anglické, zúžené verzi možná vyjdou při příležitosti newyorské výstavy. V nynější podobě se dvojkniha dostane do zahraničních institucí, které zapůjčily obrazy na výstavu či k reprodukování. "Kdyby se našel zahraniční nakladatel, určitě bychom souhlasili s dalším vydáním. Naše možnosti totiž úplně cizojazyčné vydání nedovolují," dodává šéf Galerie Rudolfinum Petr Nedoma

Jan.H.Vitvar MF Dnes

Alex Švamberk

O Starcích na chmelu po sedmatřiceti letech

"Ten příběh, který uvidíte a co tak divně začíná," ožil po sedmatřiceti letech na jevišti holešovického Divadla Milénium, které osiřelo po velmi brzy ukončené kariéře muzikálové Rusalky. Ano, řeč je o Starcích na chmelu, kteří se v roce 1964 stali kultovním generačním filmem a o nichž málokdo ví, že je jejich scenárista Vratislav Blažek (1925, Náchod - 1975, Mnichov) napsal původně jako divadelní muzikál. A jen díky režiséru Ladislavu Rychmanovi (1922) z nich vznikl první filmový muzikál a zároveň již zmíněná generační výpověď, která bourala (v té době ovšem již značně nabourané) představy o socrealistických "správných hoších" nehrdinským hrdinou Filipem v nezapomenutelném podání Vladimíra Pucholta. Vrátil Blažkův a Rychmanův muzikál zpět na divadelní prkna je úkol těžký, ale nikoli nemožný. Poprvé se o to pokusili tvůrci divadla v Českém Těšíně a poté se režisér Petr Kracik pokusil dobýt i muzikálová prkna metropole. Příběh dvou studentů gymnázia, kteří "se spolu sešli na trati" neztratil nic ze své výpovědi ani pro generaci, která při slovech "brigáda, soudružko profesorko či terylén" propuká v nevěřící smích. Co však se cestou na divadelní prkna poztrácelo - a to vinou inscenátorů, nikoli textu samého - je právě ta autentičnost, vnitřní naléhavost a přesvědčivost příběhu, který podle tvrzení režiséra Kracika v programu neměl být parodován. Skutečnost je ovšem jiná a zejména postavy dospělých vycházejí v Kracikově inscenaci jako velmi zjednodušené karikatury. Z opravdově usouzené mladé profesorky Jany Amosy zůstala v podání Ivy Chýlkové jen groteskní úča v natáčkách, případně zmalovaná žena se snopem obilí z někdejších propagačních plakátů, podobně zjednodušený je i předseda Václava Sloupa. Největší cit pro míru shoení postavy osvědčila Eva Holubová jako paní Kateřina. Výkon Vladimíra Pucholta v roli filmového Filipa nasadil každému dalšímu představiteli latku hodně vysoko. Premiérový Michal Kozelka (alternují Juraj Bernáth a Petr Brychta) má sice pucholtovsky nedospělý, křehce chlapecký exteriér, ale nemá jeho zatatost, a tak se mu nedaří překročit hranice komicke nadsázky. Tam, kde Pucholtovi stačilo s vnitřním zanícením číst Seneku, pomáhá si Kozelka zbytečným přehráváním a křikem, jinde upadá do sebelítostivé polohy. Lucie Vondráčková (alternuje Zuzana Norisová a Linda Stránská) má blíž k Hančině věcné praktičnosti i půvabu, instinktivně se vyhýbá jakémukoli patosu, ale ani ona neví občas co s rukama i s rolí, když jí ani Kozelkovi zjevně režisér Kracik mnoho nepomohl. Bez patřičného vypracování situací a vztahů se muzikál rozdrobil do volného sledu jednotlivých výstupů, z nichž nejlépe vycházejí kolektivní výstupy, v nichž se mladá a šikovná company může opřít o dobře napsané písničky Jiřího Bažanta, Vlastimila Hály, Jiřího Malásky a o profesionálně zvládnutou choreografii Ivanky Kubíkové, která zachraňuje odbytou režii. Písničky, které se za léta staly kultovními hity, prošly hudební úpravou Jiřího Vondráčka, Jana Soukupa a Jakuba Zahradníka, ale bohužel se jejich aranžmá s duchem písniček dost mýjí, a někdy jde dokonce proti němu. Je to škoda. Premiérový ohlas ukázal, že divadelní Starci na chmelu najdou nejspíše své publikum u generačních vrstevníků dnešních představitelů, jejichž nároky nejsou určovány ani Rychmanovým filmem, ani zkušeností generace, která ještě zažila své chmelové brigády včetně nesnesitelných "správných hochů". Ale pro mne, abych nemluvila za generaci, ale za sebe, je divadelní návrat Starců zklamáním z režijní i dramaturgické ledabylosti, která svědčí o povrchním čtení textu. Na závěr jeden příklad za všechny: Hanka v poslední scéně neodmítá profesorčino varování, že ji za její "odsouzeníhodný" vztah k Filipovi čeká hanba a ponížení, to opravdu ne. V Blažkově textu říká: Já to беру, soudružko, až na tu hanbu a opovržení. Cítíte ten rozdíl? Pokud ne, tak se vám možná budou divadelní Starci na chmelu přijímat snadněji.

Radmila Hrdinová

Krátce ze světa a ČR

Výstava manželů Švankmajerových

Imaginativní oko, imaginativní ruka, tak se jmenuje výstava, která začala v Galerii Jiřího a Běly Kolářových v Praze. Představuje dílo proslulého filmaře a výtvarníka Jana Švankmajera a jeho ženy Evy.

Díla, která jsou na výstavě zastoupena, jsou rozdělena do několika cyklů. Sedmdesátá léta představují encyklopedii Jana Švankmajera pod názvem Švank-meyers Bilderlexikon. Vystavený cyklus leptů Přírodopis pochází právě z této encyklopedie.

V devadesátých letech vznikl soubor koláží Velký dobrodružný román.

Výstava je doplněna projekcí Švankmajerových celovečerních filmů Něco z Alenky, Lekce Faust, Spiklenci slasti a nejnovějším Otesánkem. (mk)

Skončil festival spisovatelů

Jedenáctý ročník pražského Festivalu spisovatelů skončil. Jeho letošní dominantou a osobami, o kterých se nejvíce hovořilo byli spisovatelé Salman Rushdie a Gore Vidal.

Salman Rushdie je stále objektem, o který mají velký zájem všechna média. On sám vnímá tuto pozornost spíše negativně a zároveň připomíná, že postoje veřejnosti k jeho osobě se postupně mění a jeho knihy se vrací do literatury.

V Praze se Rushdie setkal s prezidentem Václavem Havlem, se kterým hovořil především o Festivalu spisovatelů a zároveň byla připomenuta také jejich setkání v letech 1993 a 1998. Oba absolvovali krátkou procházku Prahou.

Americký spisovatel Gore Vidal se dostal do zájmu pozornosti tentokrát i těch, kteří se jinak o literaturu příliš nezajímají. Důvodem byl ne právě nejlépe formulovaný výpad Václava Klause proti názorům amerického spisovatele, kterého označil jako levičáka. (mk)

Slovanská epopěj bude přístupná od 1. dubna

Cyklus dvaceti monumentálních obrazů s motivy ze slovanské historie, které namaloval Alfons Mucha, bude od 1. dubna opět zpřístupněn veřejnosti na zámku v Moravském Krumlově. Epopej je na zámku vystavena od roku 1963 již 38. sezónu. Loni si cyklus prohlédlo přes 20 000 návštěvníků, mimo tuzemských přijeli také ze všech států Evropy, Austrálie, Japonska i USA. Soubor by měl podle smlouvy města s Galerií hlavního města Prahy, která je vlastníkem díla, v Moravském Krumlově zůstat do roku 2002.

Mucha a jeho obraz

Zemřel historik umění Bohumír Mráz

Historik umění Bohumír Mráz zemřel 18. března ve věku sedmdesáti let. Léta vyučoval na Výtvarné škole Václava Hollar v Praze a byl autorem řady užitečných publikací, mimo jiné i velkého slovníku světového malířství, který se dočkal dvou vydání a v jehož tvorbě pokračoval do současnosti. Jeho profesní zájem byl orientován především na moderní české imaginativní umění, vynikající je jeho monografie malíře Mikuláše Medka, kterou vydalo v roce 1970 nakladatelství Obelisk.

Jiří Šalamoun oceněn za Nahou obrýni

Nejkrásnější knihy světa se zrodily v Rakousku, Japonsku a také v České republice. Na Lipském knižním veletrhu, který v dubnu 2001 probíhal, obdržel v prestižní soutěži a opravdu velké konkurenci bronzovou medaili Jiří Šalamoun za kolekci snových zápisků, kreseb a litografií Nahá obrýně. Pozoruhodnou knihu vydalo před dvěma lety pražské nakladatelství Aulos. Hlavní ocenění - Goldene Letter - získali rakouský nakladatel Werner Welzig a americká grafička Anne Burdicková za rozsáhlý Slovník úsloví k časopisu Die Fackel, který v letech 1899-1936 vydával rakouský spisovatel a novinář Karl Kraus. Zlatá medaile putuje do Japonska za drobný japonsko-anglický slovník, stříbrné ceny letí do Brazílie a Nizozemska, bronzové také do Švýcarska a Německa.

Jiří Šalamoun

Jiří Šalamoun se věnuje knižní, filmové a volné grafice, ilustrování knih a je také autorem několika animovaných filmů. Absolvoval Vysokou školu grafiky a knižního umění v Lipsku - obor knižní ilustrace a typografie. V současné době působí jako pedagog na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Výstava některých děl Jiřího Šalamouna byla umístěna do konce dubna v pražské galerii Hollar. (mk)

Výstava Josefa Drapella

Český exilový výtvarník Josef Drapell se v roce 1965 postupně z Rakouska přes Německo ocitl v USA, kde studoval na několika renomovaných výtvarných školách.

Počátkem sedmdesátých let natrvalo přesídlil do Toronta, ale zůstal ve spojení s americkou výtvarnou obcí. Dodnes již uspořádal v Americe, v Kanadě, ale i v Paříži a v Mnichově na 80 výstav.

V Čechách je Drapellova tvorba prakticky neznámá, poprvé se zde představil společně s dalšími exilovými výtvarníky v roce 1994 na legendární výstavě Šedá cihla v Klatovech. První samostatná Drapellova výstava se konala k jeho šedesátým narozeninám v Jihlavě.

Expozice, která nedávno skončila v Oblastní galerii v Roudnici nad Labem byla v podstatě jihlavskou reprízou. Náměty jednotlivých obrazů vyjadřují především vztah umělce k jeho původní vlasti ať už se jedná o rodinu nebo v oblasti kultury. To dokumentují samotné názvy děl jako například Matčino srdce, Martinů, Nahost narození, Nahost smrti, Bratři Čapkové, Souboj, Bohumil Hrabal, Brázdy anebo polyptych Samci.

Drapell objevil tzv. "manšestrovou strukturu". Ta vzniká používáním speciálních stěrek při malování, které zanechávají ve struktuře obrazu drážky, odrážející světlo. (mk)

Malíř Josef Drapell (v pravo)

Dodatek k výstavě Melancholie

Obměna jubilejní výstavy Zdenka Rykra je nyní otevřena v Pražákově paláci Moravské galerie v Brně.

Zdenek Rykr byl významná osobnost české meziválečné avantgardy a jeho tvorba se prezentovala jak díly značně konzervativními, tak zároveň reakcemi na moderní směry. Byl zároveň nostalgickým krajinářem, expresionistou, kubistou, surrealistou, ale také autorem asambláží a objektů. Vyznačoval se výlučností - vyhýbal se účasti ve výtvarných skupinách a vystavoval výhradně sám.

Krajina s řekou raný obraz Zdeňka Rykra

O pražské výstavě, kterou připravila Galerie hlavního města Prahy k umělcovu loňskému dvojnásobnému výročí - 100 let od jeho narození, 60 let od jeho dobrovolné smrti, byla již na těchto stránkách zmínka. Kladla si za cíl poprvé představit souhrnně Rykrovu tvorbu.

Brněnská repríza je v určité formě novou verzí pražské výstavy. Větší výstavní plocha poskytla více možností při instalaci plakátové tvorby a umístění rozměrnějších objektů.

Výstava je přístupná do 27. května 2001. (mk)

Forman v Londýně

První retrospektiva tvorby Miloše Formana ve Velké Británii se konala v kulturním středisku Barbican Centre v Londýně. Jejimi pořadateli byli České centrum Londýn společně s Barbican Screen.

Přehlídku zahájil dokument televize BBC Omnibus z roku 1997, který byl celý věnovaný Miloši Formanovi. Obsahoval všechny režisérovy české filmy, celou jeho americkou tvorbu včetně oscarových snímků Amadeus a Přelet nad kukaččím hnízdem - oba tyto filmy nebyly v Velké Británii již několik let promítány.

Režisér, který se přehlídky osobně účastnil, oslaví v příštím roce svoje 70. narozeniny. V současné době chystá svůj nový filmový projekt o Francisku Goyovi. (mk)

Týden Jiřího Menzela v Záhřebu

Začátkem dubna proběhl v Záhřebu týden režiséra Jiřího Menzela, který je v Chorvatsku velmi populární.

V rámci této akce se známý režisér zúčastnil mnoha kulturních pořadů chorvatské televize a rovněž diskutoval se studenty filmové akademie. Kinetéka v Záhřebu uvedla šest Menzlových filmů a v premiéře byl představen dokument nazvaný Jiří Menzel - záhřebský deník. Také se uskutečnil křest překladu jeho knížky malých zamyšlení pod názvem Tak nevím.

Dívaldo Komédie v Záhřebu uvedlo Moliérovu hru Zdravý nemocný, která v režii Jiřího Menzla slavila velký úspěch a na festivalu ve Splitu byla vyhlášena jako nejlepší inscenace.

Menzl také představil milovníkům filmového umění snímek Jiřího Hřebejka Musíme si pomáhat.

Český režisér také během svoji návštěvy navštívil krajskou obci ve východochorvatském Daruvaru, kde se zúčastnil jako divák tradiční přehlídky českých ochotnických souborů. (mk)

Lúčnica nebo SLUK

I slovenské ministerstvo kultury musí šetřit na všech stranách a tento trend negativně postihl i oba proslulé státní folk-

lorní soubory - Lúčnicu a Slovenský ľudový umelecký kolektív (SLUK). Dokonce se jednu dobu uvažovalo i o zrušení druhého z obou jmenovaných těles pro jeho značnou finanční náročnost. Nakonec se ministerstvo v čele s ministrem Milanem Kňažkem rozhodlo trvat alespoň na zásadní transformaci souboru, který podle představitelů ministerstva "přestává dělat správný folklor". Nynější ředitele SLUKu Peter Litomerický však spíše než s omezením činnosti této instituce počítá s její úpravou. Podle něj se SLUK má proměnit na celoslovenské centrum hudebního folklóru a Lúčnica má přejít pod kompetenci krajského úřadu. Zatím však byl rozpočet SLUKu výrazně zkrácen a těleso bylo nuceno zrušit svůj pěvecký soubor. Doufejme, že nová doba, zaměřená především na obchodní efekt, nezahubí krásu slovenského folklóru. (MaFr)

Ceny Thálie

V Národním divadle v Praze moderovala populární Jitka Molavcová večer, při kterém byly rozděleny Thálie, ceny za mimořádné výkony na divadelních prknech v roce 2000.

Lucie Bilá

V kategorii činohra zvítězila herečka Taťjana Medvedcká, členka Národního divadla, kde vytvořila řadu pozoruhodných rolí. Významná je i její účast v dabingu.

Rovněž v kategorii činohra v mužské části byl oceněn herec Ivan Trojan, který je členem Dejvického divadla v Praze. Tento mladý herec, kromě mnoha divadelních rolí, byl úspěšný i ve filmu (například Samotáři).

V kategorii herec do 33 let byl úspěšný Radek Holub, který se na pražských scénách pohybuje již deset let a za tu dobu se stal velmi známým umělcem.

Taťjana Medvedcká

V kategorii opereta, muzikál byla oceněna Lucie Bilá - Thálii získala za roli Johanky z Arku ve stejnojmenném muzikálu. V oblasti opery došlo tento rok ke změně a poprvé mohli získat cenu i cizinci. Tu si odnesl Valentin Prolat za titulní roli v Donu Carlosovi, kterou ztvárnil v brněnském Národním divadle.

Za celoživotní dílo byla v kategorii balet oceněna Marta Drottnerová.

(mk)

Taťjana Medvedcká

Ivan Trojan

Nové národní památky

Česká vláda koncem března rozhodla, že k 1. 1. 2002 získají statut národní kulturní památky některé významné památkové objekty, mezi které patří proslulé zámky Konopiště, Žleby, Veltrusy, Kačina, Mnichovo Hradiště, Hluboká nad Vltavou, Třeboň, Kynžvart, Frýdlant, hrady Kokořín, Rožmberk, Bítov, zříceniny Točnick, Žebrák, Kunětická hora a řada dalších především zámeckých a hradních objektů. Národní kulturní památkou se stal také skalní betlém u Kuksu, kladrubský hřebčín a tradiční papírna ve Velkých Losínách. Zařazení památkového objektu do kategorie národní kulturní památka má přinést lepší odbornou péči o něj spojenou také s předností při přidělování peněz ze státního rozpočtu. Přednost byla tentokrát dána zřetelně především památkám hojně navštěvovaným turisty, jejichž údržbě zřejmě stát hodlá věnovat nadále mimořádnou pozornost. (MaFr)

František Drtikol v Příbrami

Příbramská galerie na Zámečku v centru města rozšířila svoji stálou expozici, která je věnována tamnímu rodákovi proslulému fotografovi Františku Drtikolovi, o nový dokumentární film, věnovaný jeho dílu a životu.

Příbram dokončila v loňském roce v červnu první stálou výstavu věnovanou životu a dílu Františka Drtikola (1883-1961). Na tvorbě této expozice se podílelo Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, které je vlastníkem asi pět tisíc originálů Drtikolových snímků.

Příbramská expozice mapuje Drtikolovo dílo z let 1901 až 1935 - od období secesního piktorialismu, jehož znalostí čerpal autor v Mnichově, přes první ateliér v Příbrami a posléze jeho pražské začátky.

Expozice obsahuje kromě kopií Drtikolových snímků i fotografie z hornické Příbrami a tři umělcovy obrazy - od roku 1935 se Drtikol plně věnoval malířství.

Expozice Františka Drtikola je přístupná kromě pondělí každý den od 9 do 17 hodin. (mk)

Václav Havel obdržel čestný doktorát

Při slavnostním zasedání Umělecké rady Janáčkovy akademie múzických umění (JAMU) v Brně převzal prezident Václav Havel čestnou vědeckou hodnost doctor honoris causa.

Prvním nositelem čestného titulu doktora dramatických umění se stal v roce 1993 světoznámý pianista Rudolf Firkušný, druhým pak v roce 1997 dramatik, překladatel, divadelní teoretik a historik Ludvík Kundera.

V pořadí třetím čestným doktorem JAMU se stal nyní Václav Havel, kterému byl tento titul udělen za jeho mimořádný autor-
ský přínos v oblasti české dramatické literatury. Ta představuje jeden z vrcholů české dramatické tvorby vůbec. (mk)

Čtvrtý svazek Mikuláškových spisů

Pražský nakladatel Ivo Železný zpřístupnil zájemcům básnický odkaz velkého moravského lyrika Oldřicha Mikuláška.

Edice plánovaného čtyřsvazkového souboru Verše I-IV byla završena jejich posledním čtvrtým svazkem.

První svazek obsahuje všechny Mikuláškovy básně z jeho prvotiny Černý bílý ano ne (1930). Druhý svazek zachycuje básně ze sbírky Horoucí zpěvy (1953). Ve třetím a ve čtvrtém svazku si čtenáři mohou přečíst Mikuláškovu vrcholnou lyriku ze 60.- 80. let.

I přes některé nedostatky uvedené edice, jako je například nepřehledné chronologické řazení celé knihy, je tento počín velkým přínosem. Zcela určitě pomůže k seznámení se s Oldřichem Mikuláškem, jako jedním z nejvýraznějších představitelů milostné lyriky v české poezii. (mk)

Novinky

Na čtyřicet premiér ohlášily na duben české profesionální scény - některé z nich:

Novinkou Hudebního divadla Karlín bude legendární muzikál Zpívání v dešti, známý především díky stejnojmennému hudebnímu filmu Gene Kellyho. V režii Petra Novotného se v něm objeví například Martin Dejdar, Ivana Chýlková, Tereza Duchková, Lumír Olšovský a Radoslav Brzobohatý.

Opera Národního divadla v Praze připravuje na konec měsíce nově nastudování Smetanova Dalibora. Režisérem je Jan Antonín Pitínský.

Také Divadlo Spejbla a Hurvínka představí v dubnu novou inscenaci - pohádku Denisy Kirschnerové Mlsný Hurvínek.

V Českém Těšíně se objeví Stoppardova hra Jsem volný jako pták, v Mladé Boleslavi Shakespearovy Veselé paničky windsorské, v Ostravě Pucciniho Turandot a v Kladně Moliérova Skapinova šibalství. Komedii Neila Simona Vstupte! ohlašují v Chebu, Nedbalovu Polskou krev v Olomouci, Carrierovu Terasu ve Zlíně a Millerovy Čarodějky ze Salemu v Opavě. Horácké divadlo Jihlava uvede Shakespearův Sen noci svatojánské, ostravské Národní divadlo Gorinovy Královské hry a Jihočeské divadlo z Českých Budějovic Ortonovu hru Klíčovou dírkou.

Čechův most se prodraží

Magistrátní rada vyslovila souhlas s navýšením ceny opravy Čechova mostu o 12 miliónů, původní odhad počítal se zhruba 117 milióny korun. Čechův most, nejvýznamnější secesní most v Praze, opravují stavební firmy Hutní montáže Ostrava a Hans Wendel. Podle primátora Jana Kasla (ODS) se rovněž opravuje podjezd pod mostem na letenském břehu. Most byl naposledy rekonstruován v roce 1974, a to nepříliš kvalitně, protože ocelové nosníky velmi brzy zrezivěly. Důvodem navýšení ceny je podle Kasla především rozsah sanace mostní konstrukce, ale inutné restaurátorské práce, oprava spár pod hladinou vody či předláždění odpovídajícího mozaikového chodníku. Rekonstrukce mostu byla zahájena 5. října loňského roku, lhůta výstavby činí 285 dní. Most by tedy měl být zprovozněn na konci června. Možnost zkrácení termínu podle Kasla závisí na tom, jak příznivé bude počasí.

Operační sály písecké nemocnice patří mezi nejmodernější v Česku

Na 130 milionů Kč přišla rekonstrukce operačních sálů Nemocnice v Písku. Nové pracoviště, které bylo v dubnu slavnostně otevřeno, patří mezi nejmodernější zařízení v České republice, ale i ve státech střední Evropy. Ve srovnání s klasickými operačními sály je zde podstatně snížena hrozba operační infekce.

„Operační sály jsou vyřešeny tak, aby bylo možné jednoduchou montáží měnit jednotlivé díly pláště bez použití tmelících a spárovacích materiálů. Vlastní stěny jsou zhotoveny z antikorozních bakteriologicky statických materiálů, přičemž součástí stěn je široké spektrum zabudovaných prvků k připojování např. laserů, skříní apod. Požadovanou čistotu prostředí zajišťují laminární výstky vzduchotechniky s filtry, jejichž správnou funkci monitoruje řídicí systém. Hlídá teplotu, vlhkost, rychlost proudění atd.,“ přiblížil Právu ekonomický náměstek nemocnice Miroslav Janovský přednosti nových operačních sálů. Jak se dále zmínil, veškeré práce probíhaly za plného provozu nemocnice. K jednotýdennímu přerušení provozu operačních sálů došlo až v době přestěhování do nových prostor. „Zkušební provoz jsme zahájili před půl rokem. Za tu dobu bylo provedeno 1600 operací a všechny bez vnější rané infekce. Během odzkušování zařízení se nevyskytly ani žádné technické či provozní problémy,“ zdůraznil Janovský. Rekonstrukce operačních sálů přišla na 130 milionů Kč. „Z této částky 37 procent zaujímala stavební investice, technologická část přišla na 56 milionů Kč, tj. 43 procent, a přístrojové vybavení činilo 26 milionů Kč. „Ze státního rozpočtu jsme obdrželi dotaci 110 milionů Kč, okresní úřad nám přispěl částkou 7 milionů Kč a z vlastních zdrojů jsme investovali 13 milionů Kč,“ řekl Janovský. Generální dodavatel místní firma Kočí zahájila výstavbu v listopadu 1999. Generálním dodavatelem technologie byla pražská firma Hypokramed. Janovský dodal, že nemocnice se v rámci daných ekonomických podmínek bude snažit o maximální využití nových kapacit a tím zkrátit i čekací doby klientů na plánované operační výkony. Ty se podle jeho slov např. u operací křečových žil zatím pohybují kolem čtvrt roku. Na náhrady kyčelních a kolenních kloubů pacienti písecké nemocnice dosud čekali i několik let.

Jana Černochová

Založili Zemi děda Praděda

Na území pěti moravských okresů a v části Polska (jde o města a obce sdružené v polské části euroregionu Praděd) vznikla v těchto dnech Země děda Praděda. Říše, která byla založena po vzoru Valašského království, má lidem připomínat příslušnost ke zdejšmu horskému kraji.

„Nemáme žádné tradice. Jsme takovou zapomenutou zemí, jak se říká, na konci světa. Pokusila jsem se proto, aby si zdejší lidé připomenuli a získali ke kraji, kde žijí, odpovídající vztah,“ řekla Právu zakladatelka země Ljuba Kielarová z Malé Morávky na Bruntálsku. V čele země však podle ní nebude konkrétní člověk, ale bájný děd Praděd, od pradávna symbol Jeseníků. „Vystupovat bude samostatně jako dobrý duch hor,“ vysvětlila Kielarová s tím, že Pradědovu zemi již zakladatelé zaregistrovali pod ochrannou známkou na Úřadu pro veřejnou soutěž. Návštěvníci Jeseníků by se v nejbližších dnech měli setkat v restauracích s Pradědovými jídly. „S některými provozovateli jsme se již dohodli. Vydáme i příslušnou kuchařku,“ uvedla Kielarová s tím, že místní kraje speciality se budou podávat například v hotelu a pivnici Excelent v Rýmařově nebo v penziónu Mariana v Rudné pod Pradědem. Na Osoblažsku by podle ní ženy zase měly plést vesty a svetry. Nejbližší akcí, která je v Pradědově říši organizována, bude vyhodnocení dvou soutěží, a to výtvarné o nejkrásnější a nejsympatičtější čarodějnicí a literární o nejzajímavější jeseníckou pověstí či pohádku. „Máme už na 500 čarodějnic a 70 povídek. Své výtvary nám zasílají lidé z celé republiky. Jednu čarodějnicí o výšce téměř dvou metrů a váze sta kilogramů, vystavena by měla být přímo na Pradědu, vytesává starosta Jiříkova Jiří Halouzka,“ uvedla Kielarová. Slavnostní akt se podle ní uskuteční 28. dubna na Pradědu, přičemž jeho konferování se ujme známý malíř Libor Vojkůvka ze Šternberka.

Petr Marek

Náměstek s falešným diplomem rezignoval

Náměstek ministra dopravy Pavel Braha, který své vysokoškolské vzdělání prokazoval falešným diplomem z univerzity v Kyjevě, rezignoval na svou funkci. Stalo se tak týden poté, co MF DNES přinesla důkaz, že Brahův diplom je padělek. Rektor kyjevského institutu oficiálně potvrdil, že Braha nikdy nebyl studentem této školy. Mluvčí ministerstva dopravy Ludmila Roubcová však odmítá, že by Braha odešel kvůli padělanému diplomu. „Předložil rezignaci, v níž bylo napsáno, že odchází ze zdravotních důvodů,“ uvedla Roubcová. Náměstek k rezignačnímu dopisu nepřiložil žádný dokument od lékaře. Případ falešného diplomu vyšetřuje pražská kriminální policie. Brahovi hrozí trestní stíhání za podvod a pozměňování veřejné listiny. *jp*

Přestřelka v Protivíně: dva mrtví, dva zranění

Rutinní zásah policie v Protivíně přerostl v tragickou přestřelku, kterou zaplatili dva policisté životem a třetí těžkým zraněním. Pachatel střelby, muž obviněný manželkou ze znásilnění, se pokusil o sebevraždu, ale skončil také v nemocnici, v kritickém stavu. Celý případ se začal odvíjet v nočních hodinách, kdy na protivínskou policejní stanici dorazila čtyřiačtyřicetiletá místní žena. Oznámila, že za ní přijel bývalý manžel a znásilnil ji. Policisté s ní po výslechu vyrazili zpátky domů. Když kriminalista s protivínskou hlídkou vstoupil do domu kvůli ohledání místa činu, začal po nich skrytý pětáctýřicetiletý pachatel střilet,“ uvedla jihočeská policejní mluvčí Martina Ondřichová. Žena, která policisty do domu přivedla, začala při střelbě křičet a podařilo se jí uprchnout. Když střelba utichla, zůstal na místě mrtvý jedenáctiletý písecký kriminalista a dva těžce zranění protivínští policisté ve věku devětadvacet a jedenáct let. Střelec, který páčil z legálně drženého revolveru, se poté neúspěšně pokusil o sebevraždu.

Podle policistů nemuseli jejich kolegové zahynout. Tvrdí, že za tragédií může špatný předpis. Podle policistů by stačilo, aby byla policie vybavena lepšími pistolemi.

Národní obroda o ekonomických podvodech na Slovensku

ČTK) - Slovensko je příliš malá země, aby se dokázalo vypořádat s velkými podvody. Když se ale budou vyšetřovat jediné údajní tuneláři v nesprávných stranických dresech, povede to jen k další politice odplaty, píše slovenský list Národní obroda.

“V posledních letech se však zdá, že velké ryby s mocenským krytím na nejvyšších místech se už nemusí obávat trestněprávních postihů v žádném režimu... Většina případů potenciální ekonomické kriminality totiž v této zemi končí u bariéry nedostatku důkazů, kvalifikovanosti vyšetřovatelů, ‘nezávislosti’ soudců a politického zametání choulostivých podezření pod koberec,” míní deník.

Národní obroda připomíná, že v České republice, paralyzované opoziční smlouvou mezi ČSSD a ODS, se v posledních měsících stáhla smyčka nad velkopodnikateli Chvalovským, Machem a Šrejbrem s blízkým napojením na obě nejsilnější politické strany v zemi. Na Slovensku prý zatím nejsou známi žádní vysoce postavení viníci, kteří mají na svědomí řetězový kolaps menších bank, privatizační kamufláže v Naftě Gbely a VSŽ Košice nebo údajné masové porušování zákonů ve Slovenské správě silnic.

“Jedni i druzí měli své politické poručníky ve vládních kabinetech Vladimíra Mečiara nebo Mikuláše Dzurindy. Slovensko je skutečně malá země a všichni v ní jsme velmi dobří rodáci. Někdo zprostředkovaně sponzoruje politickou stranu, někdo je náš bývalý obchodní partner v oblasti dálniční výstavby a někdo má jednoduše příliš dobré konexe u našich nadřízených,” dodává list.

ima zm pz

Archeologický výzkum vimperské větve Zlaté stezky byl dokončen

V Jihočeském muzeu je instalována expozice přibližující a dokumentující nedávno ukončený archeologický výzkum vimperské větve známé Zlaté stezky, po níž karavany obchodníků dopravovaly do Čech především sůl i jiné zboží.

Archeologické práce zajišťovali v letech 1990 až 1999 pracovníci Jihočeského muzea ve spolupráci s muzeem v Prachaticích. Zlatá stezka měla tři větve – prachatickou, vimperskou a kašperskohorskou. Cílem stejnojmenného projektu bylo prozkoumat přímo v terénu to, co se o stezce dochovalo v početně bohatých písemnostech, literatuře a jiných podkladech. “Jde o první archeologicko-historický výzkum pozůstatků stezky. V roce 1994 byl ukončen výzkum prachatické větve, která byla mimochodem nejstarší a nejdelší - jen její česká část měří 30 kilometrů. Tato obchodní stezka byla založena v 11. století a byla v provozu až do počátku 18. století,” řekl Právu vedoucí výzkumného týmu, archeolog Jihočeského muzea v Českých Budějovicích Petr Zavřel s tím, že hlavním obchodním artiklem byla sůl. “Stezka dostala přívlastek zlatá proto, že v jejím vrcholném období v 16. století byly zisky z tohoto obchodování tak velké, že umožnily například výstavbu renesančního jádra města Prachatic, které se dodnes zachovalo. Prachatice v tomto období rozkvětu patřily mezi nejvýznamnější města Českého království,” vyličil Petr Zavřel na jednom konkrétním příkladu hospodářský význam stezky. Výzkum vimperské větve byl ukončen minulý rok a v současné době se, podle slov Petra Zavřela, připravuje zpracování publikace. “Ta by měla vyjít příští rok a my se nyní chystáme, pokud počasí dovolí, zahájit výzkum třetí a poslední větve stezky, její kašperskohorské české části,” obeznámil archeolog Právu s dalším cílem výzkumného projektu. Po Zlaté stezce zůstala v terénu typická stopa, takzvaný holveg, k němuž je český ekvivalent úvozová cesta. Místa jsou ovšem povětšinou zarostlá vegetací a někdejší koridory komunikací mají povětšinou mírně sesuté břehy. Na četných místech stezky však existovaly celé systémy cest, po nichž jezdily povozy. Na české straně je takových koridorů zaznamenáno nejvíce pět až sedm, na německé straně i jedenáct.

Ivana Píhová

V Brně mají novou zemskou knihovnu

Moravská zemská knihovna v Brně, která je se čtyřmi milióny svazky a s ročním přírůstkem 50 000 knih druhou největší knihovnou v České republice, otevřela ve středu novou moderní budovu, jež byla nákladem půl miliardy korun postavena v Kounicově ulici nedaleko Právnické fakulty MU a Vojenské akademie Brno.

Knihovna byla postavena podle projektu pražského ateliéru ONEX za dva a půl roku přesně v místech, kde s její výstavbou počítal nerealizovaný projekt architekta B. Fuchse, starý 75 let. Jak zdůraznil při slavnostním zahájení provozu náměstek ministra kultury Zdeněk Novák, Brno získalo jednu z nejmodernějších a nejlépe vybavených knihoven v Evropě a další architektonický skvost, navazující na tradici zdejší funkcionalistické architektury. Novák ocenil především osobní zásluhy ředitele knihovny Jaromíra Kubíčka a poděkoval i představitelům města a jeho vysokých škol za iniciativu, díky které se mohla knihovna s více než stoletou tradicí přestěhovat z nevyhovujících prostor Zemského domu do nového objektu. Náměstek brněnského primátora Rostislav Slavotínek připomněl, že se tak stalo po 515 letech, co v Brně vyšla první kniha. Moderní objekt se třemi podzemními a devíti nadzemními podlažními, do kterého byly přestěhovány také fondy z někdejší Pedagogické a Technické knihovny, nabízí čtenářům 630 míst ve studovnách pro humanitní, biologické a technické vědy a ve speciálních studovnách pro studium starých tisků, vázaných novin, elektronických médií a obchodních a firemních informací. Regály umožňují v každé studovně umístit 20 000 svazků a na rozsáhlém balkónu je místo pro nejjednodušší řady časopisů a periodik. Tyto příruční knihovny obsahují také základní encyklopedickou literaturu. Kromě toho je čtenářům zpřístupněna také část skladiště s tematicky členěnými přírůstky za posledních pět let. Ve studovnách jsou počítače k práci s multimediálními databázemi, které má knihovna k dispozici nebo které zpřístupňuje prostřednictvím internetu. V půjčovně jsou k dispozici klasické lístkové i elektronické katalogy a základní informační služba, výdejna výpůjček je samoobslužná. Součástí vybavení knihovny je také konferenční sál, literární kavárna, kopírovací centrum i prodejna knih. Pohodlí návštěvníků slouží také podzemní parkoviště pro 96 vozů.

Jan Chmelíček

Tuberkulóza stále neopustila Prahu

Hrozba tuberkulózy, jedné z nejzávažnějších infekčních nemocí, nadále obchází hlavní město. Statistiky ukazují, že právě v Praze je v posledních letech evidováno nejvíce případů tuberkulózy z celé republiky. "Loni bylo v metropoli hlášeno 215 osob nemocných TBC," upozorňuje Marie Jechová z Ústavu zdravotnických informací a statistiky. Oproti minulosti nastává podle statistik jedna závažná změna. Tuberkulóza se nově neobjevuje jen u občanů České republiky, ale stále více u osob, které přijíždějí do země z Východu. Jde převážně o mladší muže z Ukrajiny a Rumunska. Vedoucí odboru Cizinecké policie v Praze Vladimír Podroušek prohlašuje, že ve městě je v současné době přihlášeno 19 144 Ukrajinců, 2620 Vietnámců a 178 Rumunů. K tomu je nutné přičíst velké množství cizinců, kteří žijí v tuzemsku načerno. Vedoucí Národní jednotky dohledu nad TBC Luděk Trnka konstatuje, že právě na cizince z Východu je nutné upřít pozornost. "Měli bychom proto věnovat zvýšenou péči ochraně před možností přenosu TBC z východoevropských zemí," řekl Trnka. Fakt, že tuberkulóza je vážným problémem právě na Ukrajině, potvrzuje předseda zahraničního výboru Parlamentu Ukrajinské republiky Vitalij Černěnk. "Onemocní 60 ze 100 000 lidí, hlavně v průmyslových regionech," upřesnil. Jeden z ukrajinských občanů, čtyřiatřicetiletý dělník, nedávno v Praze zemřel na generalizovanou TBC včetně zánětu mozkových blan. Jak je možné, že se u něj nepodařilo toto onemocnění odhalit při příchodu do země? On, stejně jako mnozí další, pracoval ve městě bez pracovního povolení, a tudíž ani neprošel povinnou zdravotní kontrolou. Kolik přistěhovalců s podobným osudem v Praze žije, nikdo netuší. Ani to, že někdo ze zahraničí pracuje v zemi legálně a má zdravotní prohlídku, však ještě příliš neznamená. Podle Miloše Tichého z ministerstva práce a sociálních věcí je zaměstnavatel ze zákona povinen vyžadovat u svého zaměstnance, ať ze zahraničí či z České republiky, jen vstupní zdravotní prohlídku. "Nikoho ale nelze nutit ke specializovaným vyšetřením. Jedná se pouze o obecnou lékařskou prohlídku. Diagnóza TBC není nejjednodušší. Musí se provést rentgen plic a tuberkulinový test z odebraného vzorku hlenu," sdělil náměstek ministra zdravotnictví Pavel Březovský. Zároveň ale dodal, že jiných onemocnění se Pražané od zahraničních dělníků obávat nemusí, protože zejména nelegální pracovníci se většinou straní společnosti. Jsou nenápadní a stahují se do ústraní. Také vedoucí Národní jednotky dohledu nad TBC Luděk Trnka říká, že v kontrole TBC existují rezervy. "Bohužel se přes mezinárodní spolupráci dosud nepodařilo najít vhodné způsoby účinné kontroly TBC, a to především u rizikových skupin, například bezdomovců," přiznal Trnka. Kontrola je tedy možná jen u cizinců, kteří požádají u zdravotních pojišťoven o smluvní pojištění. "Osoby s trvalým pobytem jsou podle zákona automaticky pojištěny," říká tisková mluvčí VZP Kateřina Zamastilová. Tato i další pojišťovny nabízejí možnost dlouhodobého smluvního pojištění. Pojišťovna přitom může požadovat při vstupní lékařské prohlídce test na TBC. A také tak činí. "Zpravidla se tak děje u občanů z rizikových zemí, a to z čistě komerčních důvodů. Pokud je test pozitivní, tak takového člověka nemusíme pojistit, neboť bychom trátili," doplnila Zamastilová. Náklady na léčbu tuberkulózy se sice běžně pohybují v řádu tisíců korun, pacienti však často léčbu, která by měla trvat asi šest měsíců, přerušují. Potom se stává, že léky nejsou účinné a následná léčba se pak vyšplhá až na 250 tisíc dolarů. *JP*

Policie zatkla šéfa vsetínského hokeje

Ve stejný okamžik, kdy hokejisté Vsetína triumfovali ve finále české ligy, majitel jejich klubu se právě převlékal do trestaneckých tepláků. Policie zatkla majitele vsetínského hokejového klubu, podnikatele Romana Zubíka, a viní jej z rozsáhlých úvěrových podvodů. "Obviněný prostřednictvím nepravdivých skutečností vylákal od Union banky částku převyšující 320 milionů korun a od Moravia Banky částku 140 milionů korun," uvedla mluvčí vyšetřovatelů Soňa Jindráková. Peníze bankám Zubík nevrátil. "Nyní mu hrozí trest odnětí svobody od pěti do dvanácti let," dodala Jindráková. Hráči a funkcionáři neúspěšnějšího hokejového klubu posledních deseti let věří, že zatčení majitele v nejbližší době klub neohrozí. "Není to záležitost mužstva. Jde to mimo nás," říká Jiří Dopita. *JP*

Podle Ivora za kouření marihuany v SR nikdo do vězení nepůjde

(zpravodaj ČTK) - I když konzumentům drog hrozí na Slovensku až tříletý trest odnětí svobody, za držbu malého množství návykových látek pro vlastní spotřebu nebo za vykouření marihuanové cigarety ještě nikdo za mřížemi neskončil. Soudci spíše trestají výrobce, distributory a dealery drog a konzumentům návykových látek raději nařizují ochrannou léčbu. Prohlásil to před novináři v Bratislavě šéf slovenských vyšetřovatelů Jaroslav Ivor.

"Když někdo tvrdí, že podle našeho trestního zákona je nepřiměřené přísně stíhat konzumenty za vykouření jedné (marihuanové) cigarety nebo za držbu jedné dávky nepodmíněným trestem odnětí svobody, je to zavádějící. Náš trestní zákon zná také ustanovení o ochranné léčbě a to jsou právě případy, jež se dají aplikovat na konzumenty drog. Soud může uložit ochrannou léčbu pachatelí, který se oddává zneužívání návykové látky anebo spáchal trestný čin pod jejím vlivem," řekl Ivor.

Drogoví dealeri však mohou skončit za mřížemi až na patnáct let nebo jim mohou být uděleny ještě větší, výjimečné tresty.

Navzdory tomu však trestných činů s drogovou tematikou přibývá. Loni se policisté zabývali 604 takovými případy. Letos prozatím řešili již 222 "drogových" trestných činů, ze kterých bylo 114 spácháno v Bratislavě. Obchod s drogami na Slovensku pořád kontrolují především mafiánské skupiny z balkánských zemí.

Zatímco v minulých letech se slovenští narkomani sháněli především po heroinu, nyní stále více roste poptávka také po extázi nebo amfetaminu.

Legalizaci měkkých drog na Slovensku řekla před nedávnem vláda Mikuláše Dzurindy rázně "ne". Odpověděla tak na sílící hlasy části slovenské společnosti, které se dožadují především legalizace marihuany.

Ed Fagan zatím nepodal žaloby

Americký právník Ed Fagan, který vyhlásil válku Jaderné elektrárně Temelín, zatím nepodal na společnosti ČEZ a Westinghouse žaloby, jak vyhrožoval před měsícem. A to přesto, že již vypršela třicetidenní lhůta, v níž Fagan požadoval předložení dokumentů o bezpečnosti elektrárny. "Pokud podáme žalobu, nebude to proti českému lidu, ale proti politikům," řekl. "Žádnou oficiální žádost jsme stejně nedostali," řekl mluvčí ČEZ Ladislav Kříž a dodal, že všechny dokumenty, které se týkají bezpečnosti Temelína a nevztahuje se na ně obchodní tajemství, jsou volně přístupné na internetu nebo v informačním středisku elektrárny. Případného soudního souboje s americkým právníkem se společnost ČEZ neobává. "Právní analýzy, které jsme si nechali vypracovat, neukázaly, že by měl v něčem šanci," řekl mluvčí Kříž. *jp*

Kolik je v Čechách chudých?

Podle průzkumu agentury STEM 26 procent českých rodin jen obtížně vyjde se svými příjmy, přitom skutečně chudých by podle sociologů mělo být "pouze" deset procent rodin. Přitom čtvrtina rodin tvrdí, že jim nezbyvají prostředky na "dobrou stravu", náklady na bydlení považuje za únosné pouze třetina občanů, na kulturu, sport a rekreaci může vydávat peníze také pouhá třetina a jen něco přes čtyřicet procent dokáže i nějaké prostředky uspořit. Snadno se můžeme rozčilovat nad pře-mrštěnými požadavky, které vedou k subjektivnímu pocitu chudoby, přestože je realita jiná. Zároveň bychom se však měli zamyslet nad zhoubným působením reklam, která masu občanů i v České republice vede k pocitu chudoby a z něho vyplývajícím pocitu společenské inferiority a k nebezpečné frustraci. Neuspokojená očekávání, neustále drážděná sdělovacími prostředky, mohou vést ke vzniku sociálního napětí s nedozírnými důsledky pro společnost. Alarmující je také údaj o stále rostoucím významu vedlejších výdělků, které ukazují, jak lidé, zejména mladí, obětují značnou část času určeného k jejich rekreaci, opatrování dalších peněz na zajištění obstožné životní úrovně. Přitom se tak často děje na úkor vlastního zdraví a celkové kvality života. *(MaFr)*

Soud poprvé vrátil poválečný konfiskát

Okresní soud v Mladé Boleslavi rozhodl, že Zdenka Urbanová má dostat náhradu za majetek konfiskovaný podle Benešova dekretu těsně po 2. světové válce. Pokud by se verdikt stal pravomocný, byla by od roku 1990 zřejmě první osobou v tuzemsku, která by byla za konfiskát takto odškodněna. "Je to zlomové rozhodnutí," tvrdí advokát Urbanové Lubomír Müller. Ostatní odborníci jsou však opatrní. Rozsudek totiž zatím nenabyl právní moci, a navíc ještě nebyl účastníkům řízení ani rozeslán. "Počkejte na písemné znění," uvedla soudkyně mladoboleslavského soudu Eva Szépeová. "Mnozí v Česku neúspěšně usilovali o odškodnění tím, že se domáhali zrušení Benešových dekretů. Já jsem případ pojal ve smyslu Ježíšova hesla: Nepřišel jsem zákon (Benešův dekret) zrušit, ale naplnit," řekl Müller. Odborníci jsou však přesvědčeni, že verdikt okresního soudu nemůže mít vliv na platnost dekretů jako takových. "Podle informací, které mám k dispozici, to nijak nezasahuje do platnosti dekretů ani je nezpochybňuje. Ale je to docela kuriózní věc," řekl Aleš Gerloch z Právnické fakulty Karlovy univerzity. "Zrušení Benešova dekretu nepřichází v úvahu v normálním soudním řízení," připomněl soudce Ústavního soudu Antonín Procházka. Urbanová je dědičkou spolujitelky domku, který byl po válce podle dekretu zkonfiskován jako majetek zrádců, kolaborantů či osob německé národnosti. Spolujitelka však do těchto kategorií nespádala, a tak dědičce měla být vyplacena náhrada za čtvrtinu nemovitosti. Nikdy ji však nedostala, údajně proto, že vláda nevypracovala k dekretu prováděcí předpis. Urbanová proto požádala vládu, aby (po půlstoletí) prováděcí předpis vydala. Neuspěla, prostřednictvím právního zástupce Františka Houšky jí vláda vzkázala, že k dekretu žádné prováděcí předpisy vydávat nebude. Vládu tedy Urbanová zažalovala, ale soud rozhodl, že může úspěšně žalovat pouze Českou republiku zastoupenou okresním úřadem v Mladé Boleslavi. Když to konečně udělala, soud rozhodl, že okresní úřad jí má vyplatit jako náhradu přibližně dva tisíce korun plus úroky, dohromady 4700 korun. "Jen znalecký posudek na nemovitost stál 3600," řekl Müller. Soud vycházel z oceňovacích předpisů z roku 1963, kdy okresní národní výbor oficiálně náhradu přiznal, ale nevyplatil. Urbanová je proto rozhodnuta se odvolat, protože s výpočtem nesouhlasí. Je tedy vysoce pravděpodobné, že případ se posune k vyšší instanci. *jp*

V čele AV ČR Helena Illnerová

Koncem března byla v tajném hlasování novou předsedkyní Akademie věd ČR v druhém kole zvolena pracovnice Fyziologického ústavu doc. RNDr. Helena Illnerová, DrSc., když porazila poměrně těsným rozdílem hlasů Václava Pačesa, ředitele Ústavu molekulární genetiky. Nová předsedkyně, která je první ženou v čele Akademie věd, se ve své vědecké práci zabývá především studiem biorytmů savců a vlivu denních dob na jejich průběh. Zároveň již od roku 1993 zastávala ve vedení AV ČR funkci místopředsedkyně. Podle svých slov se hodlá ve své funkci prosazovat větší příliv mladých pracovníků do Akademie, prohloubit spolupráci s vysokými školami a zajistit příliv peněz pro Akademii věd z privátních zdrojů. Helena Illnerová ve funkci nahradila prof. Rudolfa Zahradníka, který již podle stanov kandidovat nemohl. Akademický sněm ho alespoň zvolil do funkce čestného předsedy. Osobnost nové předsedkyně vzbuzuje naději, že se Akademie věd ČR bude i v následujících letech úspěšně rozvíjet a že se českým vědcům i přes nelehké finanční podmínky podaří udržet krok s prudkým rozvojem vědy ve světě. Zároveň se snad Heleně Illnerové podaří i dále prohloubit spolupráci uvnitř české vědecké obce, která zatím místy poněkud vázne. *(MaFr)*

Je nadějí čečenských dětí

Je to jediné místo v Čečensku, kde se děti po celý den smějí, oáza normálního života, bez tísně a strachu. A cizinců se ty děti ptají: "Ahoj, ty jsi určitě z Čech, to je skvělé. Petru Procházkovou znáš?" V troskách Grozného, kde ani jeden dům neunikl zkáze, od loňska funguje útulek pro několik desítek válečných sirotek. Založila ho bývalá novinářka Petra Procházková a financuje ho Česká katolická charita. Čečenci považují český útulek za zázrak a prostory jeslí a školy tak vsuktu vypadají: ve spáleném Grozném není mnoho míst, kde si mohou děti spokojeně číst, houpat se na houpačce a dosyta se najíst. Vypadají šťastně a možná to jsou jediné veselé bytosti v celém Grozném. Každé z nich však prošlo dny nesmírné hrůzy, každé z nich si nese vzpomínky na smrt rodičů, brášky, babičky. Válečné příběhy z jejich úst znějí ještě hrozivěji než ty, o kterých mluví dospělí. Rodiče Zaliny Ibragimovové, holčičky s hlubokými očima, zahynuli při bombardování, ve sklepě, v troskách zříceného domu. Týdny trvalo, než přestala plakat. Před třemi týdny neznámí muži unesli od příbuzných jejího dvouletého bratra, který také patřil do dětského útulku. Nikdo neví proč, nikdo neví, kdo ho unesl, prostě zmizel. Znovu plakala. Stále na něj čeká, věří, že se vrátí. "Neznají už normální život, bez násilí a smrti. Narodili se v první válce a nyní žijí ve druhé," říká učitelka Tamara Džabrailovová, která se stará o starší skupinu dětí, školáků. Hladí dívku po hlavě. Zalina nikdy předtím nechodila do školy, teprve nyní se začala učit číst, dostala šanci nebýt v generaci válečných dětí bez vzdělání, bez naděje. "Dívám se na ně, přemýšlím o jejich osudech a ptám se: Proč zrovna tyhle děti? Co komu udělaly? Za co je kdo trestá?" Bratr učitelky Tamary zahynul v první válce, její dům shořel ve druhé.

"Již jsem měla dost psaní"

"Mnoho let jsem o té válce jen psala. Pak jsem toho najednou měla dost. Rozhodla jsem se, že pro místní lidi musím něco udělat," popisuje Procházková, která je pro Čečence legendární postavou, začátky dětského útulku. "Jezdili jsme po městě a sbírali opuštěné děti. Opravili jsme střechu rozbombardovaného domu a začali se o ty děti starat." Procházková v těchto dnech vystavuje v Praze obrázky a fotografie dětí z útulku. Výstava pod názvem Před válkou jsem měl hračky vypovídá velmi upřímně o osudech čečenských sirotek v posledních válečných konfliktech, které se touto kavkazskou republikou přehnaly.

jp

Neznámý hlas v mobilním telefonu hrozil Rudolfu Schusterovi.

(zpravodaj ČTK) - "Přijdu, vyhodím vás do vzduchu, seberu výpalné," hrozil prý neznámý hlas v mobilním telefonu, který patří slovenskému prezidentovi Rudolfu Schusterovi. Jak na titulní straně líčí slovenský list Pravda s odvoláním na nejmenovaný zdroj, jehož informace později potvrdil šéf Úřadu ochrany ústavních činitelů, výhrůžný telefonát se odehrál na Bílou sobotu, kterou jako celé Velikonoce šéf státu tráví s rodinou v Košicích.

Prezident vzápětí informoval vedení úřadu. Policie promptně reagovala a dokázala majitele mobilu, z něhož zazněly výhrůžky, vypátrat za dvě a půl hodiny. V půl třetí ráno strážci zákona věděli, že přístroj má u sebe 19letý mladík, sloužící na vojně v Levicích. Ten mobilní telefon ještě před půlnocí půjčil svému kamarádovi, který se bavil vyfukáváním náhodných telefonních čísel, aby si pak hrál na rozhlasového reportéra či detektiva z kriminální policie. Kamarád mu pak poradil číslo, po jehož volbě se terčem poněkud nevhodného vtípkování stal sám šéf státu.

"Je to prostě číslo, takže teoreticky mohlo jít o náhodu," připouští ředitel ochranky František Zemko, ale jeho úřad vtípkova kamaráda s tipem na číslo prezidentova mobilu prověřuje, protože dotyčný výtečník už má na svědomí loupež, krádež a vloupání do bytu. Až další vyšetřování vojenské policie ukáže, zda "žertík" justice posoudí jako trestný čin či pouhý přestupek.

msk ank

Problémy s tuzemákem

Očekávané přejmenování tuzemského rumu na tuzemák narazilo na nečekané problémy - líkérka Trul z Jesenicka totiž prohlásil tento název za své duševní vlastnictví, s tím, že stejný název používá pro svůj výrobek již od roku 1995 a má na název přihlášenou ochrannou známku. Unie výrobců lihovin přitom varuje, že při neexistenci společného názvu pro nynější tuzemský rum může být pro přijetí do Evropské unie spotřebitel zmaten záplavou nejrůznějších názvů pro dosavadní tuzemský rum. Poněkud zvláštní je prohlásit všeobecně používaný pojem tuzemák za své duševní vlastnictví. Ale tak už to ve světě byznysu chodí.

(MaFr)

Podnikaví diplomaté

Český list Právo upozornil na rozsáhlé pašování kryté diplomatickou imunitou. Podle Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích mohou velvyslanectví jednotlivých zemí dovézt pro svoji potřebu zboží osvobozené od cla, spotřební daně i od daně z přidané hodnoty. Některá zastupitelství ovšem toto právo silně zneužívají. Z běžných představ o rozsahu cigaret a alkoholu podle materiálu Generálního ředitelství cel nejvíce vybočují velvyslanectví Vietnamu, Mongolska a Korejská lidové demokratické republiky. Například vietnamské zastupitelství loni údajně spotřebovalo 68 miliónů cigaret a 250 tisíc litrů alkoholu, což při počtu vietnamských diplomatů v Praze by jistě stálo za zápis v Guinnessově knize rekordů. Nakonec Generálnímu ředitelství cel došla trpělivost a ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR se rozhodlo zavést pro vietnamskou diplomatickou misi od 1. dubna množstevní limity. Podobné úpravy pro mongolskou a severokorejskou ambasádu ovšem zatím diplomatická pravidla brání. Snad by vše vyřešilo všeobecné rozšíření základů solidnosti v mezistátních stycích. Ale na to si asi budeme muset ještě nějakou chvíli počkat.

(MaFr)

Pivo zdražuje

Po ohlášení skupiny Plzeňského Prazdroje, že od 1. dubna zvýší ceny některých piv o 30 haléřů až korunu za půllitr, začaly ohlašovat zdražení svých výrobků i další menší pivovary např. ve Svijanech, Kutné Hoře nebo Benešově. Naopak českobudějovický Budvar nebo Královský pivovar Krušovice prozatím ceny piva zatím zvedat nechťejí a hodlají přes výrazné zvýšení nákladů na výrobu zatím odolávat. Nicméně růst cen ječmene, sladu a cukru v průměru o patnáct procent bude jistě znamenat velkou zátěž, která může vést k zdražení v některém z příštích měsíců. (MaFr)

Podle občanů prestiž ČR klesá

Šetření Centra pro výzkum veřejného mínění naznačuje, že se do myslí českých občanů přes poměrně dobré výsledky hospodářství vkrádá pesimistická nálada. Podle průzkumu je mírná nadpoloviční většina, konkrétně 51 procent, dospělých obyvatel ČR přesvědčena, že prestiž jejich země ve světě klesá. Přitom ještě loni stejný názor zastávalo pouze 38 procent lidí. Přestože není třeba tento výsledek přeceňovat, již vzhledem k tomu, že Centrum pro výzkum veřejného mínění nepatří mezi tradiční renomované instituce, patří mezi pozoruhodné signály dokazující vzrůstající skepsi a pocit bezmoci i přes zlepšující se ekonomická čísla. (MaFr)

Přibývá lichvářů

Neobyčejný nárůst zaznamenal v poslední době počet případů lichvy - tedy půjčování peněz na neúměrně vysoký úrok. Přitom oběťmi lidských hyen se většinou stávají obvykle ty nejméně - matky samoživitelky, velmi často také chudí Romové, částečně též patologičtí hráči. Zákon je bohužel velmi často na lichváře krátký, i proto, že se oběti bojí z obav o svou bezpečnost vypovídat. Pomoci by mohl snad nějaký pružný systém umožňující drobnější půjčky peněz i chudým osobám, pro které jsou běžné institucionální půjčky nedostupné. A také by určitou pozitivní roli mohl sehrát zřetelněji negativní postoj společnosti k lidem, kteří se nestydí vydělávat své peníze na bídě těch nejméně. (MaFr)

OLOMOUC/OSTRAVA

(ČTK) - Tiskové oddělení severomoravské policejní správy v polovině dubna omylem rozeslalo institucím a redakcím v regionu soubor s nebezpečným virem Magistr, který napadá elektronickou poštu, likviduje adresáře a paměti a sám se posílá na všechny e-mailové adresy v databázi. Mluvčí policie Soňa Bradáčová řekla, že na oddělení se zhroutil počítačový systém a zatím není jasné, kdy ho technici zprovozní.

Bradáčová uvedla, že kolaps nastal poté, co pracovník oddělení otevřel soubor odeslaný z jedné z ostravských redakcí. Následně se pak v poště desítek institucí, organizací a redakcí novin, rádií a televizí objevil soubor s virem. Mluvčí nedokázala říci, jaké škody Magistr napáchal a zda napadl celou síť severomoravské správy nebo jen počítače na tiskovém oddělení.

Počítačová experti poukazují na to, že policie pravděpodobně podcenila zabezpečení své sítě, když zavčas neaktualizovala antivirové programy nebo měla nastavenou špatnou ochranu. Petr Minarovič z olomoucké firmy Vision, která se specializuje na software, soudí, že zřejmě selhala kontrola přichodí a odchodí elektronické pošty. "Bez znalosti prostředí se však nedá říci, zda je to problém celé sítě či jedné nebo několika stanic," podotkl.

Podle informací z internetu je Win32: Magistr nebezpečný vir, který vznikl v březnu ve Švédsku. Za určitých podmínek je schopen vymazat data na pevných discích i sdílených počítačích. Po spuštění napadeného programu se instaluje do paměti a pak funguje na pozadí. Aktivuje se až po několika minutách, takže propojení mezi jeho aktivitou a spuštěním infikovaného programu není na první pohled zřejmé.

Virus přečte seznam emailových adres a sám sebe rozešle. Virem vytvořené zprávy nemusí obsahovat žádný text nebo obsahují texty náhodně shromážděné ze souborů s příponou "doc" a "txt", které virus našel na lokálních discích. Měsíc po napadení počítače Magistr spustí destrukci, která přepíše všechny soubory na lokálních i sdílených discích textem "YOUARESHIT".

Pavel Vysloužil rot kar

Vzpomínka na železnou oponu

Svérázný způsob boje se zapomináním vlastní minulosti zvolil Radomil Marek z Borovan u česko-rakouských hranic, který podle deníku Právo na své zahrádě vybudoval pohraniční skanzen. Návštěvníci skanzenu, který by měl být otevřen během několika měsíců, zde budou moci vidět přesnou, byť pochopitelně zmenšenou, kopii železné opony, která ještě před dvanácti lety oddělovala tehdejší Československo od země demokratického Západu. Nechybí ani pětimetrová hláska. Jen jedna rekvizita zatím nadšenému sběrateli chybí - protitankové železné ježky, které nejsou v současnosti nikde k sehnání. Prý si je ve velkém odváželi z bývalých hranic Rakušané, aniž se R. Markovi podařilo zjistit za jakým účelem. Expozice v Borovanech, jejíž součástí by mělo být i pohraniční muzeum, by měla být provázána s projektem v Nových Hradech, který by měl ukázat pohraniční styky v období před 2. světovou válkou.

(MaFr)

Policisté obvinili Železného

Ředitel televize Nova Vladimír Železný už není tím suverénním mužem, který každou sobotu z televizní obrazovky pranýřuje zločince, politiky i konkurenční televize. Policie jej totiž začala stíhat a soud mu navíc obstavil další část majetku. Jednomu z nejmocnějších lidí nyní hrozí až osmileté vězení. Vyšetřovatel ho nejprve obvinil z poškozování věřitele, o několik dní později ještě z podvodu. "Stíhán bude na svobodě," oznámil zatím vyšetřovatel Vladimír Machala. Železného zatkla ekonomická kontrarozvědka za naprostého utajení brzy ráno. Vzápětí přišla další zpráva: soud šéfovi televize zakázal jakýmkoli způsobem využívat jeho podíl ve společnosti CET 21, která má licenci na vysílání TV Nova. Obstavení majetku by mělo trvat do té doby, dokud Železný nezaplátí svůj padesátimilionový daňový dluh z roku 1997. Šéf Novy se chce proti rozhodnutí soudu odvolat. Policejní obvinění pak advokáti Železného označili za nedorozumění. "Jsme přesvědčeni, že důvody, pro které bylo sděleno obvinění, se ukáží jako neopodstatněné," stojí v prohlášení právníků. Železný sám při odchodu z policie po desetihodinovém výslechu neřekl ani slovo a odjel za doprovodu bodyguardů. Vladimír Železný je stíhán kvůli obchodu s lichtenštejnskou nadací Astrona Foundation. Podle policistů jde o směnku na 28,5 milionu dolarů (přes miliardu korun), kterou Železný v únoru vystavil nadaci Astrona. Udělal to v době, kdy už měl americké firmě CME podle arbitrážního rozhodnutí vrátit přibližně miliardu korun. Vyšetřovatelé jsou přesvědčeni, že transakcí se směnkou poškodil CME. Železného anabáze začala před sedmou ráno. Detektivové ekonomické kontrarozvědky právě zazvonili u branky pražské vily v Sibeliově ulici. Přišli si pro Vladimíra Železného. Když se ředitel Novy ozval do mluvítka, oznámili mu, že s ním chtějí mluvit na policejní stanici. Museli čekat. Televizní magnát přišel až po chvíli. "Byl evidentně překvapený," popsal výraz Železného jeden z policistů.

Ředitel televize Nova Vladimír Železný sice druhý den po prvním výslechu uhradil státu část téměř sedmimilionového dluhu za obrazy, které podle úředníků převezl přes hranice, aniž je nechal proclít. Ještě nedávno přitom Železný obvinění z tohoto činu veřejně odmítl. "Peníze zatím nedorazily, ale víme, že tu částku složil na poště. Tedy ne celou, trošku tam chybí," sdělila mluvčí Generálního ředitelství cel Ivana Bednářová. Stíhání šéfa Novy, na základě kterého mu hrozí až dvanáctileté vězení, však pokračuje. Již několikrát si jej policisté pozvali na výslech. Celníci Železného viní, že připravil stát nejméně o šest milionů a 792 tisíc korun. Kvůli neprocleným obrazům Železný absolvoval před vyšetřovateli konfrontaci s Chechoameričanem Georgem Novotným. Ten je obviněn spolu s televizním magnátem, protože mu obrazy pomáhal dostat do Čech. Vzácná díla vydával na hranicích za svůj majetek, díky americkému pasu však po něm úředníci nemohli žádat clo. Novotný přiznal svůj díl viny už před dvěma lety, když sepsal u notáře prohlášení, v němž celou akci popisuje. S tímto textem nyní pracuje policie. "Železný byl velmi potěšen tím, jak se věc lacino vyřídila. Zaplatil mi cestovní náklady a odměnu sto tisíc korun," tvrdí v dokumentu Novotný, když popisuje převoz obrazu Marka Chagalla Jákobův žebřík. Podle celníků využil šéf Novy Novotného služby dvakrát. V březnu 1998 si od něho nechal přivést pět obrazů z Anglie, úředníci odhadli jejich cenu na víc než 6,7 milionu korun. O měsíc později pak galerista pronesl už zmíněný obraz Marka Chagalla v celní hodnotě 24,1 milionu. *jp*

Zdravá strava častější

Nemoc šílených krav a slintavky a kulhavky podle odborníků výrazně přispívá k zlepšení českého jídelníčku z hlediska správné výživy. Prudce se zvyšuje zejména spotřeba drůbeže, ale stále více se konzumují i ryby a maso zvířat z biochovů. K rostoucí oblíbenosti kuřat přispívá v dnešním rychlém světě poznamenaném nedostatkem času i rychlost a snadnost jejich úpravy. Výrazně větší zájem mají v poslední době spotřebitelé i o rostlinnou stravu, i když zde upozorňují marketingoví znalci na sezónní vzestup zájmu o výrobky racionální výživy jako jsou například sójové produkty v souvislosti s novoročními předsevzetími. Změny české stravy tedy dělají zdravotníkům radost. Na druhé straně ovšem není zase tak daleko doba, kdy za zdravou výživu považovali něco jiného. *(MaFr)*

Vybrána nejkrásnější Češka

Titul Miss České republiky 2001 získala počátkem dubna devatenáctiletá Diana Kobzanová z Roudného u Turnova, která v současnosti studuje obchodní akademii, ale má i zkušenosti s prací modelky. Vítězka se může pyšnit mírami 90-62-90 a kromě titulu získala také mj. i automobil Toyota Yaris a bezplatný pronájem bytu v Praze na dobu tři let. Na druhém místě skončila rovněž devatenáctiletá gymnazistka z Litoměřic Andrea Fišerová a bronzová příčka patří dvacetileté modelce Andree Vránové z Roudnice nad Labem. Korunku miss koupil v dražbě za 150 000 korun předseda Světového kongresu Slováků Paul Rusnak, který jí chce v příštím roce věnovat slovenské miss. *(MaFr)*

BSE a Česká republika

České ministerstvo zemědělství a Státní veterinární správa ČR velmi ostře reagovalo na zařazení České republiky mezi země s vysokou pravděpodobností výskytu BSE, tzv. nemoci šílených krav, přestože zde nebyl prokázán ani jeden případ nákazy touto chorobou. Přitom zástupci ministerstva poukazují zejména na skutečnost, že se ve stejné skupině ocitlo i Švýcarsko, kde se BSE vyskytla ve více než 360 případech. Do skupiny zemí ohrožených výskytem BSE byly zařazeny i další státy bývalého sovětského bloku včetně Slovenska, které je ve stejné situaci jako Česká republika. Přestože se představitelé Bruselu ujišťují, že rozhodovaly vědecké argumenty, naprostá většina českých odborníků i komentátorů je přesvědčena, že ve skutečnosti hrály prim zájmy ekonomické. *(MaFr)*

Konec těžby zlata ve střední Evropě

Podle představitelů společnosti Slovenská banská má být v nejbližší době uzavřen zlatý důl Rozálie v Hodruši-Hamrech, vlastněný touto firmou. Tímto aktem by také měla být definitivně ukončena historie těžby tohoto vzácného kovu na Slovensku a ve střední Evropě vůbec. Důvodem k přerušení skoro tisícileté tradice slovenského dolování zlata je malá výťažnost rudy, která v době stagnace cen této komodity ve světě nemůže zaručit ekonomickou rentabilitu. Doufejme, že se novou kapitolou těžby zlata v středoevropském prostředí nestane získávání vzácného kovu za pomoci kyanidu, se kterým se experimentovalo v České republice. Osud Tísy v Rumunsku je snad dostatečně varovným příkladem. *MaFR*

Nova na satelit

Podle mluvčího společnosti CET 21, která vlastní licenci na vysílání televize Nova, jeví největší český soukromý televizní kanál velký zájem o vysílání na satelitu. Zbývá prý pouze dojednat s telekomunikačními společnostmi konkrétní podmínky. Do budoucna přitom počítá i se zahájením digitálního satelitního vysílání včetně tematických okruhů Nova 2 a Nova 3. Lze tedy doufat, že budou moci nejoblíbenější televizní kanál v ČR sledovat zájemci z celého světa. Vše ovšem může být také úplně jinak - majoritní vlastník CET 21 a šéf Novy Vladimír Železný stále zápolí s vážnými podnikatelskými obtížemi, vyplývajícími především z jeho sporů s americkou společností CME, bývalým většinovým vlastníkem servisní organizace Novy ČNTS.

(MaFr)

Pozdě, ale přece

V bavorském Ravensburgu byl počátkem dubna odsouzen bývalý důstojník SS, dnes třiaosmdesátiletý Julius Viel. Obžalobě se podařilo podle názoru soudu prokázat, že v březnu 1945 zastřelil sedm židovských vězňů při kopání protitankových zákopů u severočeských Litoměřic. Viel ovšem stále tvrdí, že je nevinný. K jeho odsouzení na dvanáct let vězení výrazně přispělo svědectví jeho bývalého podřízeného Adalberta Lalliera, žijícího dnes v Kanadě. Ten se podle svých slov rozhodl ulehčit svému svědomí a vypovídal proti svému veliteli z doby konce 2. světové války. Samozřejmě se objevila řada otázek, proč se spravedlnost dostala ke slovu až po 56 letech a zároveň se vyrojily úvahy, zda má ještě smysl stíhat staříčké bývalé nacistické vrahy. Nicméně převládá názor, že není důvod popřít viníkům luxus klidného stáří. Oni sami přece také nenechávali své oběti v klidu dožít.

(MaFr)

Unikátní pravěké sýpky objeveny u Ďáblic

Blanka Stehlíková (PN) - Unikátní obilné sýpky - pravěká síla - nezvyklých rozměrů našli archeologové během tříměsíčního záchranného výzkumu v těsném sousedství Ďáblic. PN o tom informoval šéf výzkumného týmu z Muzea hlavního města Prahy Michal Kostka. "Ve vrstvách, které reprezentují eneolit, jsme objevili pozůstatky obilnic. Byly to jámy kónického tvaru, ty naši dávní předkové vystlali slámou a ukládali do nich zásoby obilí na zimu. Potřebovali stabilní prostředí, které jim poskytovala zdejší jílovitá zem," vysvětlil Kostka. "Také jsme odkryli několik jam s průměrem tři metry a dva a půl metru do hloubky, u těch nám není jasné, k čemu sloužily. Kdyby v nich totiž lidé skladovali obilí, stačilo by to pro celý okres a ty tehdy nebyly."

"Nejnáročnější částí archeologického výzkumu je odkrytí lidských kosterních pozůstatků," rozšířil informace Kostka. V pravěku lidé své pozůstatky pohřbívali v poloze skrčence spolu s dárky a rituálními předměty. "Jestliže najdeme kostry obrácené břichem dolů, znamená to, že zemědělo pohodili do odpadní jámy bez pohřbu. Uložení do hrobu se tehdy dočkala polovina obyvatel," soudí Kostka. "Tady jsme našli tři kostry dospělých lidí a tři dětské, ojedinělý je dětský hrob z únětické kultury," uvedl archeolog.

Archeologové odkryli u Ďáblic pozůstatky několika fází pravěkého osídlení, o jehož existenci v této lokalitě měli jasno ještě před začátkem výzkumu. Zdejší plochá krajina s potokem a kvalitní černozemí byla vhodná k osídlení. "Našli jsme vesnice, jejichž pozůstatky se liší podle způsobu života, který v něm lidé vedli," uvedl Kostka. Ze starší doby bronzové se zachovaly sloupové jamky, protože lidé si stavěli domky na kůlech," pokračoval. Naproti tomu lidé ve starší době železné budovali polozahloubená obydlí se sedlovými střechami. "Z této doby se zachovaly i zbytky přístěnků nebo chlévů," připomněl archeolog.

Během výzkumu archeologové našli také velké množství kostěných nástrojů, kamenných broušených nástrojů, zlomky keramiky, zvířecí kosti, části železných a bronzových nástrojů, které poputují k dalšímu zkoumání do antropologického oddělení Národního muzea.

František Peřina "generál nebe"

V nedávných dnech se dožil 90. let jeden z nejlepších stíhacích pilotů 2. světové války František Peřina.

Přestože Češi na tohoto rodáka z Morávek u Břeclavi téměř zapomněli, ve Francii byl zbožňovaným idolem a také Anglie ho uznávala.

Jako první Čech měl František Peřina pouhých pět dnů po napadení Francie německými letadly -10. května 1939- již prokázaných pět sestřelů německých letadel. Jako první Čech se mohl pochlubit titulem "stíhací eso". Ve Francii byl přezdíván udatný "Rinope". Peřina je mimo jiné nositelem čtyř Československých válečných křížů a Řádu bílého lva a rovněž tak francouzského rytíře Čestné legie.

Již v roce 1929 okouzlo Františka Peřinu na leteckém dni v Brně akrobatické letecké umění a přihlásil se na nábor. Těsně před vypuknutím války už patřil ke špičkovým akrobatům a střelcům. Již krátce po svatbě prchal Peřina z Československa před německým nacismem. Z Francie, která se stala jeho dočasným domovem byl nucen rovněž uprchnout a s ukradeným letadlem přeletěl do Afriky. Odtud se dostal do Anglie, kde sloužil jako doprovodný stíhač bombardérů. Po návratu do vlasti se stal instruktorem mladých pilotů ve slovenských Malackách a po nástupu komunistů byl opět přinucen k útěku za hranice. S manželkou a přítelem přeletěl na sportovním letounu do Pasova.

Do roku 1955 sloužil na britských základnách RAF a pak odešel do USA. U firmy Weber spolupracoval na výrobě interiérů letadel. V roce 1993 opustil Los Angeles a vrátil se do Čech. Zde byl devadesátiletý generálmajor ve výslužbě oceněn Záslužným křížem I. stupně. (mk)

Mozartem proti epilepsii

Dana Kovalová (ČN) - Před lety tvrdili japonští vědci, že poslouchání Mozarta povzbuzuje růst vlasů. Vzhledem k tomu, že holohlavých nijak nebylo, nedostaly se nejspíš výsledky jejich výzkumu k plešatící veřejnosti. Nyní přichází britský profesor John Jenkins s novým poznatkem, který by mohl mozartology potěšit - podle jeho výzkumu krátké úryvky Sonáty K448 u nemocných snižují počet epileptických záchvatů.

Bude ovšem třeba uskutečnit ještě další výzkum, který by potvrdil, zda i další druhy hudby mají stejně pozitivní dopad na mozek. Profesor Jenkins považuje za velmi pravděpodobné, že i díla dalších hudebníků mohou mít Mozartovský efekt - například Bach má podle jeho slov podobnou hudební strukturu jako Mozart.

Výzkum podle profesora Jenkinse prokázal, že hudba má vliv nejen na lidský mozek. Pacienti, kterým byla na deset minut pouštěna hudba, měli lepší výsledky v prostorových dovednostech, jako je stříhání či skládání papíru. Krysy poslouchající Sonátu K448 byly schopné rychleji projít bludištěm než krysy poslouchající jiný druh hudby nebo nic. A konečně děti, které se učily na klávesové nástroje jednoduché melodie včetně těch Mozartových, dopadly lépe v následných testech než děti, které trávily čas hraním na počítači.

Ačkoli jiní vědci při muzikoterapii podobných výsledků zatím nedosáhli, je profesor Jenkins, který pracuje na Londýnské univerzitě, přesvědčen, že jádro výzkumu je správné a první výsledky jsou dost povzbuzující na to, aby se v něm pokračovalo. "Zjistili jsme toho dost, abychom ospravedlnili další práci. Poslouchání Mozarta by opravdu mohlo představovat jistou naději při léčení epilepsie. Aby ale bylo možné používat hudbu jako součást terapie, je třeba 'Mozartův efekt' ještě důkladně prozkoumat," říká profesor Jenkins.

Milostné dopisy z metra psal zřejmě spisovatel Viewegh

17. dubna (ČTK) - Milostné dopisy, kterými před rokem v pražském metru volal zpět svou ztracenou lásku anonymní pan A., psal zřejmě spisovatel Michal Viewegh. Nejúspěšnějšího českého spisovatele označili za autora neobvyklé korespondence nezávisle na sobě čtyři lidé z oblastí reklamy a Vieweghova okolí. Píší to dnešní Lidové noviny (LN), podle nichž chce spisovatel obrovský ohlas milostných vzkazů využít k publicitě své další knihy.

Ani Viewegh podle listu nechtěl popírat, že dopisy psal. "Pokud jde o autorství textů, nebudu to komentovat," řekl LN autor, který se proslavil romány Bájedná léta pod psa a Výchova dívek v Čechách. Vieweghova nová kniha má podle listu vyjít v květnu a právě na tuto dobu plánuje odhalení pana A., aby se postaral novému dílu o publicitu.

"Zatím to opravdu nemohu komentovat," řekl listu ředitel reklamní agentury Rencar Alexander Křížek. Agentura podle loňských vyjádření reklamní plochy ve vagónech metra neznámému panu A. pronajímala. "Michala Viewegha agentura původně požádala, aby přispěl verši do akce Poezie v metru. On ale přišel s nápadem zahrát si na opuštěného pana A.," vysvětlil novinám jeden Vieweghův známý.

Milostné dopisy se v metru objevovaly s měsíčním odstupem, dohromady jich bylo šest. Zda se milovaná Marie k opuštěnému panu A. vrátila, se však cestující nedozvěděli. Kampaň po několika měsících odezněla.

Netradiční příběh nedojímal jen pasažéry pražského metra. Zajímali se o něj i evropští novináři. Netradiční vyznání se stala námětem reportáží německých televizních stanic ARD a ZDF a francouzské TF1.

snm kar

Ministr Mertlík odchází

Vicepremiér Pavel Mertlík, uznávaný ekonomický odborník v čele ministerstva financí, podal demisi. Zemanův kabinet opouští dobrovolně. Je prvním ministrem, kterého k tomuto kroku přiměly zásadní neshody s dalším členem vlády, ministrem průmyslu Miroslavem Grégrem. "Nejde o žádný unáhlený krok. Jinak si myslím, že kdo pozorně sleduje vývoj na politické scéně, tak si jistě důvody dokáže domyslet," prohlásil Mertlík. "Měl jsem malou schopnost ovlivnit některá zásadní rozhodnutí vlády." V pondělí při jednání vlády Mertlík neuspěl s návrhem urychlit privatizaci čtyř distributorů elektřiny a plynu. Tady se odehrála poslední neúspěšná bitva ve vleklém boji se Zemanovým oblíbencem Grégrem. Řada politiků, včetně prezidenta Havla, označila odchod Mertlíka za špatnou zprávu a ztrátu. Jeho soupeř Grégr se pouze podívil a řekl, že když někdy prohrál on, "také z okna neskákal." Odchod z funkcí po Mertlíkově oznámili i šéf FNM Jiří Havel a náměstek zodpovědný za privatizaci Jan Mládek. "Jestliže odchází Mertlík, neumím si představit, že já bych tady zůstal," řekl Mertlíkův osobní přítel Jiří Havel.

Do uvolněného křesla ministra financí usedl zatím poměrně neznámý náměstek ministra práce Jiří Rusnok. Čtyřicetiletého ekonomu, který v posledních dvou a půl letech spolupracoval s ministrem Vladimírem Špidlou na reformě důchodového systému, nyní čeká sestavování posledního státního rozpočtu pro vládu Miloše Zemana a dokončení privatizace. Většina politiků a ekonomů od něj žádné velké změny neočekává. "Jsem přesvědčen, že jeho osoba zajistí kontinuitu v politice ministerstva financí," prohlásil odstupující ministr Pavel Mertlík. Sám Rusnok v rozhovoru pro MF DNES přiznal, že v tak krátkém čase, který mu jako ministři do voleb zbývá, nelze čekat zázraky: "K prioritám určitě bude patřit stabilizace veřejných financí a urychlení privatizace tam, kde to půjde. Ale žádné zásadní změny nemůžete očekávat."

jp

Zeman varuje neplatiče daní

Česká vláda vyhlásila boj neplatičům daní. Premiér Miloš Zeman slíbil, že se stát přestane mazlit se všemi, kdo státu neodvádějí, co podle zákona mají. "Mám pro ně jedinou nabídku - bezplatné státní ubytování a stravu," zahrozil premiér během diskuse o perspektivách ekonomiky. Podle údajů berních úřadů dlužili daňoví neplatiči státu ke konci letošního února téměř 102 miliardy korun. Odborníci však upozorňují, že přes veškerou snahu je reálně dobytá jen menší část z těchto dluhů. Analýza ministerstva financí dokonce uvádí, že ve skutečnosti lze získat pouhých deset až patnáct procent z dlužné částky. Jak tedy chce vláda nyní zlepšit vybírání daní? "Princip, jak to udělat, nespočívá v žádných změnách zákonů. Je založen pouze na velmi razantní změně práce finančních úřadů a částečně i celních úřadů," sdělil Zeman. Na řadu podle premiéra přijdou exekuce majetku. Případy, kdy neplatiči přijdou na finanční úřad v drahém autě a nic se neděje, musí skončit, uvedl. Stát chce také častěji posílat dlužníky z řad firem do konkursu. "Máme ekonomické oživení, a tím i volnější ruce na bankrot. Nemusíme se už tolik bát případné nezaměstnanosti," řekl Zeman. Ministerstvo financí už má hotovou pracovní verzi plánu, jak přitvrdit při vybírání daní. *jp*

Špidla udal směr: Ostře doleva!

S Vladimírem Špidlou v čele vykročí ČSSD na svém nedávném sjezdu ostře doleva. Špidla, jenž vystřídal Miloše Zemana, věří, že strana svou otevřenou podporou myšlenky sociálního státu odstartovala cestu k vítězství v parlamentních volbách v příštím roce. "Volební vítězství je zbraní, kterou uzavřeme cestu k moci těm, kteří vstávají z politického hrobu a tvrdí, že jejich neúspěšné recepty budou nyní úspěšné. Volební vítězství je sekerou, kterou odetneme Volákovy žebračky, sekerou, kterou odetneme školné poslance Matějů, sekerou, kterou odetneme placení zdravotní péče," vyznačil Špidla politické teritorium pro svou stranu, když ji vymezil vůči politice Unie svobody. Špidlovými místopředsedy se stali vesměs lidé, které si přál. Prvním místopředsedou Stanislav Gross, další místa náležejí Karlu Kobesovi, Zdeňku Škromachovi a jediné nové tváří ve vedení strany, Marii Součkové. Z favoritů Miloše Zemana uspěl jediný: dosavadní místopředseda Petr Lachnit. Propadl například ministr zahraničí Jan Kavan či poslankyně Jana Volfová. *jp*

Česko ustoupilo USA a prosadilo rezoluci

Českým diplomatům se podařilo prosadit v Komisi OSN pro lidská práva v Ženevě rezoluci odsuzující porušování lidských práv na Kubě. Návrh prošel těsnou většinou, pro hlasovalo 22 států, proti dvacet, hlasování se zdrželo deset. "Byl to boj do poslední chvíle, celý den nebylo vůbec jasné, jak to dopadne a dopadlo to skvěle," řekl po hlasování náměstek ministra zahraničí Martin Palouš. Konečný návrh rezoluce je však klasickým příkladem kompromisu. Americký vlk se nažral a česká, evropská a zčásti latinskoamerická koza zůstala celá, přiznal český diplomat. Čeští vyjednaváci nakonec ustoupili tlaku USA a vypustili z návrhu otevřenou kritiku amerických hospodářských sankcí vůči Kubě. Spor o podobu rezoluce se minulý měsíc vyhrotil natolik, že si americký ministr zahraničí Colin Powell telefonicky stěžoval prezidentu Václavu Havlovi. Havel potom obvinil ministra zahraničí Jana Kavana, že je viníkem zhoršení vzájemných vztahů s USA. "Zaznamenal jsem rozpaky nad našim chováním. Lžeme, nelze nám věřit," vyřkl Havel na adresu Kavana tvrdá slova. Podle prezidenta česká diplomacie svým postupem Spojené státy znechutila a Havel v této souvislosti dokonce hovořil o "křiváckém chování", které Američané neodpouštějí. "To, že mi v sobotu odpoledne volá do Lán americký ministr zahraničí Colin Powell, ukazuje, že Spojené státy to berou velmi vážně," uvedl v závěru své kritiky český prezident.

Konečný text rezoluce proti Kubě sice pasáží o ekonomické situaci Kubánců obsahuje, ale kritika embarga z něj zmizela. "Slovo embargo tam není, ale pokud budete chtít textu rozumět, tak tam ten význam najdete," uvedl člen české delegace Karel Hejč. Rezoluce obsahuje výzvu vůči členům komise včetně USA, aby činili opatření, která povedou ke zlepšení "hospodářské situace kubánského lidu". *jp*

Zeman se na závěr pochválil

Oficiálním i neformálním loučením s Milošem Zemanem, ale zároveň také silným voláním po novém politickém stylu skončil nedávný sjezd ČSSD. Nový styl mají představovat Vladimír Špidla a Stanislav Gross. Zeman přitom z rozhodnutí sjezdu zůstane předsedou vlády až do voleb v příštím roce. Odmítl však nabízenou funkci čestného předsedy ČSSD nebo členství v nejužším stranickém vedení. "Nepřeji si po odchodu z čela ČSSD nové vedení jakkoliv ovlivňovat, svoji práci jsem již vykonal," prohlásil Zeman ve svém projevu. Ten připomínal spíš obhajobu jeho osmiletého působení ve funkci předsedy, kdy postupně plnil čtyři úkoly: udělat z ČSSD silnou opozici, zvítězit ve volbách, sestavit vládu a vyvést zemi z krize. "Oznamuji našemu sjezdu, že všechny tyto úkoly byly splněny." Zeman nezmínil žádnou chybu, které by se dopustil on či jeho vláda. Zato kritizoval komunální politiky ČSSD, kteří podle něho musí přidat. "Úspěšný starosta je pro nás stejně tak důležitý jako úspěšný premiér." *jp*

Spolupráce? Možná, tvrdí Špidla a Kühnl

Šéf sociální demokracie Vladimír Špidla poprvé od svého zvolení připustil, že by jeho strana mohla v budoucnu spolupracovat i se Čtyřkoalicí. "Dovedu si představit vážnou debatu o koaliční smlouvě. A dovedu si představit, že ta koaliční smlouva bude dost podrobná na to, aby se dala podepsat. Zda se podepíše, to je samozřejmě jiná věc, protože volby přinesou určitou novou situaci," prohlásil. Spolupráci s ČSSD nevyloučil ani čtyřkoaliční lídr Karel Kühnl, vidína sblížení obou stran se zalíbila i předsedovi KDU-ČSL Janu Kasalovi. Nakolik je reálné, že k ní skutečně dojde? Soudě podle zásadního projevu, který Špidla přednesl před týdnem na stranickém sjezdu a v němž "odtínil sekyrou neúspěšné recepty" politiků Unie svobody, je ke společné vládě ještě hodně daleko. Velké programové rozdíly dál připouští i Kühnl: "Na spoustě věcí se shodujeme velmi těžko nebo se neshodujeme vůbec." Pravda je, že si oba politici umějí vyjít vstříc více, než to Kühnl dokázal v případě bývalého předsedy ČSSD Miloše Zemana. Zatímco od něho slýchal urážlivé bonmoty, na něž sám většinou reagoval podrážděně, s novým lídrem sociálních demokratů dokázal polemizovat bez emocí. I Špidla dal před časem najevo, že se mu příliš nelíbí politický styl jeho předchůdce Zemana - včetně "exkluzivní" spolupráce s jedinou pravicovou stranou, ODS. "Považuji za jednu z našich slabín, že jsme se příliš politicky izolovali," uvedl na adresu opoziční smlouvy nedávno v Lidových novinách. *jp*

Špidla chce přidat nezaměstnaným

Ministr práce Vladimír Špidla chce zvýšit podpory v nezaměstnanosti. Úředníci na jeho ministerstvu se svolením vlády pracují na novém zákoně o zaměstnanosti, který by měl zvýšit peněžitý příspěvek státu pro lidi bez práce. Nyní bere člověk, který přišel o zaměstnání, první tři měsíce polovinu své předchozí čisté mzdy, v dalších třech měsících 40 procent. Nejvýše může od úřadu práce dostávat 9425 korun měsíčně. "Tyto podmínky jsou jedny z nejtvrděších v Evropě," říká vrchní ředitel na ministerstvu Jan Kasnar. "Ke snížení podpory v nezaměstnanosti došlo v roce 1997 v době úsporných balíčků, a to, co nyní navrhujeme, je vlastně návrat k předbalíčkovým podporám." Podpora by se podle něj měla vyplácet ve výši 60 procent platu v prvním čtvrtroce a poté ve výši poloviny mzdy. *jp*

Čtyřkoalici teď povede Kühnl

Čtyřkoalici nepovede do příštích voleb Cyril Svoboda, ale šéf Unie svobody Karel Kühnl. Je to výsledek sporu mezi špičkami KDU-ČSL o to, kdo má za lidovce zasednout ve stínovém kabinetu. Čtyřkoalice si od Kühnla a jeho týmu, v němž mají lidovci dvakrát víc křesel než dosud, slibuje volební vítězství. Cyrila Svobodu, původního kandidáta na předsedu příští vlády, hodili lidovci přes palubu, protože do stínového kabinetu odmítal vzít místopředsedu strany Miroslava Kalouska. "Já jsem chtěl nést odpovědnost za celý tým, za každého, kdo tam bude," prohlásil Svoboda. Podle účastníků jednání je pro něj nepřijatelná Kalouskova minulost ekonomického náměstka ministra obrany. *jp*

Ostrý lidovecký spor ohrožuje Čtyřkoalici

Do cesty za vítězstvím v příštích volbách, o kterém představitelé Čtyřkoalice sní na základě voličských průzkumů, se postavila překážka. Těžký spor uvnitř KDU-ČSL. Místopředseda lidovců Tomáš Kvapil oznámil, že vyzve vedení strany, aby na květnovém sjezdu odstoupilo kvůli novému personálnímu složení stínové vlády a rezignaci Cyrila Svobody. Lidovci při změnách sice získali čtyři křesla navíc, ale ztratili post lídra, jenž nyní patří šéfovi Unie svobody Karlu Kühnlovi. Jestliže vedení Kvapilovu výzvu odmítne, rezignuje sám. "Vlamuje se do otevřených dveří. Sjezd se samozřejmě personálními záležitostmi zabývat musí," zpochybnil šéf lidovců Jan Kasal Kvapilův krok. O svolání sjezdu se začíná mluvit i v Unii svobody. Několik okresních organizací žádá nové volby vedení a stanovení podmínek, za jakých unie setrvá ve Čtyřkoalici. Reakce členské základny na neprůhledné vybírání stínového premiéra, kterým se v lednu stal nejdříve Svoboda, na licitaci s křesly v imaginárním kabinetu a na to, že se premiérem nakonec stal Kühnl, si vynutila změnu. Odstoupení Svobody kvůli tomu, že odmítal vzít do stínového kabinetu místopředsedu lidovců Miroslava Kalouska, vnímají lidovci jako ztracenou šanci vůbec poprvé prosadit premiéra ze svých řad. Přesto na interním zasedání Kalouska podrželi a naopak potopili Cyrila Svobodu. Kalousek na Svobodovi požaduje, aby doložil výroky, že nad jeho dlouholetým působením ekonomického náměstka ministerstva obrany visí otazníky, anebo se mu omluvil. Svoboda se však omlouvat nehodlá. Vedení lidovců dalo po třech hodinách jednání za pravdu Kalouskovi. "Celostátní výbor konstatoval, že výroky Cyrila Svobody o vyšetřování a otaznicích nad aktivitami Miroslava Kalouska poškozují ve svých důsledcích KDU-ČSL. Celostátní výbor žádá Cyrila Svobodu, aby tyto své výroky konkretizoval, doložil a vysvětlil," zní usnesení. *jp*

Do politiky se znovu vrací štedří sponzoři

Mecenáši znovu dávají politickým stranám statisíce i miliony. Zatímco předloni, po skandálech s fiktivními dárci, přišlo do stranických pokladen jen několik set tisíc, v roce 2000 byli sponzoři mnohem štedřejší. Zdaleka nejvíc si polepšila ODS - ze 6,5 milionu v roce 1999 vyskočily vloni dary na téměř 23,5 milionu korun. Ostatní parlamentní strany dostaly výrazně méně, i k nim však byli dárci mnohem laskavější než o rok dříve. ČSSD si tak díky darům přilepšila o více než 3,6 milionu, Unie svobody dostala 2,8 milionu a KDU-ČSL přes 2,1 milionu korun. Předloni přitom lidovci v kolonce dary vykázali jen 125 tisíc korun. Z výročních zpráv o hospodaření v loňském roce nicméně vyplývá, že drtivá většina dárců věnovala do stranických pokladen spíše několik desítek tisíc. *jp*

Špidla hledá mezi cizinci nové Čechy

Někteří ze čtvrt milionu cizinců, kteří legálně pobývají v České republice, dostanou šanci usadit se tu trvale a získat české občanství. Ministr práce Vladimír Špidla chce kvůli obavám z úbytku obyvatel spustit projekt "řízená migrační politika". Jeho podstatou je, že nejlépe hodnocení cizinci by se úředně stali Čechy. Zájemci z řad Ukrajinců, Rusů či Vietnamců se podle projektu budou hlásit na českých úřadech. Budou obodováni podle svého věku, vzdělání a kvalifikace a ti s nejlepším výsledkem se časem trvale usadí v Česku i s rodinou. Vyhnuli by se tak starostem s každoročním vyřizováním dokumentů, což experti na lidská práva považují za velmi složitou a neprůhlednou proceduru. Je pravděpodobné, že Špidlův projekt schválí vláda. Už příští rok by tedy zmíněnou nabídku mohlo využít několik stovek lidí. "Počítám, že během půl až tři čtvrtě roku bychom rozběhli zkušební verzi," uvedl Špidla. Jeho plány podporuje i ministerstvo vnitra, které na projektu spolupracovalo. "I OSN nám doporučuje, že je potřeba řešit stárnutí obyvatelstva. Můžeme diskutovat o způsobu provedení, ale koncepci podporujeme," řekl ministr Stanislav Gross. Špidlův úřad připravil po vzoru kanadské imigrační politiky podrobný návrh, jak postupovat. Po dobu jednoho roku má běžet pilotní projekt. Pokud bude úspěšný, časem dostane šanci až několik tisíc cizinců ročně. Podmínkou bude, aby tito lidé už v Česku pracovali, byli mladí a "nezatěžovali sociální systém". *jp*

Odsun Němců byla chyba, chce říci Brno

Brno jako první z tuzemských měst bude hlasovat o oficiálním vyjádření lítosti nad odsunem sudetských Němců. Doporučuje to komise, která byla ustanovena brněnskou radnicí a zabývala se událostmi v roce 1945. "Členové komise se jasně shodli na tom, že město má vyjádřit lítost, neboť jsme za války a po ní přišli o mnoho spoluobčanů. Je nám líto všech - Němců, Židů i českých Romů," řekl předseda komise Jiří Löw. Podobné prohlášení je důležité pro ty, kteří přežili pochod smrti na sklonku května 1945. "Nejde o omluvu, jde o to, aby nám někdo dal pocit, že jezdíme domů, ne do cizího města jako turisté," říká Rudolf Hawiger, jemuž bylo tehdy dvanáct let. Dnes žije v Karlsruhe, ale stále mluví česky a považuje se za "Brňáka". *jp*

Kavan vysvětloval jednání v Rakousku

Ministr zahraničí Jan Kavan vysvětloval sněmovnímu zahraničnímu výboru postup svého úřadu v jednání s Rakouskem. Výbor si ho pozval kvůli zprávám o jeho březnové návštěvě Rakouska, jehož někteří představitelé žádají mimo jiné zrušení poválečných dekretů prezidenta Edvarda Beneše. Podle zpráv tisku si totiž ministr představuje vyřešení sporu o dekrety formou nové smlouvy - podobně, jako se to podařilo již s Německem. Kavan včera řekl, že nikdy nevyšlo ani náznak, že by Praha chtěla jednat o nové smlouvě s Rakouskem a o možnosti zrušení tzv. Benešových dekretů. *jp*

Nová úprava novely cizineckého zákona

Pro novelu ve znění senátních pozměňovacích návrhů hlasovalo 100 ze 158 přítomných poslanců.

Nová úprava cizineckého zákona předpokládá, že všeobecné zdravotní pojištění se bude vztahovat i na děti cizinců, kteří mají v Česku trvalý pobyt a sami jsou pojištěni. Podle cizineckého zákona, účinného od loňského ledna, jsou děti těchto cizinců od svého narození považovány za osoby s přechodným pobytem. Ačkoli jejich rodiče jsou účastníky všeobecného zdravotního pojištění, své děti musejí pojišťovat komerčně.

Nedonošené dítě nebo dítě s chronickým onemocněním však komerční pojišťovny nepojistí. Právě na několik takových případů v období od loňského ledna pamatuje zmíněné ustanovení. Autor tohoto návrhu, poslanec ODS Milan Cabrnach, již dříve řekl, že podle jeho informací je těchto případů několik, "méně než deset". Náklady na uhrazení uvedených závazků by se podle něj mohly pohybovat kolem šesti milionů korun.

Novela by měla odstranit také některé další problémy, které používání nového cizineckého zákona od loňského ledna přineslo. Novela má například zrušit povinnost cizinců opatřit hraniční průvodku fotografií. Cizincům, kteří žádají o vízum, má usnadnit prokazování, že mají v Česku zajištěno ubytování.

Schválené pozměňovací návrhy horní komory měly spíše dílčí charakter a smysl zákona nijak nezměnily. Senátoři mimo jiné vracejí do zákona povinnost policie sepsat zápis vždy, když někomu odepře vstup do země. Poslanci tuto povinnost původně vypustili.

Novela má ve své většině nabýt účinnosti 1. července, některé její části již dnem vyhlášení a jiné až 1. ledna příštího roku. *Jan Hrdlička mal vs*

Důchody čeká reforma

Ministr práce ve vládě prosadil své umírněné představy o tom, jak změnit důchodový systém. Chce tak odvrátit hrozbu, že v budoucnu nebude na výplaty penzí dost peněz. Návrhy, o nichž bude Špidla nyní přesvědčovat opozici, počítají dál s dominantní rolí současného státního pilíře. Ten má být úspornější než dnes, ale lidé by měli mít možnost vybrat si, kdy do penze odejdou. "Kdo odejde dřív, dostane méně, kdo bude pracovat déle, ten bude mít větší důchod," popsal své vize Špidla. Jeho hlavním slibem je, že lidé ze státního systému vždy dostanou tolik, aby jim to ve stáří stačilo na živobytí. *jp*

Kavanova aféra má první oběť

Pochybný pronájem Českého domu v Moskvě má svou první oběť - na svou funkci rezignoval jeden z nejbližších spolupracovníků ministra zahraničí Karel Srba. Veškerou vinu v případě, na který jako první upozornila MF DNES, vzal na sebe. Včetně toho, že Jan Kavan veřejně lhal, když smlouvu o pronájmu obhajoval. "Ministr byl mnou nepřesně informován. Mé selhání uvedlo ministra do velmi komplikované situace, za kterou jistě nemohl," zdůvodnil Srba svou rezignaci na post generálního sekretáře v dopise, který za něj na mimořádné tiskové konferenci přečetl mluvčí ministerstva. Srbovo "doznání" přišlo týden poté, kdy ministr Kavan v prvních reakcích na zveřejnění případu tvrdil, že je vše v pořádku. Kavan žádnou odpovědnost necítí. "Nevím, proč bych měl odstoupovat," Kavan byl však před podpisem smlouvy varován a Karla Srba si navíc vzal do vedení ministerstva, i když předtím tento muž musel opustit ministerstvo zdravotnictví kvůli stejným pochybením jako nyní. Jestli je Srba poslední, koho pronájem lukrativního komplexu v centru Moskvy smetl z vlivné funkce, zatím není jasné. Smlouva o pronájmu moskevského komplexu Český dům, kterou uzavřel ministr zahraničí Jan Kavan, připraví stát ročně nejméně o tři desítky milionů korun. Zjednodušeně řečeno: státem spravovaný Český dům vydělal ještě loni 60 milionů, soukromá firma však má do budoucna ze stejného objektu odvádět jen 28 milionů ročně. Vyplývá to z údajů, které MF DNES poskytli zaměstnanci ministerstva zahraničních věcí, bývalí pracovníci Českého domu a zástupci firem, které služeb budovy využívají. Ministr zahraničí Jan Kavan v kauze Český dům veřejně lže. Říká, že o pochybném pronájmu budovy v centru Moskvy on osobně nevěděl a že vše připravovali jeho podřízení, a to ve značném spěchu až od loňského října. Mladá fronta DNES však získala důkazy, že Kavan byl o všem předem informován, všechny potřebné dokumenty podepsal, a hlavně - s přípravou pro stát nevhodného pronájmu rakovnické firmě Hotel Český dům přímo Kavan začal už loni v létě. Policie navíc potvrdila, že informace z novin o podezřelé transakci považuje za natolik vážné, že je důkladně prověří. Prošetřením případu byla pověřena speciální Služba pro odhalování korupce. *jp*

Špidla chce rušit rodná čísla

Obavy, zda není nebezpečné kvůli ochraně osobních údajů uvádět v dotaznících rodná čísla, v budoucnu zřejmě odpadnou. Ministr práce a sociálních věcí Vladimír Špidla totiž zveřejnil svůj návrh zrušit rodná čísla a nahradit je číslem sociálního pojištění. Myšlenku už vtělil do návrhu zákona, který se v tuto chvíli připravuje, aby ho mohla posoudit vláda. V čem je číslo sociálního pojištění lepší než číslo rodné? Špidla argumentuje, že se z něho především nedá nic poznat o jeho nositeli. "Pokud u rodného čísla znáte klíč, jakým se rozšifrovává, tak například víte, jakého je jeho nositel pohlaví a kolik mu je let," řekl místopředseda vlády. Číslo sociálního pojištění se vypočítává náhodně podle složitějšího matematického klíče. Každé je unikátní, člověk dostane pouze jedno na celý život. "I tak to bude docela komplikované, protože ta matematická formule musí být tak složitá, abychom náhodou nevydali jedno číslo dvakrát nebo aby se to číslo nedalo padělat," dodal Špidla. A kdy rodná čísla úplně zmizí z různých dokladů? "Je jasné, že nelze ze dne na den systém rodných čísel zrušit. Bude to trvat jednu generaci," uvedl ministr. V praxi to podle Špidly znamená, že rodná čísla budou ještě několik desítek let fungovat souběžně s novými čísly sociálního pojištění. *jp*

ODS slaví deset let

Utažení opasků, rozdělení Československa, vzestup a pád vzorových reforem, finanční skandály, zdařilá mobilizace voličů, opoziční smlouva. Deset let Občanské demokratické strany, nejuspěšnější české strany devadesátých let. Deset let také vede ODS Václav Klaus. Ten ve svém bilančním projevu přiznal řadu chyb z doby, kdy ODS byla nejsilnější stranou ve státě, ale zároveň přislíbil, že dovede stranu k vítězným volbám v roce 2002. *jp*

Spořitelna rázně sníží ceny hypoték

Česká spořitelna ještě nespustila svůj program, díky kterému její klienti ušetří při splácení hypoték desetitisícové částky, a už prakticky ovládla trh. Příští měsíc začne spořitelna poskytovat hypoteční úvěry, jejichž část bude zlevněná zhruba ze sedmi na čtyři procenta. Pokud by takto dotovala polovinu úvěru, u milionové půjčky klient ušetří za dvacet let bezmála 190 tisíc korun.

jp

Z trhu zmizí přes 750 druhů akcií

Akcie milionu drobných investorů, jejichž hodnota představuje stovky milionů korun, zmizí ještě letos z veřejných trhů. Kvůli novým pravidlům, která nařizují vyřadit z obchodování každý akciový titul, jehož balík na trhu nepřesahuje hodnotu 35 milionů korun, jich letos zmizí zhruba 750.

jp

EuroTel s velkým ziskem, Český Mobil ve ztrátě

Největší český mobilní operátor EuroTel, vlastněný Českým Telecomem a společností Atlantic West, vykázal za loňský rok čistý zisk ve výši 4,84 miliardy korun, což oproti roku 1999 znamená nárůst o jedenáct procent. Počet jeho zákazníků dosáhl koncem minulého roku počtu 2,17 miliónu a společnost si tak udržela své vedoucí postavení na českém trhu, i když společnost RadioMobil s 1,85 milióny zákazníků je důstojným soupeřem. Představitelé EuroTelu na tiskové konferenci zároveň potvrdili, že budou usilovat o licenci na provozování nové generace sítí mobilních telefonů UMTS, ale odmítají akceptovat cenu přes 2,8 miliardy požadovanou státem. Méně se loni dařilo z hlediska účetnictví třetímu českému mobilnímu operátorovi, společnosti Český Mobil provozující síť mobilních telefonů Oskar, která vykázala ztrátu skoro čtyři miliardy korun. Oskar zahájil svou činnost loni v březnu a červená čísla padají na vrub zejména počátečním investicím, díky kterým se společnosti podařilo získat sedmiprocentní podíl na českém trhu.

(MaFr)

Česká spořitelna stále největší

I loni si udržela Česká spořitelna podle počtu klientů a i podle výše vkladů svou tradiční pozici největší banky v České republice. Česká spořitelna se stále orientuje především na drobné klienty a přiblížila se k magické hranici čtyř miliónů klientů. V posledním čtvrtletí však přibývalo vložených peněz i klientů i v dalších velkých bankách jako např. v Poštovní bance nebo Komerční bance. Odliv klientů způsobený potížími IPB se podařilo zastavit i Československé obchodní bance. Ale dobře se vedlo nejenom gigantům, úspěchy zaznamenaly i menší finanční ústavy a pobočky zahraničních bank, například společnost Bank Austria, GE Capital Bank, Živnostenská banka nebo Raiffesbanka. Nárůst klientů o celou třetinu pak zaznamenala eBanka, pracující na bázi internetu. Rostoucí vklady v bankách dokazují zlepšující se stabilitu českého finančního trhu, která ovšem také byla dost drahá vykoupena mnohamiliardovými injekcemi ze strany státu.

(MaFr)

Komerční banka v mírné ztrátě

Z hlediska celkové výše obchodů zcela zanedbatelnou ztrátu ve výši devatenácti miliónů korun vykázala za loňský rok Komerční banka. Uvedený výsledek hospodaření ukazuje, že se obří český finanční ústav díky státní podpoře a restrukturalizačnímu programu spojeného mimo jiné i s masivním propouštěním zaměstnanců pomalu zotavuje. V roce 1999 přitom ztráta Komerční banky dosáhla astronomické sumy 9,8 miliard korun. Letos by měla být banka prodána některému z významných zahraničních finančních subjektů v rámci privatizace státního majetku. K zájemcům patří německá HypoVereinsbank, italská UniCredito a francouzské společnosti Sociétés Générales a Crédit Agricole, přičemž závazné nabídky se očekávají koncem dubna.

(MaFr)

Zahájen program na podporu průmyslu

Koncem března byl vyhlášen v České republice sektorový operační program Průmysl určený na podporu ziskových firem zejména menší a střední velikosti. Těm by mělo být rozděleno letos celkem čtvrt miliardy korun, i když české ministerstvo průmyslu a obchodu žádalo dvojnásobek. Největší část prostředků má sloužit k podpoře při provádění strukturálních změn, značná částka má být věnována i na podprogram Zavádění nových technologií a výrobků. Ministerstvo si slibuje návratnost prostředků v podobě vyšší částky zaplacené na daních a snížení nezaměstnanosti v průběhu pěti let. Významným vedlejším výsledkem programu ovšem má být také zkouška připravenosti ČR dodržovat pravidla pro přijímání peněz z Evropské unie. Ministerstvo vedla podle slov jeho představitelů k této prověrce zkušenost Portugalska, které v prvním roce svého členství zjistilo, že neumí čerpat peníze ze strukturálních fondů Evropské unie.

(MaFr)

Francouzi do ČEZu?

Podle francouzského listu La Tribune projevila francouzská společnost Electricité de France zájem o koupi většiny balíku akcií českého energetického gigantu ČEZ, drženého zatím českým státem. V soutěži o ČEZ ovšem Francouze čeká těžká konkurence, jako například německé firmy RWE a E.ON, britské International Power a British Energy, americká AES nebo italská společnost Enel. Představitelé Electricité de France však doufají, že jejich šance zvýší skutečnost, že mají bohaté zkušenosti s provozem jaderných elektráren, ze kterých země galského kohouta získává více než 70 procent své spotřeby energie. Investice do ČEZu by pak podle představitelů měla být pouze odrazovým můstkem k další expanzi společnosti, která chce ovládnout do roku 2005 více než dvacet procent evropského trhu. Prodej české elektrárenské firmy ČEZ by měl do státní pokladny přinést 150 až 300 miliard korun, které vláda při současném stavu veřejných rozpočtů bude patrně rychle potřebovat. Lze proto očekávat, že brzo začnou velmi vážná jednání, která mohou předurčit další vývoj na českém trhu s energií.

(MaFr)

Zadlužení ČR stále roste

Jeden z největších problémů české ekonomiky představuje bezpochyby prudký růst schodku veřejných rozpočtů. Letos se počítá s dluhem 413 miliard korun, což je nejvíce za celé období existence České republiky i Československa. Vládě se sice podařilo obnovit hospodářský růst, stabilizovat situaci na finančním trhu, restrukturalizovat část velkých firem i udržet sociální smír, ale stalo se tak samozřejmě za cenu silně zvýšeného toku peněz z veřejných rozpočtů. V současné době zejména pravicová opozice ostře vystupuje proti dalšímu růstu veřejného dluhu, ale varování zaznívá i ze strany odborníků. Vysoký schodek veřejných rozpočtů také může výrazně komplikovat proces přijetí České republiky do Evropské unie. Ovšem jádrem sváru zůstává především otázka, kde peníze pro státní kasu získat. Právce věří zejména na úspory v sociální oblasti, zejména s poukazem na skutečnost, že právě mandatorní výdaje státu (většinou sociální dávky dané zákonem) tvoří velkou většinu všech výdajů. V této souvislosti by měla mít mimořádný význam razantní reforma penzijního systému. Z levice se naopak stále silněji ozývají hlasy požadující zvýšení daní zejména u nejvyšších příjmových skupin, u kterých za předchozích pravicových vlád došlo k výrazným daňovým úlevám. Samozřejmě lze počítat také s tím, že vláda bude usilovat o urychlení privatizace státního majetku, které může přinést mimořádné příjmy v hodnotě mnoha miliard korun. Jako nejpravděpodobnější varianta se jeví kombinace úsilí o snížení výdajů i snahy o růst v příjmové oblasti. Pravicová většina v parlamentě však asi bez problému zlikviduje snahu o zvýšení daňové zátěže, a to patrně i za situace, kdy by bylo nutno sáhnout ke škrtům v takových oblastech jako je školství nebo věda a výzkum. Po jednoznačném přihlášení nového předsedy sociálnědemokratické strany Vladimíra Špidly k principům sociálního státu, však bude mít vládní ČSSD značně zúžený manévrovací prostor pro příliš razantní škrtů na straně výdajů. Pokud v tomto boji ztratí vládní sociální demokraté tvář před voliči, mohou očekávat ve volbách značný úbytek hlasů ve prospěch komunistů. Nejrozměnějším východiskem by byl vyvážený kompromis, který by respektoval sociální realitu v zemi. Je ovšem otázka, zda jsou něčeho takového české politické strany ve světle nadcházejícího předvolebního boje vůbec schopné.

(MaFr)

Česká pojišťovna získá První městskou banku

Přestože rada hlavního města Prahy doporučila městským zastupitelům přijmout nabídku na odkup majoritního balíku akcií zadlužené První městské banky, kterou podalo francouzsko-rakouské konsorcium Dexia-Kommunalkredit, pražští zastupitelé dali přednost České pojišťovně. Nepomohla ani argumentace sociálnědemokratického finančního náměstka primátora Paroubka, že prodej akcií konsorciu Dexia doporučila radě i hodnotitelská komise. Předseda radničního klubu Unie svobody však oponoval, že na výběru strategického partnera pro První městskou banku se podílela poradenská firma CAIB, která je majetkově provázána právě s jedním z podílníků na konsorciu Dexia - rakouskou společností Kommunalkredit. K příklonu většiny zastupitelů v čele s primátorem Janem Kaslem z ODS k nabídce České pojišťovny přispěla zejména větší finanční výhodnost její nabídky - pojišťovací gigant nabídl za jednu akcii o 250 korun více než jeho francouzsko-rakouský konkurent. Návrh smlouvy by měl být předložen zastupitelům ještě v tomto pololetí. Česká metropole se prodejem majoritního podílu v První městské bance hodlá zbavit dlouhodobého závažného problému, který ji v minulosti způsobil mnoho nesnází.

(MaFr)

Nizozemci pryč z Telecomu

Nizozemská společnost KPN, která společně s firmou Swisscom v rámci konsorcia TelSource vlastní přes 20 procent akcií Českého Telecomu, se rozhodla prodat všechny své podíly v zemích bývalého sovětského bloku včetně podílu v české telekomunikační společnosti. Nizozemská firma chce tímto krokem přispět k redukci svého velkého zadlužení, které loni dosáhlo výše 22 miliard eur. Podle Ministerstva financí ČR by odchod Nizozemců z Telecomu mohl prospět blížící se privatizaci českého telekomunikačního gigantu. Ministerstvo nyní jedná s konsorciem TelSource o prodeji celkem 33,5 procenta akcií vlastněných TelSourcem zároveň s prodejem akcií Telecomu z nadpolovičního podílu Fondu národního majetku, přičemž není zcela jisté, zda by stát prodal celý podíl nebo pouze jeho část postačující společně s akciemi TelSourcem novému strategickému partnerovi k získání majority ve společnosti. Podle předpokladů vlády má být Telecom zprivatizován ještě do konce tohoto roku, přičemž výnos by měl podle ministerstva financí činit 100 až 140 miliard korun. Zřejmě to není přehnaná suma, což dokazují i hospodářské výsledky Telecomu za minulý rok, kdy společnost dosáhla čistého zisku 6,4 miliardy korun. K úspěchu přispěl zejména růst výnosů za datové služby, růst měsíčních poplatků za používání telefonních linek a dobré hospodářské výsledky sítě mobilních telefonů EuroTel. O majoritní podíl v Českém Telecomu podle tisku budou bojovat zejména Deutsche Telekom a France Telecom, kteří však mají určitě potíže po zaplacení obrovských částek za licence na síť mobilů nové generace ve svých zemích. Vláda ovšem určitě bude podobně jako u jiných podniků vlastněných dosud státem spěchat, protože nutně potřebuje peníze.

(MaFr)

Stavebnictví rostlo

Výrazně se počátkem letošního roku dařilo českému stavebnictví, které v lednu stoupl v meziročním srovnání o 12,4 procent a v únoru tento nárůst představoval dokonce plných šestnáct procent. Odborníci ovšem upozorňují, že příznivý vývoj se projevuje zejména u velkých firem, které svůj výkon zvýšily v únoru o 43 procent. Díky státním penězům i sumám z přímých zahraničních investic se staví zejména výrobní haly, železniční koridory, obří obchodní centra apod. Naopak soukromá bytová výstavba stagnuje a stavebních povolení bylo vydáno letos v únoru o 3,4 procenta méně než ve stejném období roku 2000. Ekonomové přesto považují zveřejněná čísla o stavebnictví za doklad stále se zlepšujícího stavu české ekonomiky. Pokles zájmu o stavění mezi soukromníky však může být jedním ze signálů snížení důvěry občanů v další příznivý vývoj jejich osobní finanční situace. Současná čísla však nevylučují ani možnost náhodného výkyvu, a bylo by proto předčasné činit pesimistické závěry.

(MaFr)

Česká ekonomika v roce 2000 úspěšná

Definitivní výsledky českého hospodářství za rok 2000 potvrdily optimismus odborníků a dokonce ho v mnoha případech překonaly. Hrubý domácí produkt (HDP) se zvýšil celkem o 3,1 procenta, což sice není nijak dramatický růst (HDP v eurozóně stoupl o 3,4 %), ale odborníci oceňují jeho stabilitu a poměrně vhodnou strukturu. Rozpaky vyvolávají zejména u opozice silné státní investice, které prohlubují schodek veřejných rozpočtů. I oponenti současné hospodářské politiky vlády oceňují růst produkčních schopností českého průmyslu i stabilně nízkou míru inflace. Trochu obavy ovšem vzbuzuje u některých ekonomů podle jejich názorů přílišná síla koruny, která nízkou inflaci doprovází. Loni se lépe vedlo i jednotlivým domácnostem, které utratily o více než deset miliard korun více než v roce 1999. Více peněz vynakládaly lidé například ve veřejném stravování nebo za telekomunikace (domácnosti se vybavovaly mobily). Naopak vzhledem k cenám se snižoval zájem o pohonné hmoty a o automobily. Jen částečně však zvýšenou spotřebu kryly lepší příjmy - klesla i míra úspor. Vše svědčí o tom, že lidé v roce 2000 více věřili své budoucnosti než v letech předchozích a neukládali si tolik peněz na "horší časy". Většina odborníků očekává, že příznivý vývoj bude pokračovat i v roce 2001, k čemuž by měla přispět pokračující privatizace, stálý příliv zahraničních investorů i očekávaný růst západoevropské ekonomiky. Naopak komplikací může představovat možnost především zhoršených hospodářských výsledků v USA, svoji roli může sehrát i další posilování koruny, problémy s ufinancováním veřejného dluhu a vývoj cen ropy. Vypjatý optimismus, který šíří především Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR v čele s Vladimírem Grégrem v souvislosti s vizí tzv. velkého třesku v podobě masivní státní podpory rozvoje průmyslu, může hospodářský vývoj podle mnoha ekonomů také výrazně negativně poznačit. Existují ovšem i odborníci tvrdící naprostý opak, mezi které patří například bývalý kanadský ministr Jelinek, významný ekonomický poradce a jeden z ideových původců plánu. Rozhodně bude letošní rok pro další směřování české ekonomiky velice významný už vzhledem k intenzifikaci jednání o vstup země do Evropské unie a k nadcházející kampani k parlamentním volbám v roce 2002. (MaFr)

Avia Letňany v potížích

S vážnými problémy se potýká Daewoo Avia Letňany, která mateřskému jihokorejskému záводу Daewoo Motor dluží především za dovezené osobní automobily zhruba 150 miliónů dolarů. Obrovské náklady si také vyžádalo zavádění nové modelové řady nákladních automobilů. V souvislosti s velkými problémy jihokorejského giganta Daewoo se objevily i zprávy o jejím pravděpodobném prodeji americkému koncernu General Motors, ale jednání zatím nebyla uzavřena. V každém případě je budoucnost letňanské Avie poněkud nejistá, zvláště když plán i pro letošek počítá se ztrátou v řádu stovek miliónů korun. Prezident koncernu Daewoo však českého premiéra Zemana při jeho návštěvě Jižní Koreje ujistil, že společnost chce v České republice zůstat a pro Daewoo Avia že chystá restrukturalizaci. (MaFr)

České pivo za moře

Obrovský americký trh je neodolatelným lákadlem i pro české pivovary. Určitou tradici v tomto směru má Plzeňský Prazdroj, který například loni vyvezl do USA přes osmdesát tisíc hektolitrů svého proslulého ležáku Pilsner Urquell. Nyní se chce na severoamerickém trhu prosadit i společnost Budějovický Budvar, která je ovšem silně handicapována známkoprávními spory s americkým pivovarským mamutem Anheuser-Busch. Proto také ponese pivo z Českých Budějovic putující za oceán raději bezkonfliktní značku Czechvar. Výsledky průzkumného prodeje v sedmi státech USA prý dopadly nadobýčeji příznivě a o dva tisíce hektolitrů zlatavého moku z jižních Čech byl mimořádný zájem. Czechvar se prodává jako ležák nejvyšší kvality výhradně ve skleněných obalech a těmto parametrům odpovídá také jeho cena. Společnost Anheuser-Busch zatím na pronikání svého konkurenta na jeho domácí půdu reaguje zdrženlivě, není však vyloučeno, že v případě masivního úspěchu nové značky Czechvar bude podnikání společnosti Budějovický Budvar na severoamerickém kontinentě bude klást nejrůznější překážky. (MaFr)

České spořitelně se dařilo

Návrat k zisku je výsledkem hospodaření České spořitelny za rok 2000. Největší finanční ústav v České republice, který vlastní rakouská Erste Bank Sparkassen, vykázal loni čistý zisk ve výši 41 milión korun. Tento výsledek byl sice pro řadu odborníků zklamáním, ale na druhé straně představuje i tato suma značné zlepšení oproti předchozím letům, kdy Česká spořitelna končila své hospodaření ztrátou. Ke zlepšení výsledků přispěla podle představitelů společnosti zejména celková restrukturalizace, v rámci které došlo i k prudkému snížení počtu pracovních míst. S propouštěním je prý třeba počítat i tento rok. Na celkovém zisku Erste Bank se česká akvizice podílela 14 procenty a existuje určitá naděje, že tento podíl bude ještě stoupat. Hodně ovšem záleží na celkové náladě v české společnosti, protože Česká spořitelna se orientuje zejména na drobné klienty, jejichž chování odráží celkovou atmosféru v zemi. (MaFr)

Úspěch restrukturalizace

Dobrymi výsledky restrukturalizace se může pochlubit strojírenský gigant Škoda Holding, který se z více než čtyřmiliardové ztráty dokázal v minulém roce propracovat k zisku 65, 4 miliónu korun. Podle představitelů vedení firmy k tomu výrazně napomohla razantní restrukturalizace spočívající v zeštíhlení, zpřísnění kontroly hospodaření i ve zvýšení produktivity práce. Příznivě se projevila také opatrnost při přijímání zakázek. Zatím se tedy zdá, že by se Škoda Holding mohla stát jednou z těch firem, které představují základ dobře fungující ekonomiky země a působí jako výrazný stabilizující faktor v sociální oblasti. (MaFr)

Konec státní Benziny

V blízké době bude asi likvidován státní podnik Benzina, který dosud na území České republiky provozuje 187 pump a patří tak mezi největší firmy ve svém oboru. Tento zbytkový podnik dřívějšího státního monopolu se dlouhá léta potýká s velkými potížemi při placení daní, přičemž dlužné penále dosáhlo podle ředitele Benziny částky 2,2 miliardy korun. I vzhledem k tomuto faktu navrholo Ministerstvo průmyslu a obchodu na jednání vlády likvidaci státního podniku Benzina s tím, že zdravá část společnosti, kterou podle ředitele Benziny tvoří celkem 140 pump, by měla být prodána vcelku silnému investorovi. (MaFr)

Obnova pražských přístavů

Izraelská společnost Zeewi Group přišla s velmi ambiciózním nápadem na oživení holešovického a smíchovského přístavu v Praze. Na místě nynějších nepříliš elegantně vyhlížejících ploch by měla vzniknout řada úředních budov, prodejen, ubytovacích zařízení, garáží apod. Zůstala by zachována funkce přístavu jako ochrany pro lodě před ledem nebo velkou vodou a rozvinout by se měla rekreační a sportovní plavba. Partnerem Izraelců by se měla stát společnost České přístavy a. s., jejímž majoritním vlastníkem je podnikatel Miroslav Červenka. Náměstek generálního ředitele Českých přístavů, bývalý námořní důstojník a ministr práce a sociálních věcí Jindřich Vodička je přitom jednatelem společnosti s ručením omezeným Zeewi ČR. Celý projekt má ovšem zatím řadu nejasností. Především jde o otázku, jak se k celé záležitosti postaví český stát, ten totiž vlastní v Českých přístavech tzv. zlatou akci s právem veta a navíc si dal plně provozování přístavu jako podmínku při privatizaci. Zároveň je vázán i mezinárodními dohodami, které zaručují fungování přístavů na Smíchově a v Holešovicích. Jako určité východisko se jeví přeměrování dosavadní vodní dopravy do radotínského přístavu, to je však záležitostí dalšího jednání. Zcela bez problémů ovšem není ani důvěryhodnost izraelského partnera - v roce 1999 Zeewi Group ovládla bulharskou leteckou společnost Balkan a v současné době čelí obvinění, že firmu vytunelovala. Bývalý ministr Vodička, který se v celé akci výrazně angažuje, však tvrdí, že žádné nebezpečí nehrozí. Teprve následující měsíce ukážou, zda říká pravdu. V případě neúspěchu by se mohlo zanedbané, leč romantické prostředí proměnit v bezútesně rumišť, což by znamenalo nenahraditelnou škodu. I v opačném případě budou věrní milovníci Prahy asi občas s nostalgii vzpomínat na klidný, zapomenutý, reznoucí přístav, podobně jako na jiná místa která ovládla nelitostná skleněná a železobetónová komerční architektura. (MaFr)

Byty v České republice

V dubnovém čísle časopisu Klub jsem v článku "Perspektivy vývoje obyvatelstva České republiky" ukázal na některé vlivy, které způsobovaly výkyvy v porodnosti. Dnes bych chtěl popsat jeden z nich, a to bytovou výstavbu. Stav bytového fondu - počet, velikost a vybavení bytů - je jednak výsledkem ekonomické úrovně v jednotlivých obdobích, jednak ovlivňuje přímo a nepřímo jak ekonomiku, tak vývoj obyvatelstva.

Pohled na vývoj v oblasti bydlení v České republice je třeba začít alespoň základními číselnými údaji. V České republice bylo podle posledního sčítání lidu v roce 1991 3706 tis. obydlených bytů. Dvě třetiny bytů je mladších padesáti let, čtvrtina je mladší třiceti let. V přepočtu na 1000 obyvatel připadá tedy v ČR 359 bytů, v Rakousku 383, Představuje to 94% úrovně Rakouska a 84% úrovně Německa

Průměrná plocha bytu je v České republice přibližně poloviční oproti Německu. Průměrný počet obytných místností na jeden byt činí v České republice 2,7, v Rakousku 4,4, v Německu 4,7. Průměrný počet osob připadajících na jeden byt činí u nás 2,8, v Rakousku 2,7 a Německu 2,2.

Dosavadní velká mezera (kterou můžeme sledovat i v předválečné době) v úrovni bydlení v České republice oproti Německu se v devadesátých letech prohlubovala. Zdá se, že v dalších letech po roce 2000 se tento trend bude dále prohlubovat.

Ministr financí odchází - propadne se ekonomika?

Přestože se o potížích ministra Mertlíka při prosazování svých představ ve vládě vědělo, jeho demise byla pro většinu komentátorů překvapením. Důvodů pro jeho odchod byla samozřejmě řada - především se nedokázal prosadit proti svému velkému rivalovi, sveřepému a vytrvalému ministru průmyslu a obchodu Vladimíru Grédrovi, který přes Mertlíkův odpor prosadil mnoho svých variant řešení ekonomických problémů, například v případě privatizace v oblasti energetiky. Nemalý význam měla nepochybně i nechuť smluvně opoziční Občanské demokratické strany, která ústy svého předsedy Václava Klause požadovala Mertlíkovu demisi zejména v souvislosti s převzetím Investiční a poštovní banky (IPB) Československou obchodní bankou. Sám ministr financí jako jeden z hlavních důvodů své demise uvedl nedostatečnou podporu ze strany premiéra. Zlomovým okamžikem podle tisku bylo pravděpodobně projednávání státního rozpočtu na příští rok ve vládě. Pavel Mertlík údajně přišel s velice restriktivní koncepcí obsahující mimo jiné i jakousi obdobu proslulých ekonomických balíčků, obsahujících výrazné škrtky a značná část představitelů jednotlivých resortů se s krutými čísly nechtěla smířit. Společně s Pavlem Mertlíkem se rozhodli své funkce opustit i jeho náměstek Jan Mládek a šéf Fondu národního majetku Jiří Havel, oba jeho blízcí spolupracovníci. Odchodu ministra financí naprostá většina odborníků lituje a obává se zejména zpomalení tempa privatizace. Přesto však věří, že dlouhodobě příznivý vývoj české ekonomiky touto událostí výrazně neovlivní. Možná trochu překvapivě Mertlíkova rezignace nepotěšila ani představitele levicového křídla v sociálnědemokratické straně, které si naklonil velmi umírněným návrhem na deregulaci nájemného i akcentováním významu zlepšení situace ve školství. Jeho nástupce, kterým se stal jednačtyřicetiletý bývalý náměstek ministra práce a sociálních věcí Jiří Rusnok, rozhodně nebude mít jednoduchou pozici i proto, že na Mertlíkově koncepci rozpočtu podle svých slov nechce v zásadě nic změnit. Podle odborníků také nemá jinou šanci, protože smluvně opoziční Občanská demokratická strana svoji podporu, nutnou pro přijetí v parlamentu, je ochotna poskytnout pouze při dodržení velice tvrdých podmínek a ekonomické limity jsou také velmi zřetelné. Snad však bývalý dlouholetý odborářský poradce Rusnok prokáže diplomatické schopnosti a podaří se mu přesvědčit ostatní ministry o nutnosti úspor. A snad bude také lépe vzdorovat neutuchající aktivitě ministra Grégra při prosazování koncepci hospodářského rozvoje a pomůže je udržet v mezích ekonomické a politické reality současné České republiky. (MaFr)

Pražské Pivovary snad zachráněny

Belgická společnost Interbrew, která v létě odkoupila od britské firmy Bass Brewers naprostou většinu akcií Pražských pivovarů pravděpodobně definitivně českou pivovarskou skupinu zachránila před hrozícím konkursem. Její zástupci totiž rozhodli o zvýšení základního jmění, které má dosáhnout výše kolem tří miliard korun. Tato částka by měla stačit na uhrazení dluhů, kterými jsou Pražské pivovary v současné době zatíženy. Na současné situaci se projevil malý zájem předchozího vlastníka, který neinvestoval do výroby Staropramenu, Braníku a Ostravaru žádné vlastní peníze. Belgičané se však alespoň zatím chovají daleko aktivněji. (MaFr)

Počet nově postavených bytů v letech 1951-2000
průměrně ročně

Průměr let, rok	Byty nově postavené průměrně ročně	1951-1960 = 100	Na 1000 obyvatel průměrně ročně
1951-60	29723	100	3,2
1961-70	52570	177	5,4
1971-80	82131	276	8,1
1981-90	55180	186	5,3
1991-00	23980	81	2,3

Počet bytů na 1000 obyvatel v roce 1994

Rakousko	383,0	89,1
Belgie	384,2	89,3
Dánsko	463,5	107,8
Finsko	460,3	107,0
Francie	474,8	110,4
Německo	430,0	100,0
Nizozemsko	402,7	93,7
Norsko	419,6	97,6
Švédsko ¹⁾	471,2	109,6
Švýcarsko ¹⁾	479,0	111,4
Spojené království	417,0	97,0
Česká republika ²⁾	359,0	83,5

Podle Annual of Housing and Building statistics for Europe and North America, U.N. Geneva 1997. ¹⁾1993. ²⁾1991

V letech 1951-2000 bylo postaveno více než 2,4 mil. bytů, v kterých bydlí více než dvě třetiny obyvatelstva České republiky. Dvě třetiny bytů jsou mladší padesáti let. Čtvrtina je mladší 30 let.

Jak ukazuje tabulka, největší výstavba byla v sedmdesátých letech, nejmenší v devadesátých. V druhé půlce devadesátých let se v České republice stavěly dva byty na 1000 obyvatel, v Rakousku 7. Pro Českou republiku to znamená, že není zabezpečena ani prostá reprodukce bytů (ta předpokládá, při průměrné stoleté životnosti bytového fondu, stavět 4 byty na 1000 obyvatel ročně).

V současné době, kdy, po krizi let 1997-1999, se obnovil růst ekonomiky, lze očekávat, že počet nově postavených bytů se bude mírně zvyšovat. Nicméně nelze, vzhledem k objemu disponibilního kapitálu a prioritám jeho umístování, očekávat, že by počet nově postavených bytů v letech 2001 - 2005 překročil 4 byty na 1000 obyvatelů.

Při výstavbě kolem 7 bytů na 1000 obyvatel činí její podíl kolem 40% výkonu stavebnictví. V případě České republiky to bylo v druhé půlce devadesátých let méně než 10 %. V prvním desetiletí 21. století toto procento poroste jen pomalu. Tato skutečnost se pochopitelně bude promítat jak do celkového vývoje ekonomiky, tak do vývoje nezaměstnanosti.

Dlouhodobě trvání poklesu výstavby nových bytů v devadesátých letech, samozřejmě ve vazbě na růst jejich cen a nájemného i bytových služeb, se stalo jedním z důležitých faktorů poklesu porodnosti. Tento faktor bude zřejmě působit i v prvním desetiletí dvacátého prvního století. Protože se v tomto směru nahromadilo více závažných faktorů, bude porodnost v České republice nadále velmi nízká a bez vnějšího impulsu .se její vývoj nezvedne. Zároveň to bude udržovat nízkou bytovou výstavbu a ta opět bude zpětně negativně působit na porodnost. Stavebnictví pak z tohoto bludného kruhu může pomoci pouze masivní obnova zastaralého bytového fondu, spjata např. s konjunkturou fází hospodářského cyklu.

Alexej Bálek

Ministerstvo chce odklad pre finančnú kontrolu

Ministerstvo financií požiadalo o odklad odovzdania zákona, ktorým sa zriadi nezávislý úrad pre finančný trh, do 15. mája. Prijatie tohto zákona je podmienkou na začatie rokovaní s EÚ v poslednej neotvorenej kapitole - finančná kontrola. Ak bude vláda s odkladom súhlasíť, Slovensku sa túto kapitolu s najväčšou pravdepodobnosťou nepodarí otvoriť za švédskoho predsedníctva, teda do konca júna.

"Aj keď to nestihneme, treba povedať, že sa svet nezrúti, pretože po švédskom predsedníctve nasleduje belgické predsedníctvo a Slovensku ostáva len jedna kapitola. Ako povedal Verheugen (komisár pre rozširovanie EÚ), Slovensko urobilo svetový rekord v rokovaníach, takže nepredramatizujme jednu kapitolu," povedal po rokovaní rady vlády pre integráciu vicepremiér Pavol Hamžík.

O posunutie termínov na odovzdanie noriem, preberajúcich právo EÚ, požiadali podľa Hamžíka aj ďalšie rezorty, napríklad zdravotníctvo. Napriek pokroku v činnosti rezortov Hamžík poukázal na medzery v práci parlamentu a vyzval na okamžité prerokovanie zákonov súvisiacich s prístupovým procesom do únie.

EK

Začína sa festival Bratislava v pohybe

Medzinárodný festival súčasného tanca Bratislava v pohybe bude tento rok od 11. do 19. mája. Najväčšia tanečná prehliadka svojho druhu na Slovensku priláka do Bratislavy sedemnásť produkcií z Veľkej Británie, Dánska, Nemecka, Maďarska, Rakúska, Českej republiky a zo Slovenska. Program tvoria aj dva projekty, ktorých aktérmi budú diváci - tvorivá dielňa Ring a v uliciach Starého Mesta Nový rituál II.

EK

Kardinála Tomka vystriedal v Ríme Talian

Pápež Ján Pavol II. vymenoval kardinála Crescenzia Sepeho do funkcie prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov, v ktorej nahradí odstupujúceho 77-ročného slovenského kardinála Jozefa Tomka. Informovali o tom tlačové agentúry AFP a Associated Press s odvolaním sa na zdroje Vatikánu.

Crescenzi Sepe (57) je najmladším spomedzi novovysvätených kardinálov, ktorým pápež na poslednom konzistóriu 29. februára odovzdal kardinálsky klobúk. Podľa agentúry AFP bol Sepe vysvätený za kňaza v roku 1967 a už v roku 1972 vstúpil do diplomatických služieb Vatikánu.

EK

SPP mal vlni stratu 817,6 milióna

Hospodárske výsledky SPP ovplyvňujú najmä vonkajšie faktory. Z nich sú pre zisk podniku rozhodujúce predovšetkým svetové ceny ropy a zemného plynu. Nožnice medzi nimi a cenami, za ktoré SPP plyn predáva, sa postupne roztvárajú. Výsledkom sú zhoršujúce sa ekonomické ukazovatele najväčšieho slovenského podniku.

Rok 2000 uzatvorili plynári so stratou 817,6 milióna korún, hoci zisk pred zdanením predstavoval 4,4 miliardy. Rozdiel vznikol povinnosťou SPP odviešať štátu mimoriadny odvod a zaplatiť daň zo zisku. Rok 2001 môže z pohľadu ziskovosti dopadnúť pre SPP ešte horšie, pretože odhad hrubého zisku je takmer o dve miliardy nižší ako vlni. Napriek tomu zaviazal zákon o štátnom rozpočte plynárov zaplatiť štátu päť miliárd vo forme dodatočného odvodu.

EK

Slovenskí piloti nalietajú tretinu toho, čo piloti v NATO

Dnešné slovenské letectvo je schopné podľa veliteľa vzdušných síl generála Jozefa Dunaja plniť len asi štvrtinu z úloh vyplývajúcich zo štátnej doktríny.

V minulom roku letecké útvary nalietať spolu 5500 hodín a na tento rok majú naplánovaných 8223 letových hodín. Hoci štandardy NATO sú 160 hodín na pilota, slovenskí nalietajú v priemere iba 50. V prípade, že sa situácia nezmení, velenie upozorňuje, že nebudú schopní plniť úlohy v mierových operáciách.

“Nemáme dostatok lietadiel. Časť techniky sa opravuje, na zvyšok nie sú peniaze. Dostávame sa do opačného extrému, že aj keby sme peniaze mali, opravárenské podniky už nie sú schopné opraviť lietadlá, pretože nemajú dostatok personálu a vybavenia,” hovorí veliteľ vzdušných síl. V slovenskom letectve je totiž bojaschopných len 27 percent lietadiel.

Problematická je aj profesionalizácia armády. Vzdušné sily by totiž v tomto roku mali sprofesionalizovať asi 130 poddôstojníkov. Pri ponúkaní mesačnej hrubej mzde deväťtisíc korún však mnohí odchádzajú.

EK

SDL neplatí na dôchodcov

Vládna SDL dlhuje len bratislavskej pobočke Sociálnej poisťovne 407-tisíc korún. Poisťovňa má 38 pobočiek. Odvody za svojich zamestnancov už zaplatila, ale stále dlhuje poisťovní penále z omeškania. Problémy s platením odvodov malo nedávno aj HZDS.

Podľa ústredného tajomníka SDL Jána Richtera dlh neurobilo ústredie strany a musí dať preveriť, ktorá z bratislavských organizácií ho spravila. Minister sociálnych vecí Peter Magvaši len odkázal, že ku každému neplatiacemu subjektu sa pristupuje rovnako, bez ohľadu na to, že ide o politickú stranu.

“Neviem o tom nič,” povedal člen výboru parlamentu pre sociálne veci Ľubomír Dzurák. “Ak je to pravda, treba to ihneď napraviť. Nie je to správne.”

Podobne hovoril aj bývalý predseda SDL Peter Weiss. SDL bola v minulosti dlžná v jednom okrese, ale svoj dlh už splatila.

Podľa poslanca Augustína Mariana Húsku “finančne hrdúsené” HZDS si na splatenie odvodov dohodlo splátkový kalendár.

“Peniaze tam neboli mesiac alebo dva. Už je to vyrovnané,” povedal poslanec Jozef Tarčák, ktorý nedávno zastupoval ústredného tajomníka strany.

Na otázku, či aj v minulosti malo hnutie problémy s platením, Jozef Tarčák odpovedal: “Raz to bolo. Pár korún. Ani neviem, či sa na to zabudlo, či ako.” Dlž podľa neho vznikol v čase, keď muselo hnutie prepúšťať niektorých pracovníkov.

“Všetky politické strany, ktoré majú dlhy voči Sociálnej poisťovni, by z toho mali vyvodíť osobné personálne dôsledky. Trvám na tom aj v našom prípade,” hovorí bývalá ministerka sociálnych vecí a poslankyňa HZDS Oľga Keltošová. Zo svojich príjmov by podľa nej strana na prvom mieste mala uhrádzať povinné odvody.

HZDS vyberie na členskom asi 19 miliónov korún a za poslancov dostane od štátu 21 miliónov korún. Podľa Keltošovej za neplatenie je zodpovedný hospodár a ústredný tajomník hnutia. Hnutie má nového tajomníka Radovana Kolesára. “Dúfam, že s novou osobou sa zlepšia aj tieto veci.”

Dalšou stranou, ktorá má finančné problémy, je KDH. Začiatkom roku zrušila polovicu regionálnych tajomníkov. Už päť rokov KDH svojich funkcionárov nezamestnáva, a tak do Sociálnej poisťovne neplatí (tajomníci napríklad boli zamestnaní vo firme TV COM). Najnovšie bude mať hnutie podľa ústredného tajomníka Martina Šranka zamestnancov, ale len niekoľko. Pred piatimi rokmi s platením nemalo problémy.

SOP podľa republikového tajomníka Mariána Sotáka nikdy žiadne podližnosti voči iným inštitúciám nemala ani s platbami nemeškala.

Problémy s platením odvodov nemá ani DS, aj keď nepatrí medzi bohaté strany. Podľa podpredsedu Jozefa Kužmu uvažuje o tom, že časť jej zamestnancov podľa vzoru parlamentu prejde na živnosť, aby sa zmenšila finančná záťaž strany.

EK

Vyvážame najmä do Čiech

Slovensko patrí do suchšej kamenitej stredoeurópskej vinohradníckej oblasti. Pestujú sa najmä odrody bieleho vína, červené víno sa vyrába len v malom množstve. Medzi najviac pestované patrí Müller Thurgau, Rizling vlašský, Veltlín zelený, Rulandské biele a sivé, Chardonnay. Z červených odrôd sa pestuje Svätovavrinské, Frankovka modrá, Cabernet a Sauvignon.

Slovensko vyrobí ročne asi 500 000 hektolitrov vína, aby sa pokryli potreby trhu, museli by sme vyrobiť o 200 000 hektolitrov viac. Vyvezieme asi 100 000 hektolitrov vína, z toho 90 percent do Čiech.

EK

U. S. Steel dá pre Košice 21 miliónov

Na základe zmluvy, ktorú podpísal primátor mesta Zdenko Trebuľa a prezident U. S. Steel Goodish, sa bude firma podieľať na príprave spoločensko-kultúrnych podujatí, ako sú Dni mesta Košice a Košické Vianoce, kultúrnych a športových akcií na medzinárodnej úrovni a budú spolupracovať aj pri riešení nepredvídaných udalostí na území mesta. Finančne prispedia na rekonštrukciu Detskej železnice v Čermeli, Medzinárodný maratón mieru, košickú organizáciu vozíčkárov a podporia košické kluby ľadového hokeja, hádzanej a nohejbalu.

EK

Slovenské poisťovne hradia ošetrovanie v ČR

Nedávno vstúpila do platnosti Zmluva medzi Českom a Slovenskom o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti, ktorá zrovnoprávňuje poistencov oboch krajín na území druhej krajiny pri poskytovaní akútnej zdravotnej starostlivosti. Úhradu za poskytovanie nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti poistencovi z druhej krajiny vrátane dopravy, zdravotníckej záchrannéj služby, liekov a zdravotných pomôcok si budú vzájomne účtovať zdravotné poisťovne.

Ak je poistenec v rámci poskytnutia akútnej zdravotnej starostlivosti nútený kúpiť si lieky alebo zdravotné pomôcky v lekárni, náklady hradí v hotovosti a potom mu ich príslušná poisťovňa uhradí.

Specializovaná zdravotná starostlivosť sa môže poskytnúť poistencom druhej strany, ak príslušná poisťovňa vyslovila vopred písomný súhlas s jej úhradou. EK

Po roku má Slovensko izraelského veľvyslanca

Post veľvyslanectva Izraela pre Slovensko a ďalšie dve krajiny - Slovinsko a Chorvátsko - bude od apríla opäť obsadený. David Granit v apríli odovzdá Bratislave svoje poverovacie listiny. Stane sa tak oficiálnym zástupcom židovského štátu v tejto trojici krajín, ktoré viac ako rok ostali bez veľvyslanca, pretože mali spoločnú ambasádu s Rakúskom vo Viedni. "Rozhodli sme sa, že budeme venovať Slovensku väčšiu pozornosť na úrovni veľvyslanectva, a tak sme prijali rozhodnutie o vymenovaní veľvyslanca, ktorý bude sídlieť v Jeruzaleme," vyhlásil v Bratislave David Peleg z izraelského ministerstva zahraničia, zástupca šéfa sekcie pre krajiny východnej a strednej Európy.

Izrael povolal späť svojho veľvyslanca Nathana Merona z Viedne po tom, ako sa v Rakúsku do vlády dostala extrémne pravicová strana slobodných. Nathan Meron, ktorý bol zároveň aj veľvyslancom pre Slovensko, Slovinsko a Chorvátsko, bol neskôr vymenovaný za veľvyslanca Izraela v Rusku. Post veľvyslanca pre Rakúsko ostane prázdny, kým bude pri moci koalícia so zastúpením slobodných. EK

HZDS: Tarčáka vo funkcii vymenil Kolesár, Kramplovú Kalman

Výkonom funkcie ústredného tajomníka Hnutia za demokratické Slovensko poverilo Republikové predstavenstvo HZDS, 27-ročného Radoslava Kolesára, súčasného podpredsedu rady HZDS. Vo funkcii nahradil poslanca Jozefa Tarčáka, ktorý ju dočasne zastával potom, ako v závere minulého roka na post ústredného tajomníka HZDS abdikoval Jozef Grapa.

Členovia republikového predstavenstva riešili aj obsadenie funkcie podpredsedu pre zahraničnú oblasť. Tohto postu sa zo zdravotných dôvodov vzdala Zdenka Kramplová. Na návrh predsedu HZDS Vladimíra Mečiara poverili touto funkciou súčasného podpredsedu hnutia pre sociálne otázky Jozefa Kalmana. V bývalej vláde V. Mečiara bol Kalman zodpovedný za integračné procesy Slovenska. O definitívnom obsadení funkcie rozhodne podľa stanov až riadny snem HZDS.

Ekonomický expert hnutia Miroslav Maxon predstavil návrh ekonomicko-hospodárskeho programu HZDS, ktorý sa po diskusii a spresnení v organizáciách hnutia stane základom jeho volebného programu v hospodárskej oblasti. Vyhlásil, že je dôležité dočasne upustiť od absolútne liberálnej ekonomiky a hospodársky rast má zabezpečiť silná vláda.

Mečiar na tlačovke zopakoval, že z politiky neodíde. "Prekážam?" spýtal sa a dodal, že odchod by mu "priatelia nikdy neodpustili". Nepovedal však, že chce byť po voľbách premiérom: "Otázka postavenia osoby teraz nie je dôležitá."

Na otázku, od koho dostal ponuku na azyl v USA, odpovedal: "Od oficiálnych štátnych orgánov nie, to je pravda. Boli to osoby s takou autoritou, ktoré mohli garantovať, že čo sľubujú aj splnia. Dovoľte, aby som ich mená a funkcie nezverejnil." EK

Vláda schválila, no rozhodne parlament

Vláda schválila variant územného členenia, pri ktorom by sa vytvorilo 12 regiónov. Oproti pôvodne predkladaným návrhom je zmena v tom, že okresy Ska-

lica a Senica sú pripojené k Bratislavskému VÚC a na východe je okres Vranov nad Topľou pripojený k Šarišu. Územné členenie musí v zákone o samospráve vyšších územných celkov schváliť ešte parlament. EK

Ministerstvo hospodárstva bráni Bratislavu

Ministerstvo hospodárstva je prekvapeně neobjektívnym hodnotením Bratislavy ako turistického centra vo vydaní denníka Süddeutsche Zeitung. Podľa neho ide o čisto individuálne, účelové hodnotenie autora, ktoré nevytíhne realitu.

"Bratislava patrí totiž popri Považí a Vysokým Tatram k trom najnavštevovanejším regiónom Slovenska a podľa posledných štatistík sa jej životná úroveň nezadržateľne približuje k priemeru Európskej únie," povedal hovorca ministerstva Peter Benčúrik.

Süddeutsche Zeitung predstavuje Bratislavu ako neslobodné mesto poznačené všadeprítomným duchom socializmu.

Podľa nemeckého novinára Schögela je Bratislava neslobodným mestom, v ktorom niet nočného života, svojich hostov posielajú do posteľí o 23. hodine. Bratislave dáva prívlastok anti-Viedeň.

Podľa Schögela je kapitoulou samou o sebe agresívne a nepriateľské správanie taxikárov, čo sa neprijemne odzrkadľuje v neustálej prítomnosti policajných síl a hliadok pred cestnými zátarasmi a podnikmi.

Len pozlátkou je luxusne renovované staré centrum so stredovekými a barokovými stavbami. Ako hlavné črty spomína denník malosť, špinu, neistotu, zlú obsluhu a pretrvávajúci "socialistický" štýl. EK

Prvé dejiny slovenskej fantastiky

Pod názvom Slovenská fantastika do roku 2000 vychádzajú v týchto dňoch prvý raz dejiny slovenskej fantastickéj literatúry. Publikácia, vydaná Národným osvetovým centrom, pochádza z pera odborníka v oblasti science-fiction Ondreja Herca (1944) a literárneho kritika Miloša Ferka (1974). Ponúka prehľad autorov od romantika Gustáva Reussa až po predstaviteľa cyberpunku Michala Hvoreckého.

Okrem tvorby spisovateľov, ktorí sa venovali výlučne písaniu fantastickéj literatúry, sú prvky fantastiky zrejme aj v tvorbe prozaikov socialistického realizmu, generácie Mladej tvorby, postmoderny i detskej literatúry.

EK

Mediálne centrum pracovalo pre SIS

Mediálne informačné centrum, ktoré bolo do 31. decembra 2000 organizáciou ministerstva kultúry, dostalo od roku 1995 zo štátneho rozpočtu takmer 90 miliónov korún na výkon analyticko-monitorovacej činnosti pre potreby Slovenskej informačnej služby. Vyplýva to zo zmluvy o spolupráci, ktorú v roku 1997 podpísal vtedajší minister kultúry Ivan Hudec a exriaditeľ tajnej služby Ivan Lexa. Zmluvu predložil nedávno minister kultúry Milan Kňažko na verejnom stretnutí členom parlamentného mediálneho výboru.

Na výkon činností pre SIS bol v mediálnom centre zriadený dokumentačno-analytický odbor, v ktorom pracovali 12 zamestnanci tajnej služby. V činnosti pre SIS pokračoval odbor aj po nástupe súčasnej vlády, až kým Kňažko v marci 1999 zmluvu o spolupráci nezrušil a odbor nedelimitoval na SIS.

Odbor sa podľa Kňažkových informácií venoval spracúvaniu analýz z odkrytých, respektíve z medializovaných zdrojov. "Celkom presne to však nevieme, lebo môžeme vychádzať iba z dokumentácie, o ktorej som presvedčený, že nie je úplná." Už samotnú existenciu pracoviska SIS v rezorte kultúry považuje Kňažko za nemorálnu. Dôvod, prečo ho zrušil až päť mesiacov po nástupe do funkcie, vysvetľuje tým, že ministerstvo potrebovalo čas na vypracovanie príslušných materiálov o zrušení zmluvy.

EK

Prvý z predajcov automobilov Škoda s ISO 9002

Autorizovaný predajca osobných automobilov značky Škoda, spoločnosť Mobil Star v Košiciach, ako prvý z 82 dilerov Škodoviek na Slovensku, získal od certifikačnej spoločnosti SGS certifikát riadenia kvality podľa medzinárodných noriem ISO 9002 zo sféry predaja automobilov, originálnych náhradných dielcov a servisu motorových vozidiel. Ako povedal generálny riaditeľ SGS Slovensko, s. r. o., Ing. Ladislav Papík, certifikát potvrdil, že Mobil Star má vybudovaný systém riadenia kvality vo všetkých činnostiach, ktoré boli predmetom auditu. Dodal, že systém ISO predajca implementoval do interného systému LEX spoločnosti Škoda Auto Slovensko, s. r. o., pričom certifikačná previerka potvrdila, že ocenený predajca má systém LEX vybudovaný na vysokej úrovni z dokumentačnej, organizačnej i technickej stránky v oblasti predaja automobilov a originálnych náhradných dielcov a servisných činností. Riaditeľ pre predaj Škoda Auto Slovensko, s. r. o., Ing. Štefan Chudoba v tejto súvislosti zdôraznil, že kvalita v odbytových a marketingových činnostiach, ktorú potvrdzujú aj certifikáty podľa noriem ISO alebo VDA, je najdôležitejšia vzhľadom na principiálny zámer obchodu - úspešne predávať výrobky vrátane automobilov, na trhu. Majiteľ spoločnosti Mobil Star, s. r. o., Ing. Ján Bodnár pripomenul, že na obhájenie podmienok certifikátu sa firma pripravovala od polovice februára 2000.

EK

V Štrasburgu zatiaľ najviac vysúdil Gaulieder

Európsky súd pre ľudské práva doteraz oficiálne eviduje 76 sťažností, ktoré na Slovenskú republiku podali slovenskí občania. Dvadsať z nich je už ukončených - v prospech sťažovateľa, v prospech Slovenska alebo zmierom. Ostatné sú v štádiu konania pred súdom alebo vec sleduje Výbor ministrov Rady Európy.

Dohromady vyplatila SR od roku 1993 sťažovateľom 3 milióny 359 856 korún. Najviac vysúdil bývalý poslanec HZDS František Gaulieder. Za porušenie svojich práv, ku ktorému došlo, keď bol nezákonne zbavený poslaneckého mandátu, vysúdil milión 541 025 korún.

Najčastejšie sa podľa agenta pred európskym súdom Petra Vršanského Slováci sťažujú na porušovanie článku 6 Dohovoru o ľudských právach, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie. "Namietajú najmä proti nepriemeranej dĺžke konania na vnútroštátnych súdoch, teda proti prietahom v súdnom konaní, nespravodlivému prejednávaniu vecí, zaujatosti sudcu alebo súdu," povedal.

Situáciu by podľa Vršanského malo zlepšiť viacero legislatívnych opatrení, ktoré Slovensko prijalo a plánuje prijať - novela ústavy, novela Trestného poriadku, zákona o sudcoch a prísediaciach a novelizácia Občianskeho súdneho poriadku.

Vybavenie sťažnosti v Štrasburgu trvá aj niekoľko rokov. Medzi známe vlečúce sa kauzy patrí sťažnosť Lubomíra Feldeka o porušení práva na slobodu vyjadrovania. Lubomír Feldek sa na súd obrátil v čase sporu s bývalým ministrom kultúry Dušanom Slobodníkom, ktorý Feldeka zažaloval za článok v novinách a za verš v jeho básni, kde sa spomínala Slobodnikova fašistická minulosť. Podľa Vršanského dáva Slovensko prednosť rozsudku európskeho súdu v merite vecí pred zmierom, pretože to bude mať význam pre budúce rozhodovanie slovenských súdov. Slobodník je od roku 2000 v spore Feldeka so SR v postavení tzv. tretej strany.

Slovenska sa týka aj sťažnosť na Belgicko, ktorú súd prijal pred niekoľkými týždňami. Belgická organizácia Liga za ľudské práva a manželia Čonkoviči v nej podali sťažnosť na Belgicko za porušenie ľudských práv, ku ktorému došlo v prípade vyhostenia slovenských Rómov - žiadateľov o azyl - v októbri 1999. "Je to ešte živá vec. Povedal by som: No comment," vyjadril sa k tomuto sporu Peter Vršanský. Zároveň pripustil, že je možné, že Slovensko bude v spore figurovať ako tretia strana.

EK

Najlepšie na Slovensku zarobia bankári a Bratislavčania

Priemerný zamestnanec na Slovensku zarobil vlni 11 430 korún mesačne. Veľká väčšina obyvateľov však môže o tejto sume len snívať. Ak človek nie je zamestnaný v Bratislave, nepracuje v peňažníctve a jeho zamestnávateľom nie je zahraničná firma, je len malá pravdepodobnosť, že jeho príjem dosiahne celospoločenský priemer.

Z ôsmich krajov na Slovensku je v siedmich priemerná mzda nižšia ako celoštátny priemer. Jedine Bratislavský kraj prevyšuje priemernú hodnotu a v treťom štvrtroku tu mzdy dosiahli 15 300 korún.

V ostatných častiach Slovenska je situácia podstatne horšia. Platí, že čím vyššia je v regióne nezamestnanosť, tým nižšie príjmy majú zamestnaní ľudia.

V Prešovskom kraji, ktorý dlhodobo vedie rebríček nezamestnanosti, dostávajú zamestnanci priemerne 9489 korún (v 3. štvrtroku). Ekonomovia si tento vzťah vysvetľujú nízkymi mzdovými nárokmi nezamestnaných. "Nezamestnaný, ktorý má záujem pracovať, je ochotný poberať nižšiu mzdu ako zamestnanec, ktorý chce len zmeniť pracovné miesto," myslí si analytik Istrobanky Marek Senkovič.

Určujúcim faktorom pri nástupe do zamestnania je často dosiahnuté vzdelanie. Z tohto pohľadu sa rozdelenie výšky miezd na Slovensku javí ako spravodlivé. Najbohatší Bratislavčania majú totiž najväčšie zastúpenie vysokoškolačkov v ekonomicky aktívnom obyvateľstve. Ostatné kraje v tomto ukazovateli značne zaostávajú a nedosahujú ani polovičnú úroveň v porovnaní s Bratislavou.

"Čím je odvetvie ziskovejšie, tým lepšie dokáže ohodnotiť svojich zamestnancov," tvrdí Marek Senkovič. Najviac prosperujúce odvetvia, ako bankovníctvo, poisťovníctvo či informačné technológie, túto závislosť potvrdzujú. Zamestnanci v peňažníctve zarobili v treťom štvrtroku priemerne za jeden mesiac 20 950 korún, pracovníci poisťovní len o niekoľko sto korún menej. Ďaleko najvyššie platy štatistický úrad zaznamenal v počítačových činnostiach - 29 346 korún.

Kritérium ziskovosti zlyháva v odvetviach, ktoré spravuje štát. V prípade škôl, úradov či nemocníc sa dá hovoriť len o celospoločenskom prospechu, ktorý je v peňažných jednotkách nemerateľný.

Spomenuté oblasti súčasne patria medzi najnižšie príjmové skupiny. Priemerný plat v školstve (v 3. štvrtroku) predstavoval 8941 korún. O málo lepšie na tom boli zamestnanci zdravotníctva (10 061 korún).

EK

Rakúske ministerstvo si vybralo košické Inžinierske stavby

Rakúske ministerstvo dopravy si v medzinárodnej súťaži vybralo na výrobu riečnych bójí na vyznačovanie plavebnej dráhy po Dunaji Inžinierske stavby, a. s., Košice. Zákazka na 120 bójí je rozčlenená do troch etáp a zabezpečuje ju závod 02 IS Košice. Vlni vyviezol prvých 40, vo februári tohto roka ten istý počet a posledných 40 bójí dodajú na budúci rok. Podľa vyjadrenia riaditeľa závodu Petra Hausera potrubárske práce veľkých priemerov, tranzitného charakteru, sú už dlhší čas v útlme, a tak sa firma zapája do produkcie iných objednávok. Tradíciu produktovodov nahrádza aj klasická stavebná práca. V rámci nej sa od vlaňajšieho septembra závod podieľa na príprave zakladania montážnych činností na umiestnenie elektro-cínovacích liniek pre U.S. Steel Košice. V nepretržitej prevádzke stavbári odstránili staré nepotrebné technické prvky, aby vytvorili podmienky na montáž technológií na výrobu nového druhu plechu. Práce musia ukončiť v máji. Objem zákazky je 50 mil. Sk.

Vybudovanie dobrého mena firmy v zahraničí je podľa člena Predstavenstva IS, a. s., Košice Ing. Alojza Rajniča rozhodujúcim krokom k presadeniu sa na zahraničných tendroch. Akciová spoločnosť uzavrela minulý rok so ziskom 28 mil. Sk a celkové výnosy vzrástli na 1,83 mld. Sk, čo znamená medziročný nárast o takmer 446 mil. Sk. V tomto čase sa vedenie spoločnosti intenzívne pripravuje na vstup zahraničného partnera.

EK

Justičná pokladnica bude vymáhať pohľadávky

Zefektívniť systém vymáhania súdnych pohľadávok je hlavnou náplňou Justičnej pokladnice, ktorú na Krajskom súde v Bratislave otvoril nedávno minister spravodlivosti Ján Čarnogurský.

Už počas prvého roka činnosti pokladnice očakáva minister zlepšenie úspešnosti vymáhania súdnych pohľadávok v Bratislavskom kraji zo súčasných približne 25 na viac ako 30 percent. Justičná pokladnica bude mať za úlohu vymáhať súdne pohľadávky, ktoré tvoria súdne poplatky, trovy trestného konania, svedočné, znalecké a rôzne iné náklady vznikajúce v súvislosti so súdnym konaním.

V súčasnosti slovenské sudy registrujú 155-tisíc takýchto položiek za približne 470 miliónov korún. Dostal si sudy vymáhali pohľadávky samy, túto úlohu bude centrálné vykonávať Justičná pokladnica.

EK

Milan Markovič vyhral súd s HZDS

Okresný súd Bratislava IV zamietol žalobu HZDS proti populárnemu satirikovi Milanovi Markovičovi. Podľa sudkyne zostáva na Slovensku satira prípustná. "Aksi všetci musíme zvyknúť, že nás budú novinári a satirici kritizovať," povedala sudkyňa Elena Kožíková s tým, že by bolo skutočne čudné, ak by humorista dokázal ovplyvniť výsledok referenda. HZDS bude musieť zaplatiť aj 8500 korún za súdne trovy. Zaujímajúcie je jasné, či sa hnutie odvolá.

HZDS žiadalo od Markoviča odškodnenie 200-tisíc korún a ospravedlnenie za "neoprávnený zásah" do svojej povesti, ktorú podľa žaloby satirik poškodil minulý rok v októbri v televíznej šou. Vtedy si utáhoval z prívržencov V. Mečiara, ktorí sa chystali na referendum o predčasných voľbách. Podľa žaloby práve Markovič zaviniť, že referendum stroskotalo na nezáujme verejnosti, a vraj spôsobil aj "pokles preferencií HZDS na 21 percent".

Markoviča zastupoval advokát Ernest Valko, ktorý poukázal nielen na formálne chyby žaloby, ale najmä na jej "nepreukázateľnosť". Žalujúcu stranu zastupovala len občianska zástupkyňa, ktorá sa odmietla k prípadu i verdiktu súdu vyjadriť. Reagovala iba na Markovičov výrok, že ľutuje voľičov HZDS, ak hnutie koná rovnako nepripravene a nekompetentne ako v prípade tejto žaloby, a ohradila sa, že "iba pracuje s argumentmi, ktoré má k dispozícii". Markovič sa vzápätí Gabriele Horvátovej ospravedlnil, že sa jej nechcel dotknúť.

EK

Matica stále protestuje proti ministerstvu

Výbor Matice slovenskej protestuje proti postupu ministerstva kultúry, ktoré v prvom štvrtroku zadržalo prostriedky z bežného účtu Matice, ako i proti spôsobu, akým ministerstvo ďalej manipuluje s príspevkom určeným Matici. Uvádza sa to v komuniké zo zasadnutia výboru, ktoré sa uskutočnilo v Martine.

Výbor konštatuje, že napriek čiastkovej dohode je činnosť Matice v roku 2001 naďalej obrozená a dopady na jej poslanie medzi Slovákami doma i v zahraničí kritické. Odmieta tiež ultimatívnu požiadavku riaditeľa Slovenskej národnej knižnice vysťahovať Maticu z jej sídelnej budovy v Martine a ukladá predsedovi a správcovi interpelovať vo veci zadržaných prostriedkov u ministerky financií. Celú manipuláciu s Maticou považuje za účelovú a likvidačnú. Ide podľa neho najmä o rozpis štátneho príspevku

EK

Kňazko navrhuje Dom zahraničných Slovákov zrušiť

Ministerstvo kultúry sa rozhodlo zrušiť Dom zahraničných Slovákov. Podá aj návrh na zrušenie funkcie sekretariátu splnomocnenca vlády SR pre zahraničných Slovákov. Túto funkciu zastáva Claude Baláž. Práve on odovzdal ocenenie Milanovi S. Ďuricovi. Ďurica napísal viacero kníh, ktoré odborná obec spája s xenofóbiou a antisemitizmom. Hoci Baláž tvrdil, že celá akcia sa konala so súhlasom ministerstva, minister o tom nič nevedel.

Podľa stanoviska ministerstva DZS neplní úlohu, ktorú by mal, a to je podporovať kultúrne aktivity zahraničných Slovákov.

Mínulý rok dostal dom zo štátneho rozpočtu 17,7 milióna korún, z toho sa 10,5 milióna použilo na mzdy, nájomné, strážnu službu a nákup materiálu. Na podporu konkrétnych projektov zostalo v rozpočte len 7,8 milióna korún. Zbierky by mali prejsť pod správu Slovenského národného múzea a vykonávanie činnosti medzi ministerstvom kultúry, zahraničných vecí, financií, vnútra a školstva. Návrh na zrušenie funkcie aj sekretariátu splnomocnenca vlády SR pre zahraničných Slovákov, ako i návrh na ukončenie činnosti domu predloží dnes minister kultúry na medzirezortné pripomienkové konanie a následne na rokovanie vlády.

EK

Zmenky: jeden obvinený vo väzbe, druhý nie

Dvaja obvinení, ktorých mená sa spájajú s piatimi zmenkami Slovenského plynárenského priemyslu, majú rozdielny osud.

Bývalého finančného riaditeľa SPP Ivana M. zadržali nedávno slovenskí policajti na hraniciach, keď sa snažil vycestovať do Rakúska. Napriek tomu, že vyšetrovateľka podala návrh na jeho vzatie do väzby, prokurátorka nesúhlasila, a preto sa Ivan M. nachádza na slobode.

Bývalého šéfa Sezooz Group Romana Z. česká polícia zadržala nedávno, sudca ostravského súdu na neho uvalil väzbu. Podľa neho by totiž mohol ovplyvňovať svedkov.

Prokurátorka Beáta Vitková, ktorá odmietla uvaliť väzbu na Ivana M., tvrdí, že vyšetrovateľka uviedla slabé dôvody. "Dôvody na väzbu musíme mať podložené, napríklad že sa obvinený nedostavoval na úkony," povedala Vitková. Vyšetrovateľkin dôvod, že obvinený by sa mohol skrývať v zahraničí a vyhýbať sa tak trestnému stíhaniu, prokurátorka neuznala: "Z materiálov, ktoré mám, vyplýva, že už bol v zahraničí desaťkrát a teraz išiel do Schwechatu po syna."

Prokurátor však okrem dôvodov navrhnutých vyšetrovateľom môže posudzovať aj ďalšie, ktoré prichádzajú do úvahy.

Nie je to po prvý raz, čo prokurátorka Vitková odmietla vyšetrovateľovu žiadosť. Mínulý rok odmietla vziať do väzby obvineného Vladimíra Poóra.

Ivan M. a Roman Z. sú obvinení z dvoch podvodov. Jedným z nich je vystavenie piatich zmienek v celkovej hodnote 350 miliónov českých korún. Podpísal ich bývalý šéf SPP Ján Ducký pre Sezooz Group na fiktívny nákup zariadení. Druhého podvodu sa mal Ivan M. dopustiť, keď na účet Romana Z., previedol z účtu SPP 10 miliónov dolárov ako vyrovanie, pričom na disponovanie s týmito peniazmi už nemal oprávnenie. Po zavraždení Duckého v roku 1999 sú obaja považovaní za kľúčové osoby v kauze Duckého zmienek.

Dôvody na uvalenie vyšetrovacej väzby v SR:

- ak hrozí, že páchateľ odíde do zahraničia a bude skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu,
- ak hrozí, že páchateľ bude ovplyvňovať svedkov alebo iné osoby a mariť tak trestné konanie,
- ak hrozí, že páchateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, ktorú začal alebo ktorou hrozil.

EK

Matica žiada peniaze na degustáciu vín

V rozpise niekoľkých stoviek "kultúrnych akcií," na ktoré požiadala Matica slovenská o príspevok štátu, sú aj prednášky Herbalife, ľudového liečiteľa, otvorenie a ukončenie kúpeľnej sezóny v Trenčianskych Tepliciach či večer spojený s degustáciou vín v Lučenci. Matica žiada na tieto akcie príspevok od štátu.

Matica žiada peniaze napríklad aj na členskú schôdzu Slovenského zväzu záhradkárov či preplatenie rekvalifikačného kurzu Obsluha PC.

V rámci projektov na kultúrne aktivity sú zaradené aj pravidelné zasadnutia orgánov Matice slovenskej. Priestory domov a oblastných pracovísk sa mesačne využívajú na činnosť, ktorá nemá charakter kultúrnej aktivity. Sú to akcie Demokratickej únie žien, filatelistov, skautov, šachové krúžky, výučba esperanta.

Nedávno bol predseda Matice slovenskej Jozef Markuš za prezidentom Rudolfom Schusterom, kde sa sťažoval, že ministerstvo kultúry zadržáva 19 miliónov, ktoré mu už schválilo z účelových transferov.

"Peniaze na účet zatiaľ neprišli, pretože vedenie Matice napriek niekoľkým upozorneniam predložilo opäť nedostačujúci rozpočet," povedal hovorca ministerstva kultúry Juraj Puchý.

V rozpise položiek, ktoré poslalo vedenie Matice na ministerstvo, je síce rozpisovaných niekoľko stoviek akcií, ktoré organizujú jednotlivé domy Matice po Slovensku, no chýba ich presná kalkulácia. "Je to neprehľadné, navyše o mnohých akciách sa nedá povedať, že sú to kultúrne aktivity," hovorí Puchý. Prioritou mali byť kultúrne akcie na šírenie slovenského povedomia hlavne v južných okresoch.

Matica slovenská nie je organizáciou v pôsobnosti ministerstva kultúry. A tak podobne ako iné kultúrne subjekty môže žiadať peniaze len z účelového transferu ministerstva. V tomto roku ministerstvo pre Maticu schválilo 19 miliónov korún.

Na ustanovenie biskupa pre Maďarov politici nemajú dosah

Podpredseda vlády Pál Csáky sa nedávno vyslovil za to, aby mali maďarski veriaci na Slovensku svojho vlastného biskupa. Možnosť vytvorenia samostatnej diecézy pre maďarskú menšinu je však mimo dosahu politikov a štátnej moci.

Hranice diecéz sú výsledkom stáročného historického vývoja, ich zmena vždy podlieha schváleniu vo Vatikáne. Podľa základnej zmluvy s Vatikánom na ich vytváranie štát nemá nijaký dosah. Podľa článku 3 má katolícka cirkev "výlučné právo zriaďovať, meniť a rušiť vlastné cirkevné štruktúry, najmä provincie, arcidiecézy, diecézy, eparchie, exarcháty a apoštolské administratúry". Štát tieto zmeny len berie na vedomie, Vatikán by mal zabezpečiť zhodu hraníc cirkevných diecéz so štátnymi hranicami.

Štát zároveň nemá právo ani ovplyvňovať menovanie biskupov - to tiež patrí podľa zmluvy do výlučnej kompetencie Svätej stolice.

Katolícka cirkev si ani nevedie štatistiku, koľko percent jej členov je maďarskej národnosti, a maďarská menšina nepatrí do jednej cirkevnej diecézy.

Maďarski veriaci podľa cirkevného členenia patria do troch biskupstiev - bratislavsko-trnavského, rožňavského a košického. Aj farnosti, nižšie jednotky cirkevného členenia, sú najčastejšie zmiešané, pomer národností je rôzny.

"Stáva sa, že farnosť má sídlo v čisto slovenskej obci, a filiálka je čisto slovenská. Biskupi sa v rámci svojich diecéz snažia do zmiešaných farností poslať kňazov, ktorí ovládajú obidva jazyky," hovorí hovorca KBS Marián Gavenda.

Biskup pre maďarských veriacich, za ktorého ustanovenie sa nedávno vyslovil podpredseda vlády Pál Csáky, by preto nemal automaticky pôsobiť pre všetkých maďarských katolíkov.

Svoju podporu myšlienke osobitného biskupa pre maďarských veriacich Pál Csáky vysvetlil tým, že potreby maďarských veriacich sú zanedbávané. Nedostatočná je napríklad pastorácia mládeže, čo sa prejavuje aj na malom počte maďarských novokňazov a nasledujúcej prestarnutosti maďarského kleru.

Podľa Gavendu by tento problém ustanovenie nového biskupa nevyriešilo. Nedostatok povelaní je totiž aj v samotnom Maďarsku. Pokiaľ ide o iné potreby, KBS prekladá pastierske listy do maďarčiny a zabezpečuje dovoz náboženskej literatúry z Maďarska. Birmovky, ktoré môže konať len biskup, sú v maďarských farnostiach po maďarsky. Maďarčinu ovládajú biskupi Vladimír Filo, Dominik Tóth, Eduard Kojnok aj arcibiskupi Ján Sokol a Alojz Tkáč. "Maximom, ako by sa to mohlo riešiť, by mohlo byť poverenie niektorého biskupa v rámci KBS, aby sa osobitne venoval pastorácii maďarských veriacich," povedal Gavenda. *EK*

Poprad asi bude kandidovať na ZOH so Zakopaným

Poslanci mestského zastupiteľstva v Poprade v lete 1999, hneď po zverejnení výsledkov neúspešnej kandidatúry na zimné olympijské hry v roku 2006, odhlasovali naštartovanie už tretieho kandidátskeho procesu. Dnes je situácia trochu iná. "Na nedávnom valnom zhromaždení Slovenského olympijského výboru sa oficiálne o tretej kandidatúre Popradu-Tatier nehovorilo. V kuloároch sa však o tretej kandidatúre diskutovalo pomerne jasne," povedal primátor Popradu Štefan Kubík, ktorý predsedal druhému z kandidátskych výborov. Od začiatku roka sa intenzívne uvažuje aj o spoločnej kandidatúre s poľským Zakopaným. Na otázku, či je aktuálna kandidatúra na ZOH 2010 alebo o štyri roky neskôr, Kubík povedal, že sa asi bude uvažovať o neskoršom termíne, keď by zimná olympiáda takmer s určitosťou mala byť na starom kontinente. *EK*

Na Tisa si spomenulo len zopár priaznivcov

Hfštka priaznivcov vojnového slovenského štátu si v Bratislave spomenula na vtedajšieho prezidenta Jozefa Tisa, ktorého popravili pred 54 rokmi. Na zhromaždených dôchodcov a mladistvých skinov dohľadali posilnené policajné hliadky, zasahovať však nemuseli. Napoludnie sa na bratislavskom cintoríne stretlo asi dvadsať dôchodcov, aby zapálili sviečky na Tisovom hrobe. Popoludní sa k nim pridalo asi dvadsať mladistvých skinov, aby sa zúčastnili na omši za Tisa. *EK*

Vasil Biľak vypovedal pred súdom

Nedávno predstúpil pred Krajský súd v Bratislave bývalý komunistický funkcionár Vasil Biľak, aby sa zodpovedal za obvinenia z vlastizrady za pozvanie vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v auguste 1968.

Biľak je obžalovaný z vlastizrady a trestných činov spadajúcich pod zákon na ochranu mieru, porušovania záväzných pravidiel hospodárskeho styku a ohrozenia devízového hospodárstva. Ak súd uzná Biľaka vinným, hrozí mu až 15 rokov.

Súčasťou 23-tisíc stránkového vyšetrovacieho spisu je aj pozývaci list. Biľakov podpis je na konci listu adresovaného Leonidovi Brežnevovi, po ktorom nasledovala invázia vojsk Varšavskej zmluvy do Československa. Biľak vraj list niekoľko dní pred inváziou osobne odovzdal Brežnevovi.

Dnes už 83-ročný Biľak je posledným z piatich žijúcich signatárov listu. Sám obvinenie z vlastizrady odmieta. "K niečomu, čo som neurobil, sa predsa nemôžem priznať," povedal pred dvoma rokmi pre TASR. Podľa neho by "spojenecké" vojská prišli do Československa aj bez listu. K obsahu listu sa v prípravnom konaní vyjadril, že v ňom len informoval o vnútropolitickej situácii v Československu.

Trestné stíhanie Biľaka sa začalo v roku 1990. Pre nedostatok dôkazov bolo v roku 1992 pozastavené. Krátko na to, po sprístupnení sovietskych archívov, keď sa objavil autentický list, sa v stíhaní pokračovalo. Po rozdelení republiky prešlo vyšetrovanie prípadu na prokuratúru SR. Vyšetrovanie prípadu sa skončilo v decembri 1998. Prokuratúra vznesla obžalobu 30. marca 2000. *EK*

Rakúsko chce ďalšie informácie o Martinkovi

Rakúske spolkové ministerstvo spravodlivosti požiadalo pred veľkonočnými sviatkami slovenské ministerstvo spravodlivosti o ďalšie informácie týkajúce sa spolumajiteľa Slovenských liečebných kúpeľov Piešťany a firmy Vadium Group Karola Martinku, aby mohlo konať v kauze jeho vydania na Slovensko. Nové informácie sa údajne týkajú jeho spoločníkov pri privatizácii kúpeľov Piešťany a ďalších faktov.

Keď rakúska strana požadované informácie zo Slovenska dostane, vyššia štátna prokuratúra pri vyššom krajskom súde po ich preskúmaní rozhodne, či je možné otvoriť prípad vydania Karola Martinku na Slovensko, alebo nie. *EK*

Za štyri mesiace prepadli päť bánk

Lupiči nerešpektujú názor policajtov, že najjednoduchšie je vylúpiť malú pobočku banky, ktorá má len minimum zabezpečovacích zariadení. V poslednom čase sa zaujímajú najmä o dobre zabezpečené banky v Bratislave. Od decembra ich vykradli päť. Poslednou z nich sa na Veľkonočnú nedeľu stala pobočka Poľnobanky na bratislavskej Krížnej ulici. Lupiči si z nej odniesli asi 10 miliónov korún.

Námety na bankové lúpeže páchatelia často nachádzajú v televíznych filmoch či seriáloch. "My potom musíme prísť na to, ktorým filmom sa lupiči inšpirovali," hovorí s úsmevom policajt.

Niekdajší kasári v noci otvárali bankové sejfy pomocou paklúčov a autogénu. Dnes sú lúpeže, pri ktorých sa zločincovi podarí vylomiť alebo vyhodiť do vzduchu trezor, len veľmi zriedkavé. Postup je premyslený a lúpeže sú väčšinou pripravené niekoľko týždňov vopred.

"Preskúmajú bezpečnostné kamery a pri prepade sa postaví tak, aby boli čo najmenej v zábere," vysvetľuje policajt z policajného prezídia, ktorý sa lúpežami zaoberá. Aj s najmodernejšou technikou potom polícia len veľmi ťažko identifikuje zamaskovaných útočníkov. Pri analýze videa z kamier policajti hľadajú znaky, podľa ktorých by mohli lupičov odhaliť. Ide napríklad o tetovanie alebo jazvy.

Okrem kukiel a tmavého oblečenia lupiči často menia aj hlas a hovoria: "Naval dengi!" alebo "Davaj penazi!". Aj zmena intonácie alebo nárečia môže totiž políciu pri pátraní zmiatať.

Problémom pri bankových lúpežiacich alebo pri vykradnutí peňažných transportov naďalej zostávajú chyby zamestnancov. "Stáva sa, že zamestnanci na verejnosti hovoria o bezpečnostných zariadeniach." Lupičom tak uľahčujú cestu k peniazom. Ak sa informácie dostanú z banky nevedome, polícia nemôže nič urobiť a zostáva to už potom len na inštitúcii, aby podobným únikom zamedzila.

Až na niektoré pobočky v odľahlých oblastiach sú banky zabezpečené dobre, tvrdí polícia. Ak však lupič namieri na pokladníka zbraň, nepomôžu ani najlepšie zabezpečovacie zariadenia.

EK

Začnú vyplácať dlhopisy

Ondelho by mali prvé tisíce ľudí dostať po 13 740 korún za dlhopisy. Tým by mala odštartovať posledná fáza historického pokusu, ako vrátiť ľuďom časť majetku bývalého socialistického štátu, v ktorom bolo zakázané súkromné vlastníctvo podnikov.

V roku 1995 Mečiarova vláda rozhodla, že z tisícokorunovej kupónovej knižky do druhej vlny privatizácie sa stane dlhopis a ten bude vyplatený v roku 2001.

Ani po šiestich rokoch však nie je isté, či všetci dostanú sľúbené peniaze. Fond národného majetku, ktorý má dlhopisy vyplácať, totiž na výplatu potrebuje vyše 26 miliárd korún, ktoré nemá.

Fond by mal odtiaľ každý deň posielat do RM-Systému 100 miliónov korún, ktorý ich bude ľuďom rozdeľovať na ich účty alebo poštovou poukážkou.

Ako potvrdila hovorkyňa fondu Tatjana Lesajová, o časovom harmonograme vyplácania dlhopisov FNM sa má ešte rozhodovať. "Pre nás je dôležité, či dostaneme na vyplácanie dlhopisov o miliardu viac, alebo nie," povedala. Vláda totiž nedávno rozhodla, že jednu miliardu, s ktorou fond pôvodne ráatal, dá Sociálnej poisťovni. Podľa Lesajovej však boli odvtedy závery zasadania vlády nejasne interpretované. "Preto počkáme až na doručenie uznesenia a podľa neho budeme postupovať."

V prípade, že fond miliardu navyše nedostane, nebude môcť použiť na vyplácanie 100 miliónov denne, ako si to naplánoval. Tým sa vyrovnanie dlhu vlády voči občanom oddiali.

To sa nedotkne prvých sedemtisíc najstarších majiteľov dlhopisov, ktorí majú dostať peniaze už koncom tohto alebo začiatkom budúceho týždňa. Ako úplne prví z najstarších občanov budú uspokojení tí, ktorí oznámili číslo svojho účtu v RM-Systéme. Ostatným prídu peniaze do Slovenskej sporiteľne a v najbližšej pobočke si ich potom budú môcť vybrať.

Starší občania, ktorí so svojimi dlhopismi až doteraz nerobili žiadne úkony, zistia, či "je všetko v poriadku", ak v týchto dňoch dostanú z RM-Systému list. Ten im oznámi, že aj na nich sa vzťahuje najskorší termín vyplácania.

EK

Európska únia podporí slovenský cestovný ruch

Slovenský cestovný ruch sa dočkal bezprecedentnej finančnej pomoci z prostriedkov EÚ. Z fondu Phare je naň od apríla uvoľnených 1,75 milióna eur, ku ktorým pridá štvrtinový podiel aj slovenská vláda, takže dovedna to je 2,335 milióna eur (86 miliónov Sk).

Takáto finančná podpora by možno prišla do podvyživeného slovenského turizmu aj skôr, keby odvetvie netrpelo nezáujmom šéfov slovenského priemyslu. Známe sú ich ťahanice, kto má riadiť cestovný ruch, či ministerstvo hospodárstva, alebo výstavby a regionálneho rozvoja.

Spomínané prostriedky Phare idú napokon cez ministerstvo hospodárstva. Po jeho špeciálnych školeniach vo všetkých krajoch sa v týchto dňoch ozývajú desiatky podnikateľov.

"Denne vybavujeme 40-50 telefonátov, návštev či e-mailov," hovorí riaditeľka odboru medzinárodnej spolupráce sekcie cestovného ruchu Magdaléna Grellnethová. Prioritou je zimný a letný turizmus, kúpeľníctvo a pamiatky. Prvé projekty vyhodnotí ministerstvo po 15. máji.

"Aj belgické regióny dostali peniaze z EÚ na rozvoj cestovného ruchu, ale buďte pri ich čerpaní ostražití," povedala zástupkyňa provinčného turistického úradu z Belgicka Magda Monballyuová, ktorá nedávno v januári vystúpila na medzinárodnej konferencii turizmu v Bratislave. "Vopred sme dostali upozornenia, že medzinárodné financovanie často vytvorí projekty z projektov, ktoré nie sú významné alebo nezohľadňujú víziu regiónu."

Ak programy nebudú podporené prieskumom trhu a návštevnosti, môže sa stať, že sa v regiónoch vytvoria napríklad atrakcie, ktoré nebudú mať odbyť, lebo tam nechodia návštevníci.

EK

Kritika divadelního představení

Divotvorný hrnec

V sobotu 31. března 2001 bylo hlediště české školy Komenského zaplněno téměř do posledního místečka. Dobrá nálada se přenášela na diváky už ve dvoraně školy před představením, protože fotograf Georg Worring vytvořil velkolepé nástěnky s fotografiemi z minulého divadla a naladil tak obecenstvo do správné frekvence.

Diváky tentokrát přivítala místo onemocnělého předsedy jednatelka spolku Vlastenecká omladina Alena Tobrmanová a uvítala mezi námi také hosty - autobus sokolů a bývalých ochotníků z Kroměříže.

A potom už představení mohlo začít. Zavedlo nás až do Ameriky, pomyslného ráje přistěhovalců, kteří doufali za oceánem zbohatnout. Tato pohádka pro dospělé vtípným a nemoralizujícím způsobem předvedla boj dobra se zlem a protože to byla pohádka, zvítězilo dobro na celé čáře. Mám dokonce pocit, že si diváci kousek toho dobra odnášeli i domů.

A teď k jednotlivým představitelům:

Jednu z hlavních osob, mlynáře od Zlaté stoky, zahrál Mírek Lev. Jeho Josef Novák byl prohnáný lišák, který si uměl poradit s každou situací a jak jinak, nakonec dosáhl vždycky svého. Mírek byl v této roli absolutní jednička.

Káču, jeho dceru, zdatnou a nelekavou venkovskou dívku, představovala Martina Konrathová. Martina, která už není vycházející hvězdičkou, ale opravdovou hvězdou, tentokrát překvapila i hezkým a procitěným zpěvem. Druhou stěžejní roli, vodníka Čochtana, obsadil režisér diváky i herci milovaným Vladimírem Stejskalem, pro přátele jednoduše Drobečkem. Pro Omladinu je to vždy terno, když se Drobečka podaří jako hosta angažovat. Tak i tentokrát Vladimír strhl svým profesionálním výkonem i ostatní herce k špičkovým výkonům. Jeho vodník byl tajuplný i naivní zároveň, byl silný i slabý, hrůzostrašný i zranitelný, ale hlavně byl moc a moc sympatický! Také Vlastík Janča coby Woody Rychtarik získal rychle nejen srdce své Káči, ale také všechny diváky.

Woodovu hluchoněmou sestru nám předvedla Helenka Nováková. Její Zuzana byla etérická bytost, která se jakoby neustále vznášela a zdá se zcela logické, že právě ona se stala vodníkovou vyvolenou. Helenka zaujala opět svou mimikou a pohyblivostí. Dana Šulová se ukázala tentokrát v menší roli Mary, dělnice na tabákové plantáži. O to víc překvapil a potěšil její kultivovaný zpěv a diváci to také potleskem dali najevo. Bravo Dano! Dalšími pracovníky na plantáži byli Honza, kterého zahrál Simon Konrath a Bellinda Jindry Moritzové. Spolu s Markem Novákem, který hrál šerifa a děvčátkem Juditou Huberovou stáli tito herci poprvé na jevišti Vlastenecké omladiny a všichni své úlohy zahráli velice přesvědčivě. Zvláště potěšující bylo účinkování obou žáků české školy, které dává ochotnickému divadlu ve Vídni novou dimenzi.

Zbývají dva představitelé zla: senátor Randall v podání Luboše Tobrmana a jeho náměstek Buzz Collins, kterého představoval František Kalousek. Jak Luboš, tak i František zahráli své padouchy dokonale, jen aby vám to chlapi nezůstalo!

Po představení bylo posezení jako vždy dole v klubovně, kde vyhrávali naši Brňáci k zábavě i tanci. Nálada byla skvělá, herci měli radost, že jejich námaha byla patřičně oceněna a že se jim podařilo předat osobitý a inteligentní humor divákům. Největší dík zase patří režiséru Mirkovi Lvovi, který toto představení obětavě nastudoval. Zajímavé byly také světelné efekty - vida, čeho je naše skromné technické vybavení schopno! Osvětlení měl tentokrát na starosti 15-letý! Dan Valíček, o to více udivuji jeho profesionální schopnosti. Myslím, že by i pánové Voskovec a Werich měli z videňského představení radost.

Divadelní program končí slovy:

"...jenom porozumění a vzájemná láska všech lidí zmůže víc, než všechno zlato, protože ten, kdo nemá rád, ten má teda smůlu.

Mějte se tedy Všichni rádi a my Omladináři se na Vás těšíme zase na podzim!

Vlastenecká omladina

Divadelní ochotnický spolek Vlastenecká omladina předvedla v sobotu 31. března v české škole divadelní hru Divotvorný hrnec. Komedii ze zpěvy od Burton Lane a Fred Saidy zpracovanou od herce a režiséra Mirka Lva. Děj se odehrával v americkém státě Missisucky, ale mohl se odehrávat, u nás a kdekoli jinde. I tu u nás v Rakousku. Honba za peněží a lidský mamón, touha po moci a bohatstvím patří bohužel všude k dnešnímu životu. Stačí si otevřít denní tisk, kde loupež, přepadení a podobné potvrzuje tuto jednu vlastnost jednu z nejškaredších vlastností lidských.

Režisér Mírek Lev dokázal toto vše přeměnit v milou,

foto Vladimír Čevela

vtipnou pohádku zahranou nám všem známými herci. Byl to skutečně "Ivi kousek". Ale protože i Vlastenecká omladina nezůstává pořád mladá a stárne, tak jsme uviděli i nové tváře a talenty, nejmladší z nich Juditu Huberovou. Z těch "starších" jsme poznali Drobečka Vladimíra Stejskala, Káču Martinu Konrath, senátora Randala Luboše Tobrmana, rychtářka Vlastislava Janču a další. Všichni hráli svou roli perfektně. Ochotnický spolek Vlastenecká omladina není známá jen ve Vídni, ale i za hranicemi. O tom svědčí plný autobus z moravských měst Kroměříž a Bystřice pod Hostýnem, kteří se již pravidelně přijeli podívat k nám do Vídně, jak se hraje české divadlo v zahraničí.

Divadelní sál české školy Komenský byl naplněn do posledního místečka. Nával lidí byl tak veliký, že ti kteří si vstupenky neobjednali předem se museli postavit u pokladny do dlouhé řady a na některé se ani nedostalo, byli přistavováni dokonce i stoličky, čím se každé jiné divadlo se nemůže pochlubit. Na konci představení byl Mirek Lev za svou dvacetipětiletou práci odměněn nejenom potleskem, ale i velkou kyticí květin. Zbývá jen říci: Jen tak dále omladino, jen tak dále Mirku Lve!

Čevela Vladimír

Komorní pěvec Leo Slezák

(K 55-tému výročí úmrtí)

Dne 18. srpna 1873 se narodil v Šumperku, ve mlýně, jeden z největších operních zpěváků své doby. Největších i proto, že v době největší slávy měřil Leo Slezák 190 cm a vážil asi 160 kg. Jeho mládí nebylo růžové. Pracoval jako zahradník v Gmunden, jako zámečník v Brně, přivydělával si

Leo Slezák s manželkou

Tam se přidával ke zpívajícím sboristům, sluch měl vždy výtečný. V opeře "Komedianti" hostoval tehdy Adolf Robinson, jeho pozdější učitel zpěvu. Všiml si mladého Slezáka a pozval jej, mu příští den předzpívat. Jelikož Slezák znal jen kuplet "A so ein Kongoneger, der hats gut", Robinson jej vyposlechl a kostatoval hrdinný tenor! Začaly perné hodiny zpěvu. Paní Robinsonová jelikož Slezák neznal noty, mu předehrávala tón za tónem na klavír. Tak se naučil Lohengrina, Tamina a Maxe. Konečně směl předzpívat v Brněnském divadle a byl přijat. Byl konec strádání a první, nejtěžší kus cesty měl za sebou.

Další jeho předzpívání – v Bayereuthu bylo méně úspěšné. Paní Cosime Wagnerové, vdově Richarda a dceři Ference Liszta, navrhl předzpívat Leoncavallova Cania z Komediantů, což ovšem byl, v tomto chrámu Wagnerovy hudby, fatální omyl. Do Bayereuthu se pak Slezák nikdy nedostal. To bylo v roce 1896. Dva roky nato jej angažoval intendant Dvorní opery v Berlíně, ale nebyl obsazován. Slezák odešel do Wroclaw (Breslau). Tady poznal svou manželku, herečku Elsu von Wertheim. Zde musel zpívat i obor těžkých Wágnrovských hrdinů a tak se stalo, že v opeře Siegfried ve 3. aktu pouze šeptal. Slezák rychle poznal, kde se nachází jeho přednost a do budoucna se určitým rolím vyhýbal. Roku 1901 hostoval ve vídeňské Dvorní opeře jako Arnold ve Vilému Tellovi. Ihned v prvním představení okouznil nejen publikum, (jeho vysoké CIS přímo elektrizovalo), ale i ředitele Gustava Mahlera, který jej okamžitě angažoval. Jeho přítelem a konkurentem byl tehdy Eric Schmedes. Za vedení Mahlera, F.Schalka, B.Waltera a jiných významných dirigentů vytvořil Slezák celou škálu rolí, od Tamina a Erika přes Manrika v Trubaduru až po Othella, Vévodu v Rigoletu a Eleaza-

ra v Židovce od Halevyho. Mahler skončil ve Vídni v r. 1907 a s ním i Slezák. S novým ředitelem si nerozuměli a tak se objevuje v roce 1908 v Metropolitní opeře v New Yorku. Spolu s Enricem Carusem vytvořili dvojici nejlepších tenorů světa.

Vstup Ameriky do I. světové války Slezákův pobyt předčasně ukončil. Dobrodružnou cestou přes Švédsko se dostal on i rodina do Vídně. Dva roky trvalo, než se jeho hlas zcela zregeneroval. Vídeňská opera tak získala prvotřídního pěvce.

Postupem času byl "objeven" Slezákův humor a byl využíván v operetách a zpěvohrách. Dovedete si představit 160-ti kilového komika oblečeného do námořnického obleku se školní taškou na zádech? Tak se stalo ve Vídni, ve hře J. Nestroye "Die bösen Buben in der Schule". Když pak se školní lavice pod tíhou tohoto giganta rozpadla, neznalo veselí publika hranic. 19.1.1934 zpíval Slezák ve Státní opeře naposledy. Rozloučil se s rolí Cania v Komediantech. A již na něj čekal toužebně film, ve kterém si asi 45x zahrál mnoho krásných a hlavně komických rolí. V malém koutku Bavorska, na Tegernsee si umělec našel tzv. Hungerburg, veliký dřevěný dům, ve kterém trávil téměř všechny divadelní prázdniny. Jeho poslední umělecká činnost byla role sultána v prvním německém barevném filmu Baron Münchhausen, točilo se v Berlíně v době II. světové války. V hlavní roli barona Prášila hrál slavný herec Hans Albers.

Ke konci války zemřela jeho manželka a její odchod umělec přes srdce již nepřenesl. Odešel od nás v roce 1946, 1.května. Je pohřben spolu s manželkou, synem Waltrem a jeho hollandskou manželkou na hřbitůvku v Rottah-Eggern. Na jeho pomníku, z nehož se bysta Slezákova dívá na zamilované Tegernsee, je nápis: Od prvního polibku až do smrti si vyprávět jen o lásce.

Dům v Rottachu- Eggernu

Umělcova dcera, zpěvačka Margarete Slezak-Winter je také pohřbena zde, v jeho blízkosti. Typická pro Slezáka byla jeho "česká" výslovnost v němčině, z mnoha nahrávek víme, že velmi dobře hovořil i zpíval česky.

Hojně zpíval pohostinsky i v Čechách, rád se vracel do svého rodného kraje (v Ostravě např. hostoval poprvé v r. 1902, naposled 1932).

Dost možná, že by jeho způsob podání dnes nezabral u diváků, ale všichni si s úsměvem vzpomínáme na umění a osobnost pěvce Lea Slezáka.

DROB.

Co se v Sokolovně 10 děje

Tělocvična:	Čas	
Pondělí: XII / XV	19,30 - 21,00	sportovní gymnastika, hry (doro- stenci, muži)
Úterý: X	17,00 - 18,00 18,00 - 19,00 19,00 - 20,00 20,00 - 21,00 21,00 - 22,00	mladší žactvo (nepravidelně) starší žactvo (míčové hry) aerobic (dospělí) gymnastika (ženy) kopaná (muži)
Středa: I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Čtvrtek: XII / XV	17,30 - 19,00 19,30 - 21,00	sportovní gymnastika (žactvo) gymnastika (dorost, dospělí)
Pátek: I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Klubovna:		
Úterý: X	18,00 - 19,00	výrazový tanec (žactvo a dorost)
Středa: X	od 14,00	seniorské odpoledne (každá 1. středa v měsíci) Hosté vítání!

1100 Wien Angeligasse 21, tel: 600 20 20

Informace a dotazy strosta jednoty Tonda Valenta, te.: 0676 964 59 74

T.J. SOKOL VÍDEŇ XII / XV

Info: tel. 713 31 88/20 přes den e-mail: sokol.12-15@aon.at

Pod odborným vedením a v mateřském jazyce máte vy a vaše děti možnost se zúčastnit:

CVIČENÍ v nové SOKOLOVNĚ, Vídeň 10, Angeligasse 21

Předškolní žactvo, žáci a žákyně od 6 do 14 let cvičí základní sportovní gymnastiku

pod vedením způsobilých vedoucích
každý čtvrtek od 17,30 do 19,00 hodin

Dorostenky a ženy

kondiční posilovací gymnastika s moderní hudbou

každý čtvrtek od 19,30 do 21,00 hodin

Dorostenci a muži

základní sportovní gymnastika a hry (volejbal, nohejbal, sálová kopaná)

každé pondělí od 19,30 do 21,00 hodin

Sokolská jednota Vídeň III/XI. hledá zájemce o volejbal

Sokolská jednota Vídeň III/XI. hledá zájemce - ženy i muže - o volejbal. Předpokladem jsou základní znalosti a sportovní nadšení. Hrajeme každé pondělí od 17,30 do 19,15 hod v X. okrese. Bližší informace podá N.Štěrbová, tel.: 710 90 13 nebo e-mail K.Sterba@gmx.at.

Výzva

Ženy se zájmem o gymnastická cvičení s prvky tělesné výchovy, přijďte mezi nás do tělocvičny české školy vždy ve čtvrtek od 19 hodin.

Sokolské setkání v tyrolském Oetzu

Sokol Mnichov zve na sokolské setkání v tyrolském Oetzu, který se koná ve dnech 02 -04. června t.r.

Ubytování zajišťuje Turismusverband Oetz, Postfach 2, A-6433 Oetz, telefon a fax: 0043-5252-666975.

Informace k volejbalovému turnaji podá Karel Pokorný telefon a fax: 0049-89-611 72 59.

V krátkosti:

Šestý sjezd ČOS se koná v roce 2001

Rok sokolské kultury 2003

Všesokolský slet v Praze v roce 2006

27. ledna t.r. se konalo v Praze mistrovství ČR v Aerobic team Show ve kterém zvítězila skupina Sokola Praha-Chuchle.

Známa sokolská pracovnice s.Gisela Sionová, Vídeň byla za její celoživotní sokolskou práci vyznamenána Českou obcí sokolskou stříbrnou medailí.

Náčelnice Sokolské župy rakouské s. Frey-Maternová připojila k svému titulu magistry tělesné výchovy titul doktorky filosofie.

V její disertační práci vyzvedla důležitost sokolské a menšinové práce ke zvýšení lidské kultury, což pochvalně vyzvedl děkan vídeňské univerzity ve svém projevu.

Sion

Valná hromada T.J.SOKOL 12/15 " TYRŠ"

V hostinci pana Knížka v 8.okrese se sešli v neděli, 4. března 2001 v 15 hodin, sokolové jednoty 12/15, aby jako každoročně byli přítomni valné hromadě jednoty. Jelikož se nesešel v ustanovenou dobu dostatečný počet členů, byla schůze o 30 minut odložena a posléze zahájena br. místostarostou, ing. Františkem Kalouskem. Program byl schválen a povstáním vzpomenu zemřelých členů jednoty. Byly vyslechnuty všechny zprávy činovníků, včetně dotazů přítomných, posléze byla odhlasována důvěra odstupujícímu výboru. Ses. Dana Maternová přečetla návrh volební komise na nový výbor. Dovolují si podotknout, že zatím drtivá většina spolků stále jen o " omlazování činovníků" hovoří, Sokolská jednota 12/15 je prakticky provádí. Jako starosta jednoty byl zvolen br. ing. František Kalousek, místopředsedou se stal br. Petr Sevelda. Za odstupujícího br. Siona byla zvolena jednatelkou ses. Jaruška Hovorková. Funkci pokladníka převzala ses. Anička Eggermeierová. Náčelníci zůstává ses. Irena Floriánová, náčelníkem br. Pavel Vytiska, vzdělavatelem br. Vladimír

Nový výbor - ses. Hovorková-jednatelka,
br. Kalousek ml.- starosta,
ses. Eggermeierová - pokladní

čestná členka ses.Sionová a místopředseda
br. Sevelda

Stejskal. Do výboru byli zvoleni dále ses. Hájková ml., ses. Dana Vrtikapová, ses. Helli Schustrová, ses. Marta Hörnerová, která přebírá za odstupujícího br. Jarku Floriána funkci zapisovatele. Dále byli zvoleni bři. Zdeněk Matoušek, Hovorka Pavel, Pavel Vlček, Jiří Materna, Florián Antonín, Florián Martin, Beran Antonín, Petr Seda a další. Čestnými členy jsou ses. Gíza Sionová, br. František Sion, br. František Kalousek st. a br. Med.rada Dr. Petřík Jan.

Po vyslechnutí zdravic župy - br. starosta J.Nováček -a jednota Sokola 16/18 a Sokola 3, byl jednohlasně přijat návrh starosty br. Kalouska ml., udělit odstupujícímu starostovi, br. Pavlu Floriánovi, čestné starostenství.

Ve volné diskuzi pak mnozí členové vyslovili své názory na téma budoucnost české menšiny ve Vídni, zlepšení sokolské práce, podchyčení žactva a dorostu, spolupráce se všemi aktivními spolky a liknavost členstva.

Přesto, že datum valné hromady byl všem členům jednoty závčas oznámen, dostavila se pouze asi 1/3. A velká většina nepřítomných ani nepovažovala za nutné, se aspoň omluvit, což by mělo náležet ke slušnému chování. Valná hromada byla zakončena novým starostou, br. Kalouskem ml. provoláním sokolského hesla NAZDAR. A právě tento "zdar" bychom měli mít při veškeré sokolské práci stále na mysli.

DROB.

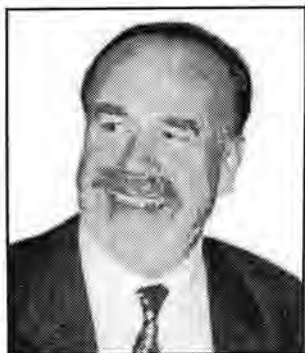
V českém týmu je devatenáct mistrů světa

Ostřílený celek, v jehož řadách je osm olympijských vítězů z Nagana, devatenáct majitelů zlatých medailí z mistrovství světa, rekordních devět posil ze zámořské NHL a pouze čtyři nováčci obhájí v Německu tituly z předchozích dvou světových šampionátů v Lillehammeru a Petrohradu. Jubilejní 65. hokejové MS hostí Norimberk, Kolín nad Rýnem a Hannover, kde také druhý květnový víkend šampionát vyvrcholí.

Loňské vítězné tažení si připomenou brankáři Dušan Salfický a Vladimír Hudáček, obránci František Kaberle a Radek Martínek a útočníci Pavel Patera, Martin Procházka, David Výborný, Jiří Dopita, Jan Tomajko, Robert Reichel, Petr Čajánek a Tomáš Vlasák. Zlatou medaili z předchozích mistrovství má ve sbírce dalších sedm hráčů, pouze obránci Martin Richter, Filip Kuba a Karel Pilař a útočník Jaroslav Hlinka okusí atmosféru vrcholné události sezóny poprvé. Naproti tomu devětadvacetiletý Reichel, kapitán mužstva, startuje na mistrovství světa už poosmé.

Nejvíce reprezentačních startů v dresu národního mužstva má z nominovaných na svém kontě Patera, který sehrál už 159 utkání, o šest více než jeho "hokejové dvojče" Procházka. Hranici sta zápasů v české reprezentaci překročili ještě Kaberle, Dopita, Výborný, Viktor Ujčík a v součtu zápasů v někdejší československé výběru také Reichel. Proti nim je obránci Kuba s pouhými dvěma starty úplným "zelenáčem", avšak loni trenéři Josef Augusta a Vladimír Martinec pozvali do Petrohradu celý tucet debutantů.

Olympijský triumf českého týmu v Naganu pamatují Hnilička, Špaček, Reichel, Dopita, Ručinský, Moravec a Patera s Procházkou.

Pavel Florián

Pavel Florián †

Dne 27. března t.r. zemřel starosta Tělocvičné jednoty Tyrš, Sokol Vídeň 12/15. Menšinová obec jej zná jako obětavého činovníka, který byl vždy ochoten pomoci nejen místním krajanům, ale i těm, kteří po roce 1968 přicházeli do Vídně. Byl činný v Sokolské župě rakouské, v Českém srdci a jako místopředseda školního spolku Komenský dbal o to, aby českým dětem se dostalo vzdělání vysoké úrovně.

Svoji účastí na sletech zahraničního Sokolstva jasně v dobách komunistického temna dokumentoval svůj politický postoj. Byl osobně znám dnešnímu vedení České obce sokolské v Praze, které se na něho s důvěrou obracelo, když potřebovalo informace o vídeňském Sokole.

Bratra Floriána doprovodili na jeho poslední cestě četní přátelé, sokolstvo, sestry a bratři.

Jeho místo osířelo - ti kteří s ním po desetiletí spolupracovali budou však pokračovat v práci jím započaté. Sion

Sokol byl jeho život

Narozen v únoru 1941 jako syn malíře v V. okrese navštěvoval Pavel Florián od svých šesti let školu Komenského až do roku 1955. Sokolská myšlenka mu nebyla cizí. Již jako žák chodil cvičit, nejprve do Sokla V, potom přestoupil do Sokola XV, kde cvičili téměř všichni jeho spolužáci. Jeho spolehlivost, přesnost a pečlivost se projevila už tehdy. Jako dorostenec přebíral funkce ve výboru a plnil jemu dané úkoly na výbornou. V jednotě Sokol XII/XV byl několik let činný jako vzdělavatel a jednatel a po odchodu br. Císlera zvolen starostou. Začal vydávat občasný časopis "Patnácka informuje" a přispěl tím velkou měrou k popularizaci sokolského hnutí. Během let si vychoval tým spolupracovníků a nadchl mnoho mladých lidí pro sokolskou myšlenku a práci. Ve vídeňské župě zastával několik funkcí. Vyslovoval a obhajoval vždy vlastní názory, které byly mnohými nechápány, a i zavrhovány jako "moc moderní". Nechtěl být "jen" župním jednatelem nebo místostarostou. Několikrát kandidoval na funkci vyšší. Bohužel br. Florián starostou župy zvolen nikdy nebyl.

Zadostiučinění mu přinesly vysoké funkce ve Svazu československého Sokolstva v zahraničí. Za udržení sokolské myšlenky v době totality je mu třeba poděkovat zrovna tak, jako za organizaci Sokolských sletů v zahraničí. Ty by byly bez aktivit br. Floriána nemyslitelné. Vůbec byla celá menšinová činnost úzce spojena s jeho osobou. České srdce, (byl předsedou odboru V), Školský spolek Komenský a celá řada jiných spolků se těšila z jeho spolupráce. Měl velký smysl pro umění (i jeho otec a bratr byli výteční hudebníci), hrál velké role v ochotnickém divadle, ve Volkstheatre, (Jánošík, Kozina a.j.).

Jeho manželka Irena, pocházející též ze sokolské rodiny, měla pro jeho všestrannou činnost pochopení. Díky její toleranci a spolupráci vládla v rodině a v obchodě harmonická atmosféra. Bratřím a sestřím nezištně pomáhali a přes všechnu jejich činnost nezapomínali na rodinný život. Děti vychovali v českém, sokolském duchu.

Br. Florián se i přes nemoc dále angažoval v menšinové a hlavně sokolské práci. Organizace volejbalových mixturnajů mu ležela na srdci zrovna tak, jako propojení a společná činnost českých spolků ve Vídni. Oslava 115-ti let trvání jednoty Sokol XVI/XV byla jeho zásluha, pořádání a organizace tradičních šibřinek a jiných úspěšných podniků také. V prosinci 2000 ještě spoluúčinkoval na překrásném adventním odpolední jednoty ve Slovanské Besedě.

Navštívil oba všesokolské slety ve svobodné Praze (1994,2000), jako první pochodoval v průvodu před Vídeňskou sokolskou výpravou, nesa vlastnoručně zrestaurovanou historickou tabuli s nápisem: "Sokolská župa Rakouská".

Ztrácíme v něm bratra v pravém slova smyslu. Děkujeme mu a slibujeme, že nikdy nezapomeneme.

DROB.

Kulturní klub ztrácí smrtí pana Pavla Floriána příznivce a spolupracovníka. Velice jsme si cenili jeho smyslu pro spravedlnost, houževnatost a rozhodnost. Bude nám chybět.

Poslední poctu vzdala a kytici položila, za Kulturní klub Čechů a Slováků, předsedkyně ing. Helena Baslerová

výbor a redakce Kulturního klubu

Trenér Barda povede hokejisty rakouského Lince

Bývalého kouče hokejistů extraligového Znojma Stanislava Bardu, který v závěru letošní sezóny vedl Šumperk, angažovalo do svých služeb vedení EHC Blackwings Linec. Jednapadesátiletý trenér podepsal s třetím týmem uplynulého ročníku rakouské ligy smlouvu na jednu sezónu.

Spolu s Bardou do průmyslového města nedaleko hranic s Českou republikou ze Šumperka odejde i gólman Pavel Nešfák. Pěťadvacetiletý odchovanec brněnského hokeje těsně před svým listopadovým příchodem do Šumperka dva roky působil v nižších zámořských soutěžích.

V baráži Davisova poháru mají Češi za soupeře Rumuny

(ČTK) - Aby čeští tenisté dostali pověsti jediného týmu, který v novodobé historii nikdy nesestoupil ze Světové skupiny Davisova poháru, musí v baráži porazit Rumunsko. Zápasy se uskuteční 21. až 23. září a čeští hráči budou mít výhodu domácího prostředí.

K zápasům o udržení byli Češi odkázáni poté, co v prvním kole v Helsinborgu prohráli se Švédskem 2:3. Rumunsko, které se do Světové skupiny vrátilo po čtyřech letech, zase v úvodu soutěže nestačilo na Německo. V Braunschweigu mu podlehl 2:3. Rumuny čeká baráž počtvrté za sebou.

Trenér Vladimír Martinec byl uveden do Síně slávy

Současný asistent trenéra české hokejové reprezentace Vladimír Martinec byl slavnostně uveden do Síně slávy Mezinárodní hokejové federace (IIHF). V dějišti mistrovství světa v Kolíně nad Rýnem se této pocty dostalo společně s legendárním českým útočníkem i kanadskému trenérovi Davu Kingovi, Rusu Sergeji Makarovovi, Švédovi Ulfu Steinerovi a Hansi Rampfovi z Německa.

"Znamená to pro mě hodně, protože jsem se dostal mezi lidi, kteří v hokeji něco znamenají a pohybují se kolem něj po celém světě. Je řada těch, kterým se to nepodařilo," uvedl jedenapadesátiletý kouč, jenž stejně jako ostatní ocenění obdržel z rukou předsedy IIHF Reneho Fasela dřevěnou plaketu.

Stejně jako legendární ruský útočník Makarov, Sterner i Rampf byl mezi elitu uveden za svou hráčskou kariéru, pouze Kinga ocenila IIHF za trenér-

skou dráhu. "Celkově je to ale asi cena za dlouhotrvající práci v hokeji. Nedostávají ji jen hráči, ale i funkcionáři za celoživotní práci," řekl Martinec, který má ve sbírce tři tituly mistrů světa z let 1972, 1976 a 1977.

Rodák z Lomnice nad Popelkou se stal jedenáctým Čechem, jenž byl do Síně slávy uveden. Od roku 1997 se této pocty dostalo Václavu Nedomanskému, Vlastimilu Bubníkovi, Vladimíru Zábrodskému, Jaroslavu Drobnému, Vladimíru Kostkovi, Jiřímu Holíkovi, Oldřichu Machačovi, Františku Pospíšilovi, Karlu Gutovi a Jiřímu Holečkovi. Stejně ocenění získali i Ján Starší, Peter Šťastný, Vladimír Dzurilla a Josef Golonka ze Slovenska.

Gut opět potvrdil svůj optimismus ohledně haly

Předseda Českého svazu ledního hokeje Karel Gut v dějišti mistrovství světa opět potvrdil víru, že nová víceúčelová hala v Praze na Hagiboru bude postavena včas. Gut na tiskové konferenci v Norimberku prezentoval své pocity po sérii jednání se všemi zainteresovanými stranami.

"Na jejich základě usuzuji, že mistrovství u nás opravdu bude. Neexistují žádné neřešitelné problémy," řekl Gut. Na kongresu Mezinárodní hokejové federace v závěru šampionátu musí v Hannoveru doložit delegátům, že stavba víceúčelové arény není ohrožena. V opačném případě by federace zřejmě České republice světový turnaj odebrala a přidělila jej pravděpodobně Lotyšsku.

Jeho optimismus posílilo podepsání dohody mezi Tělovýchovnou jednotou Bohemians a investory o pronájmu pozemků na Hhagiboru na 99 let. "Vše se uskutečnilo za souhlasu ministerstva financí, což je pozitivní. Pozemky jsou totiž státní a takhle je zde záruka," podotkl Gut.

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 0624/22 57 30
e-mail:sladek.info@sis.znojmo.cz
www.tiskarna-sladek.cz

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf, Práce: Riemerg. 7, 1010 Vídeň, tel.02235/44637, mobil 0676/37 62 117, práce 01/515 28-444, e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at, http://koller.cjb.net

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10. Tel./fax: 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030 Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07 27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek@A1.net

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

V LETNÍ SEZONĚ NABÍZÍM CHATU K PRONAJMUTÍ okolo Žďár nad Sázavou. Kvalita za rozumnou cenu. Blíží informace: Dr. Radek Černý, Karlov 12, Žďár nad Sázavou, 591 01 CZ

WÜSTENROT

Stavební, úrazové, životní aj. pojištění také podle vašeho přání vám zajišťí KADLEC JOSEF. Tel.: 0699/19413827 n. 0676/4613274.

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY, Krajanské ceny, TV-Service, T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17, 1030 Wien, Tel/Fax: 798 47 08

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

úředních listin, dokladů aj. Mgr. Pavlína Böhmová, Laxenburger Str. 50/26, 1100 Wien, tel./fax 9544076 0699 1 9544077

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sedá, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18, Tel. 524 38 73, 6172706

ZUR BÖHMISCHEN KUCHL

Pavel Knížek, České speciality 1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel: 402 57 31

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klasse Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch Gemeinsame kulturelle Veranstaltungen mit den Kindern der Partnerschulen in Ungarn, Tschechien und der Slowakei Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule, 1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609

Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56 Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajaný. Mluvíme česky.

DUCHOVNÍ SLUŽBA
České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien
Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63
Mše svatá v českém jazyce, každou neděli a zasvěcený svátek v 10 hodin.
Duchovní správce: P.TH.Dr. Jan Horák
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30 hodin. Duchovní správce: P.TH.Dr. Josef Valerián SDB, tel. 0732 779 339

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephandom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaqingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Heiltherapeutin (38 l) stud. ve Vídni, ráda pozná symp. lékaře ke spolupráci, provádím „Sanfte Effekt. Manuel. Ther.“ Uspěšnou v Austrálii (proti mnohostr. chron. bolestem- pohyb. aparátu astma, migréna, neur. pr. atd. - Helena Kouřilová, Helfero-va č. 36 613 00 Brno, tel.: 004205 576 780, 0699 1 0788968

Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA
1030 Wien, Sebastianpl. 3
Členské a výborové schůze:
v malé knihovně 8. června 19,30 hod.,
další info kr. Boček Jos.,
tel.: 893 40 58

Kleines wiener cafe
Denis Bezucha Kochgasse, 18, 1080 Wien
tel.: 01 / 402 32 07, po - pá 7.30 - 22 hod.
snídaně od 7.30-15.00 hod. - Kaffeehaus-küche „SHOT“ FAMOUS GROUSE“
Budějovické pivo

Restaurace BÖHMERWALD
rodina Stuchlíková „česká kuchyně a speciality“, 1040 Wien, Argentinienstr. 66, otevřeno: po-ne 10-23 hod., tel. 505 72 34

RANCH „M“. Jeseníky, chov huculských koní nabízí celoroční ubytování ve stylovém prostředí a jezdeckou turistiku. Václav Merta, Vernířovice 175, CZ-788 15 Vernířovice, pošta Velké Losiny
Tel.: 00420-649-23 70 50
http://www.equichannel.cz/ranch-m/

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKÁŘI VE VÍDNI

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30,út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41
MUDr. Tomáš Čech, ortoped a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel. 74 9 32 03, nebo 67 64 303.
MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, Vídeň 1, Blattgasse 13, tel. 713 72 66, všechny pokladny
MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopedka, též dětská, Vídeň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.
MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Zelinkegasse 12, tel. 533 58 34.
MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80
MUDr. Dorota Stefanovic, Kožná lekárka. Medizinsko - kozmetický Inštitút, Akneinštitút a kožná ordinacia Po - Pa.: 9 - 20, Wien 1090 Spitalgasse 1A, tel: 406 34 99

Klemens Maria Hofbaer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ,
Mag. Ladislav Nykl Ph.D., zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833. E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at http://members.aon.at/nykl

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku
Malá klubovna školy Komenského 1030 Wien, Sebastianplatz 3 středa 9 - 13hod tel: 641 01 17 “sekretariát” středa od 14 do 18,30 hod (mimo školních prázdnin a svátků) Soubor SSČS: každou středu od 19,00 hod. tamtéž

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábreží“
Kirche Maria am Gestade
1010 Vídeň, Salvatorgasse 12
Mše sv. každou nedělí
a zasvěcený svátek v 8.30 h

ZNÁMKY - MINCE
Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17.Ottakringerstr.82, tel.486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00
ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ
Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky,vlastní výroba (též z doneseného materiálu).1100 Vídeň. Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, Schloßelgasse 18, A-1080 Wien,
Rakousko, záznamník/fax 0043 1 4023299, e-mail: kulturklubcs@EUnet.at,
Vychází měsíčně, odpovědná redaktorka Ing. Helena Baslerová. Bankovní
spojení Bank Austria, č.úctu 683 035 901 BLZ 12000.
KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift. Medieninhaber, Verleger, Hersteller
und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schloßelgasse 18, A-1080 Wien, Österreich, Tonband/Fax 0043 1 4023299,
e-mail: kulturklubcs@EUnet.at. Erscheint monatlich. Bankverbindung: Bank
Austria, Kontonummer 683 035 901.
Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung: S podporou MZV odbor
kulturních styků. Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být
vždy shodné s názorem redakce. - Nevyžádané rukopisy se nevracejí. -
Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gram-
matické a slohové.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

- 14.5. - 22.6. „Česká republika na přelomu tisíciletí“ výstava.** České centrum společně se ZÚ, výstava z produkce OKKV MZV. Výstava bude umístěna v hlavní budově Erste Bank ve Vídni. Erste Bank jako majitel České spořitelny tak představuje svým klientům sousední zemi, ve které má nyní i své obchodní zájmy. Výstava bude doplněna panely představující Českou spořitelnu.
Místo: Erste Bank 1010 Wien, Graben 21, v otevírací dobu
- 15.5. - 25.5. „Sláva barokní Čechie“ fotografická výstava** Umění, kultura a společnost v 17. a v 18. století
- 15.5. v 19,00 hod. v rámci zahájení výstavy:**
Komorní soubor Capella Regia vedený Robertem Hugem připravila koncert barokní hudby (A. M. z Otradovic, J.C. Vodiňanský, K.H. z Polžic, J.K. Kerl), České centrum, 1010 Wien, Herrengasse 17
- 15.5. v 18,30 hod. Literární večer.**
Zdenka Becker - Good-bye, Galina
Slovensko-rakouská autorka čte ze svých posledních povídek. Hudební doprovod: Ronald Stonek - kytara. Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24 - 26
- 16.5. v 18,00 hod. Komorní koncert**
Peter Michalica a Marica Doblášová, G.H. Händel, G.B. Pergolesi, J.S.Bach, J.Kuhnau, G.P. Telemann, F. Benda a.d., Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24 - 26
- 17.5. v 16,00 hod. O líně Liduně a třech přadlenách**
klasická pohádka v podání Loutkového divadla „U staré herečky“ Jarmily Vlčkové - Hradec Králové, kinosál Velvyslanectví České republiky. 1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13. Velvyslanectví České republiky v Rakousku společně s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku
- 17.5. v 19,00 hod. Robo Grigorov** populární slovenský spevák, hudobný večer s gitarou, slovom i piesňou. Rakúsko - slovenský kultúrny spolok v spolkových priestoroch, Otto Bauergasse 23/11, 1060 Wien
- 18. 5. v 19,30 hod. Česko-slovinský Harfový koncert,** vystoupení velvyslanců ČR a Slovinska, místo konání: v Českém centru Herrengasse 17, Vídeň, pořádá Velvyslanectví České republiky ve spolupráci s Velvyslanectvím Slovinské republiky a Českým centrem. Pozvánky jsou k vyzvednutí v Českém centru.
- 21.5. v 19,30 hod. vystoupení souboru Spiritual Kvintet** v České škole, 1030 Wien, Sebastianplatz 3, Kontakt - Forum
- 26.5. - 15.6. hod. Michal Hajnal - Imagination.**
- 26.5. v 15,00 hod. zahájení výstavy.** V Praze tvořící malíř a grafik slovensko-maďarského původu představí své práce v galerii Museum Humanum Fratres u Waidhofen an der Thaya, České centrum společně s Waldviertler Akademie
- 30. 5. v 19,30 hod. divadelní představení Éva Pataki: „EDITH a MARLENE“** Divadla pod Palmovkou - Praha Představení je atraktivní i živou hudbou na scéně a živě zpívanými nejúspěšnějšími písněmi obou hereček-zpěvaček. Haus der Begegnung Mariahilf. 1060 Wien, Königseggasse 10 roh Otto Bauer-Gasse, Autobus 13A, 14A, 57A, tramvaj 52, 58, v blízkosti U4 a U3. Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku společně s Českým centrem
- 31.5. od 10,00 hod. Checkpoint KREMS - setkání kandidátských zemí EU.** V rámci mezinárodní akce kulturně, turistická prezentace kandidátů EU ČR, Polska, Maďarska a Slovenska. Diskusní fórum velvyslanců jednotlivých zemí se zástupci Rakouska. Akce chce přibližovat kandidátské země EU rakouskému obyvatelstvu i mimo hlavní město a napomoci tak odbourávání vzájemných předsudků.
místo: KREMS a.d. Donau, centrum a Pfarrhofplatz společný projekt: ZÚ a kulturních center - institucí, Politische Akademie a města KREMS
- 22. - 24.6. Donauinselfest.** Společná prezentace EU kandidátů České, Polské a Slovenské republiky. Ega-Insel: jeviště 5, RED HATS - dámská country skupina, o české speciality se stará hospoda „Zur böhmischen Kuchl“ organizace: České centrum, info: www.donauinselfest.at
- Autobusové zájezdy:**
26. nebo 27 5. JÍZDA KRÁLŮ
23. - 24. 6. ČESKÝ KRUMLOV - Svátek pětilisté růže
AUSTRO-BOHEMIA Presse Verein, Lindeng. 5, 1070 Wien, Fax: 8123650 oder 5263779,
e-mail: austrobohemia@yline.com, více v rubrice Klub připravuje
- Kostel „Nejsvětějšího Vykupitele“**, 1030 Wien, Rennweg 63 - mše sv. každou neděli v 10 hod.
20.5. Svátek sv. Jana Nepomuckého: biřmování
3.6. Neděle Seslání Ducha svatého
- Divadlo Brett - 1060 Wien, Münzwardeingasse 2, tel: 587 06 63, fax: 586 91 55, theaterbrett@Eunet.at, www.theaterbrett.at „Troia“.** Amerika, režie a text Christoph Prückner
celý květen út. - sobota od 20 hod.

PŘÍLOHA

Karel Weis - skladatel, dirigent a folklorista - 100 let opery Der Polnische Jud

Karel Weis se narodil 13.2.1862 v Praze na Smíchově. Jeho otec Václav, povoláním kovář, přišel do Prahy z rodného Hořehlu u Spáleného, za prací. V Praze pracoval na stavbě řetězového mostu, oženil se. Syn měl být také kameníkem, ale že bylo toto řemeslo obtížné, poradil někdo matce, aby to tedy syn zkusil na konzervatoři.

Skutečně, malý Karel v 11-ti letech vstoupil na konzervatoř, kde začal studovat hru na lesní roh, posléze přešel na houslové oddělení profesora Antonína Bennewitze, kde se spřátelil mimo jiné s Františkem Ondříškem.

Ve čtvrtém ročníku byl Weis z konzervatoře vyloučen, stejně jako později z varhanické školy, kterou ale přesto roku 1881 dokončil. Dále si své hudební vzdělání doplnil u Zdeňka Fibicha. V roce 1882 na doporučení Antonína Dvořáka se stal učitelem hudební školy pěveckého spolku Moravan v Kroměříži. Posléze působil jako houslista ND, a zde se seznámil s divadelním provozem, což bylo pro budoucího operního skladatele neocenitelná praxe. Začal se věnovat dirigování a řídil hlavní zkoušky opery Zebravý student od Karla Millčeka, přestože předtím nikdy neměl taktovku v ruce. Roku 1900 usiloval o místo sbormistra v ND, bez úspěchu. V témže roce se oženil s Marií Štístkovou.

Velkého významu dosáhla jeho práce na poli folkloristiky. Roku 1928 vyšel první svazek jeho monumentální patnáctidílné sbírky písní Český jih a Šumava v písní. Říká se, že Weisova národopisná práce

Karel Weis

později zatlačila jeho skladatelské ambice. Sběr a zapisování písní nebyla věc jednoduchá. Sám Weis nemluvil o "sběru" písní, nýbrž o jejich zachraňování.

Již na počátku své dráhy autora jevištních skladeb, at již oper či operet, se Weis potýkal s problémem libret a libretistů. Vždy mu dlouho trvalo, než našel nějakého spisovatele, který mu byl ochoten napsat nové původní libreto či upravit cizí námět. První operou se tak stala Viola na text E. Krásnohorské, který původně psala pro B. Smetanu. Devět let po její premiéře byla inscenovaná nejslavnější Weisova opera Der polnische Jude - Polský žid - strhující drama odehrávající se za kruté zimy roku 1833. Premiéra se konala 3. března 1901 na jevišti pražského Neues deutsches Theater - dnešní Státní opery Praha. ND operu odmítlo. Inscenace, kterou v současné době připravila Státní opera tedy vznikla právě po sto letech od jejího uvedení v téže budově. Polský žid byl první operou českého autora uvedenou v Novém německém divadle, česky byla opera poprvé uvedena r. 1903 v Plzni a v roce 1921 v Metropolitní opeře v New Yorku. Polský žid se stal po Smetanově Prodané nevěstě druhou českou operou, která byla uvedena na této scéně.

Další díla: Der Sturm auf die Mühle r.1911, Lešetínský kovář - 1919-20 jediná Wiesova opera psaná v češtině, Bojarské nevěsta - 1922, kromě toho napsal výbornou operetní parodii Ottelo a Cisdemo - 1901, operetu Big - Ben r. 1912, Expresní vlak do Nizzy r.1913, a 11. srpna 1916 měla ve Vídni premiéru Die Tanzmaus a další.

4.dubna.1944 umírá v Praze dva roky po smrti manželky. Projev nad rakví pronesl hudební skladatel Emil Axman.

Písníkář je osamělá disciplína

Karel Plíhal vypráví o svých generačních druzích, o poezii i o nové desce ze starých písní Josefa Kainara

Lidové noviny - Jan Zátorský

Karel Plíhal se téměř čtvrt století objevuje na písničkářské špičce, bez hluků a efektů, ale vždycky, když natočí desku, zaboduje. Zabodoval i svou poslední, loňskou deskou - Kluzištěm. Když za ní v sobotu přebíral Zánrovou cenu Akademie populární hudby 2000, řekl, že je to jeho první výhra toho druhu. Ve své zdrženlivosti zapomněl, že má doma přinejmenším zlaté z Port. První z nich dostal na přelomu 80. let. V časech, kdy český folk žil jednu ze svých velkých kapitol.

LN: Jak vám dneska ta doba připadá?

Říkat, že to byl čas hledání, je blbost. Prostě jsme byli mladí, milovali jsme country a jezdili jsme pod širák. Já tenkrát snad zúročil jakýsi talent a taky rodinné dispozice, protože máma nás k vedla k hudbě a k písničkářům Suchého a Šlitra. Ale do vojny mě určitě nenapadlo, že bych se někdy hudbou živil. Jen jsme se bavili a nenučili, nic víc.

LN: V čem tedy byla síla tehdejší písničkářské generace? Až na výjimky vydržela hrát dodneška, a dodnes má publikum. Nohavica, Wabi Daněk, Dobeš, Redl...

Upřímně řečeno, nevím. Zřejmě tam je něco, pro co se pořád lidem vyplatí zvednout se a na ten koncert jít. Což v dnešní tvrdé době, kdy jsou všude s návštěvností problémy, považuju za štěstí a malý zázrak. Tenkrát nám asi hodně pomohla Porta a další festivaly, na kterých jsme vešli do povědomí, navíc jsme se malinko, v dobrém slova smyslu, svezli s tehdejšími nedostatky. Určitě to teď máme lehcí než dnešní písničkáři či skupiny, protože lidi jsou konzervativní a drží se toho, co znají. Určitě na mě dnes chodí i děti, kterým kdysi rodiče moje písničky zpívali. My jsme taky poslouchali koně svých rodičů.

LN: Čím tenkrát folk chytil vás?

Já se k němu dostal přes Hutku, Mertu, Kryla, Třešňáka. Když jsem poprvé přišel na folkový festival, bylo to najednou o něčem jiném než country festivaly, na které jsem do té doby chodil. Hutka byl moje první zjevení člověka, který dokáže komunikovat s obecenstvem a říkat i něco zásadního. Najednou jsem viděl chlapa, jak stojí na jevišti s kytarou a několik hodin lidí baví. Určitě mě poznamenal Vladimír Merta. Rozsahem, univerzálností. Výborný muzikant, zpěvák, spíš básník než textař. A protože jsem vždycky chtěl psát texty, aby měly hlavu a patu, vstřebával jsem všechny tyhle vlivy.

LN: Tehdejší folkaři nesli punc politických rebelů. Vy jste se do těch věcí moc nepokládali.

To je spíš dáno povahou a schopností nasávat nějakým způsobem do písničky politickou situaci. Mně to nebylo dáno, což nevím, jestli je dobře, nebo není. I když jsem samozřejmě našivaný byl, nikdy jsem nedokázal tenhle druh písní psát. Zkoušel jsem to, pár jsem jich měl, ale vždycky jsem je zaobaloval a málokdy jsem byl schopný je pustit. Aní ne kvůli možnému průseru, ale nejsou mi blízké polopatistické věci. Mám rád, když má písnička víc poloh.

LN: Na Kluzišti, které jste vydal před rokem, jsou i staré písničky. Když si srovnám vaši první a poslední desku, mám pocit, jako byste obrušoval pořád jeden kámen.

Nejsem si jistý, jestli by se člověk v mém věku, tedy přes čtyřicet, měl radikálně zastavovat a přemýšlet o sobě, protože i to se může stát brzdou nebo balvanem. Spíš si v sobě hýčkám chuť a touhu dělat dál, a nějaké návraty nebo hodnocení, veškeré rozbory sebe sama mi přijdou malinko jako svatokrádež. Když jsem na Kluziště vybíral písničky, spousta z těch starých už mě nebavila, a taky vypadly. Některé zůstaly, některé jsou nové a v těch jakýsi posun je. Jsem víc zkratkovitý, snažím se psát semknutěji a vyvíjet se spíš hudebně, protože textovou stránku už asi moc neovlivním.

LN: Vaši kytaru kritika oceňovala od začátku. Je vám to snad málo?

Cvičím spíš kvůli sobě, aby moje koncerty nebyla jen recitace s kytarou. Už nemůžu hřešit na to, že přijdu v podnapilém stavu, sednu si na židli a budu besedovat o politice. Dneska je muzika přece jen víc zábava a poutivé řemeslo, když člověk vyleze před lidi, musí jet naplno. A udělat pro to maximum aspoň hudebně, když textově to je vis maior - tam buď člověka něco napadne, nebo ne, a já dělám odjakživa intuitivně. Potřebuju do těch písní dostat něco ze sebe. Nejen kvůli lidem, vlastně beseduju sám se sebou. Musím se pobavit, je to taková autoterapie.

plakát - Polský žid

LN: Mluvíte se svými smutky?

Já bych je tam nepřenášel za každou cenu, ale nalezou do textu samy. Říká se, že když má člověk nějaký problém, ať ho dá na papír, možná uvidí, že je vlastně legrační. Svým způsobem tak písničky dělám. Složím, zazpívám, a shodím to. Proto píšu málo, ve vlnách. Spíš vstřebávám, píšu si různé slogany, kousky textů, melodie. Vlastně celý život dodělávám staré věci, i když jsou nové. Za řadu dávných písniček se tedy nestydím, to bych zapíral sám sebe. Ale dost z nich bych dneska už napsat nechtěl. Nebo neuměl.

LN: Proč?

Napsal bych určitě parafráze. Nějaké textařské řemeslo v sobě snad mám, takže bych slova dal dohromady a třeba by se i povedla. Ale věděl bych, že vědomě opisuju model, jakým jsem psal písničky tenkrát. Připadal bych si jako podvodník. Proto píšu málo, a budu psát určitě ještě méně, ale nestydím se za to. Čekám, až mě něco napadne.

LN: Netajíte se, že jste sám sobě hlavním kritikem. Spoléháte jen na sebe, na svůj cit?

Být písničkářem je velice osamělá disciplína. Člověk si je sám autorem, nese sám i veškerá rizika, a musí tedy spoléhat jen na sebe. V tom mu nikdo nemůže pomoci. Jak?

LN: Že mu řekne: Dobrý! Špatný!

To mi může říct kdekdo, ale neznamená to, že něco změním. Netvrdím, že dělám dobré věci, dělám to, co mě baví. Co mě uspokojuje. A na to žádné měřítko není. Sám vím, jak na tom ve svých očích jsem.

LN: Práce odsejpná?

Celkem ano. Točím desku ze starých písní Josefa Kainara, od loňska jsem kolem toho dost lítal, sháněl jsem po archivech a pamětnících, protože jsou to staré věci, které dělal během války.

LN: O té desce mluvíte od vydání Kluziště. Jak dlouho se na Kainara chystáte?

Jeho písničky hraju od svých dvaadvaceti let. Tenkrát jsem našel desky, které natočil v 60. letech Gustav Brom, a natolik mě chytly, že jsem měl tu drzost hrát z nich některé písně na koncertech. Jen tak mezi svými věcmi, protože jsem měl pocit, že do sebe zapadnou. V poslední době jsem zjistil, že se líbí i divákům generačně daleko mladším, než jsem já. A tak jsem si řekl, si s nimi pohraju.

LN: V jaké podobě se vám dostaly do rukou? Texty i muzika?

Musel jsem čerpat jen z desek, které vyšly, a objížděl jsem pamětníky. Bohužel jsem vyjel pozdě, protože jeho zásadní kamarádi už jsou po smrti. Ale obešel jsem vrstevníky i literární vědce. Mám kolem šedesáti jmen, adres a telefonů lidí, kteří mně každý trochu v tom hledání pomohli.

LN: Co jste našel?

Nic tak převratného, nicméně jsem si výběr skladeb uspořádal podle toho, jak se Kainar jevil mně, protože v každé z těch písní na sebe něco prozradil. I když to nebylo určitě záměrem. Byl stejně jako já z Přerova, v sedmnácti začínal na kytaru a na housle ve swingové kapelě Břetislava Kramáře. Pan Kramář byl taky první, za kým jsem jel, a u něj mě chytla detektivní euforie pít se dál. Nesoudím Kainara lidsky nebo morálně, pracoval jsem s jeho muzikou a texty, a on byl muzikant, skladatel i textař od Pánaboha.

LN: Nejste první, kdo po něm sáhl. Hrával ho už Mišík. Prokop... Čím bude váš Kainar jiný?

Já po něm šel vyloženě jako po písničkáři. Mišík si vybíral spíš básně. Ale už před ním ho v džezové úpravě hrál Brom, nazpíval ho Suchý, Matuška, Olmerová, Jelínek. Já se jim nemůžu rovnat hlasovým fondem ani aranžérskými schopnostmi, těžko bych tady nahrával big band. Na co. Spíš ho chci pojmout podobně, jak sám hrával na koncertech. Lehce nadžezlá kytara. Je to jednoduché, povídací. Pomáhá mi to aranžovat kamarád jazzman Mirek Švihálek, jako hosté budou zpívat Zuzka Navarová a Pepa Streichl, kteří sednou do nálady některých písní líp, než kdybych je zpíval já.

LN: Děláte dál na svých písničkách?

Občas Kainarovi zahybám. Jen tak pro radost.

LN: Inspiřuje vás?

Spíš jako textař než básník. Mám raději třeba Šrámka, rytmus jeho poezie mě fascinuje víc. Ale na Kainarovi se mi líbí, že psal texty s básnickou nadstavbou, i když to v podstatě byly populární písničky. Dneska

už je tak dělá málokdo, spíš se opisují fráze. Možná to ode mě bude znít stařecky, ale pro mě poslední zlatou érou textařů byly 60. roky. Proto se ty věci znovu natáčejí. A neletí jen proto, že je zpívá Muk nebo Csáková. Byly prostě dobré.

LN: Jste z Moravy, přesto nebrousíte do folkloru, spíš občas zníte jako dotýkaný jazzem. To je ten letitý Kainar ve vás?

Já vůbec nejsem dotýčený jazzem. Snad někdy na začátku, v 70. letech, kdy jsme s Falešnými hráči dělali takovou parafrázi na banjo band a swingovky. Na vojně i po ní jsem sice občas hrál v barových nebo tanečních kapelách, ale nemyslím, že bych jazz poslouchal víc než cokoliv jiného. Jsem písničkář. A nemůžu než souhlasit s tím, co kdysi napsal Honza Burian -písničkář je ten, kdo si napíše píseň a adekvátními prostředky se jí snaží doprovodit. Tím pádem bodne jakýkoliv styl. O tom to je. O práci s materiálem. Kdybych měl kapelu nebo byl zafixovaný v určitém stylu, dřív nebo později začnu bojovat s tím, abych se neopakoval. Takhle si písničku můžu odít do všeho, o čem mám pocit, že její náladě prospěje. Písničkář je svoboda. Ikdyž zaplacená osamělostí.

LN: Jak často se vidíte s těmi ostatními? Nohavicou, Daňkem, Redlem...?

Věk nás rozděluje. Každý už je za sebe a stahuje se spíš domů, to euforické generační souznění zákonitě vyprchalo. Dneska se vidíme už jen vzdáleně. Víme o sobě, mně to stačí.

LN: Posloucháte je aspoň?

Občas v rádiu, občas si koupím cédéčko.

LN: Kdysi jste uprostřed té muziky žil. Dneska už ji nepotřebujete?

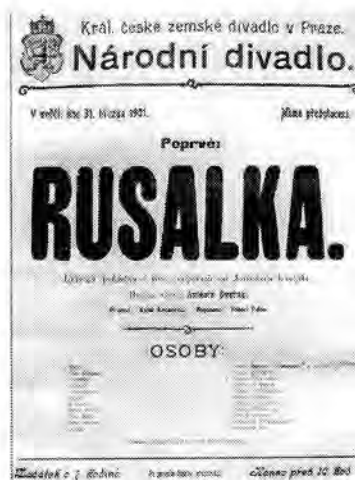
Nevím. Rád poslouchám starší kapely, nové nestíhám a ani to nejde stíhat, vydává se toho moc a na mě už to nějak nepůsobí. Hromadím doma poezii, Seiferta, Šrámka, celou tu starou gardu, a ve volných chvílích si čtu. Je to věkem, dřív jsem tomu tak nepropadal. Člověk se v polovině života zklidňuje, těžko už budu dělat něco progresivního. Na to nové bych už si připadal směšně, ale mám čas vracet se zpátky ke klasickým hodnotám, které jsem kdesi nasbíral. A doufat, že je ještě někdy zůročím. Třeba do písničky, která se povede. Cítím to jako pud sebezáchovy. Ale zpomaluju, není kam se hnát.

Marie Homolová

Rusalka je 100 let

Od premiéry Rusalky, pod taktovkou dirigenta Karla Kovařovice, v pražském Národním divadle uběhlo v minulých dnech právě 100 let. Tuto lyrickou operu zkomponoval Antonín Dvořák na libreto Jaroslava Kvapila a stala se jednou z nejoblíbenějších českých oper.

Hned po dokončení tohoto díla v roce 1900 bylo rozhodnuto, že se jeho provedení uskuteční v Národním divadle začátkem roku 1901. Konflikty v orchestru nakonec posunuly datum premiéry a i angažování

plakát ND

tenoristy Karla Buriana, se ukázalo jako ne zrovna nejšťastnějším řešením. Ten své vystoupení na poslední chvíli zrušil a premiéru zachránil alternující Bohumil Pták.

Tehdejší kritiky se o Dvořákově Rusalce vyjadřovaly v téměř samých superlativách s výjimkou nespravedlivé kritiky Zdenka Nejedlého a jeho přívrženců. (mk)

první Rusalka
- Růžena Maturková

Jaroslav Kvapil o vzniku Rusalcky

Jaroslav Kvapil

Pohádky Andersenovy bývaly mi už za dětských let zamilovanou četbou, a v té se mi zvlášť líbivalo vyprávění o mořské panně, která z lásky k člověku podstoupila muka němoty i kletbu zatracení, když ji miláček opustil, aniž se odhodlala zachránit jeho krví své osvobození. V tu dobu žila již sláva Hauptmannova Potopeného zvonu, jehož Routička se velmi podobala svým zjevem i osudem pohádky Andersenově o mořské panně. I rozhodl jsem se z básnit pohádku za pouhý text k opeře, kde vlastním tvůrcem jevištního díla je nikoliv libretista, nýbrž skladatel - a tak se tedy stala

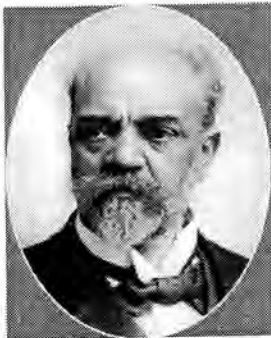
moje Rusalca od sama vzniku předlohou pro tvorbu zpěvoherní.

Napsal jsem ji na podzim roku 1899 nepomyšleje na skladatele. Teprve, když byla napsána, svěřil jsem se s ní třem českým skladatelům, vesměs dobrým přátelům, ale každý z nich byl v tu dobu jinak zaměstnán, a já se arci nenabízel. O vánocích toho roku se však proslechlo, že Antonín Dvořák hledá text na novou operu, a ředitel Šubert nabídl se za prostředníka. Oznamil jsem Šubertovi, že nějaké libreto mám: nazítří jsme se v jeho divadelním salonku sešli s Dvořákem, a když mu jeho důvěrník, hudební kritik Emanuel Chvála, text Rusalcky doporučil, oznámil mi Dvořák, že se do toho dá. Opravdu se do toho záhy dal a na sklonku roku 1900 Rusalcku dokončil.

Tři léta po premiéře Rusalcky Dvořák zemřel. Složil ještě jednu operu, Armidu, s textem od Vrchlického, ale to byl tenkrát těžký porod. Dvořák neměl pravého poměru k látce i k formě a býval jsem svědkem jeho mrzuté nálady. Občas mi vyčetl, že jsem ho nechal na holičkách, a jednou potkáváje mne povídal bez úvodu zhurta: "Ať už se mi jaktěživ nikdo neopovázá přinést čtyřaktové libreto; kdyby ta Armida měla tři akty, už jsem mohl být hotov!"

Ještě po letech mě bolí srdce, že jsem tenkrát po Rusalce nedovedl napsat přeskvělému skladateli text nový, snad i dva texty: po desetiletích žehnám nanovo jeho památce, že aspoň jedenkrát mne vzal na svých sférických křídlech do výšin, kam by můj verš sám nikdy byl nedoletěl.

(1945)

Antonín Dvořák

Něco o Dagmar Peckové

1. Režisérka Helena Třeščíková vytvořila zajímavý televizní filmový projekt. Cyklus pod názvem Ženy na přelomu tisíciletí obsahuje celkem deset sběrných dokumentů a byl zahájen filmem, který zachytil období pěti let v životě populární operní pěvkyně Dagmar Peckové (druhý díl byl věnován zpěvačce jiného žánru Báře Basikové a další díly sledují život žen z okraje společnosti - norkomanky a prostitutek).

Dokument představil Dagmar Peckovou jako ženu, která ač oplývá mimořádnou aktivitou, nerezignovala zároveň na svoji ženskou roli.

V době, kdy režisérka Třeščíková začala s natáčením dokumentu byla Pecková svobodná a bezdětná. V průběhu dalších let došlo v jejím životě k mnoha změnám a podařilo se jí i splnit podmínku natáčení. Tou bylo, aby nedošlo k jeho přerušení v době, kdy její život nebyl zrovna jednoduchý.

2. Dagmar Pecková slavila v nedávných dnech velký úspěch v Izraeli. V sále Frederika R. Manna v Tel Avivu skončila velmi úspěšná série provedení oratoria Felixe Mendelssohna-Bartholdyho Eliáš. Dílo nastudoval s Pražským filharmonickým sborem Wolfgang Sawallisch.

Místní kritika ocenila kromě Pražského filharmonického sboru, který byl podle ní "strhující" výkony tři sólistů: německého barytonisty Detlefa Rotha jako Eliáše, sopranistky Martiny Jankové v roli anděla a především mezzosopranistky Dagmar Peckové v roli královny.

3. V rámci předávání Cen Harmonie za rok 2000 v Mičovně Pražského hradu byly Dagmar Peckové uděleny hned dvě ceny.

Hudební kritici jmenovali Peckovou Českými umělcem roku - bylo

Dagmar Pecková a Dagmar Havlová

oceněno její album s orchestrálními písněmi, které nahrála ve spolupráci s Pražskou komorní filharmonií a dirigentem Jiřím Bělohlávkem. Cena Harmonie za nejlepší českou nahrávku loňského roku patří Peckové za CD, které natočila s pianistou Irwinem Gagem. (mk)

Ceny Akademie

Ve Veletržním paláci v Praze byly rozdány ceny Akademie populární hudby za rok 2000.

Titul zpěvák roku získal Dan Bárta, zpěvačkou roku se stala Lenka Dusilová a skupinou roku Monkey Business.

O tom, kteří z českých interpretů si odnesli sošku anděla za loňský rok rozhodovala téměř dvousetčlenná porota v přímém přenosu.

Největším překvapením večera se stal příchod prezidenta Václava Havla - do síně slávy byl in memoriam uveden rockový hudebník, člen skupiny Plastic People of Universe Milan (Mejla) Hlavsa a Václav Havel byl ten, který předal sošku anděla rodině a Hlavsovým kamarádům. (mk)

Herderova cena pro skladatele Kopelenta

Herderovu cenu hamburské nadace Alfreda Kopelenta za rok 2001 obdržel v květnu český hudební skladatel Marek Kopelent.

Cena nadace bude udělena sedmi významným vědcům a umělcům ze střední a východní Evropy. Celý akt proběhne v prostorách Vídeňské univerzity a společně s Kopelentem obdrží ocenění řecký filozof Evangelos Mutsopoulos, srbský historik Andrej Mitrovič, slovinský umělec Janez Bernik, polská germanistka Maria Klanská, ukrajinský básník a esejista Jurij Adruchovyc a maďarský architekt János Bohonyey.

Laureáti obdrží od nadace odměnu ve výši 30 000 německých marek a oni také podají návrh na zástupce ze své země, který dostane roční stipendium na jedné z vídeňských vysokých škol. Cílem nadace je přispívat touto formou k rozvíjení kulturních vztahů s východní Evropou. (mk)